

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA ZAKOPANE
NA LATA 2020-2025**

ZAKOPANE

Kraków/Zakopane, listopad 2019

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA ZAKOPANE NA LATA 2020-2025

Opracowanie:

Na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem,
FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji.

Spis treści

Wprowadzenie	3
Diagnoza	4
Analiza SWOT w obszarze polityki społecznej Gminy Miasto Zakopane	36
Wizja i misja polityki społecznej Gminy Miasto Zakopane	41
Plan operacyjny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025	42
Zgodność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu	70
System wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025	74
Ramy finansowe realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025	77

Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 jest elementem całościowego programu rozwoju miasta, na który składa się Strategia Rozwoju Miasta Zakopane na lata 2017-2026, wskazująca jako rdzeń ideowy rozwoju koncepcję *smart city*, wraz z programami operacyjnymi. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem stanowiącym podstawę do realizacji kierunków interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców. Dotyczy to w szczególności tych mieszkańców, którzy są zagrożeni lub dotknięci marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do ich aktywizacji i integracji ze społecznością lokalną.

Oparcie funkcjonowania polityki społecznej na długofalowym planowaniu i przejrzystych celach pomaga zarządzać sferą społeczną (skutecznie zapobiegać i rozwiązywać problemy społeczne) i ułatwia pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację interwencji społecznych. Pozwala również na zintegrowanie i skoordynowanie działań różnych instytucji i podmiotów, działających na polu polityki społecznej (jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli, podmiotów polityki społecznej, gospodarki, rynku pracy i zatrudnienia, organizacji pozarządowych i innych) wokół potrzeb i oczekiwań głównych odbiorców tej polityki, nadrzędnego kierunku działań (misja polityki społecznej w gminie) oraz kluczowych problemów i pożądanych interwencji w tej sferze.

Jednocześnie potrzeba opracowania tego dokumentu ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. Zgodnie z artykułem art. 17.1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia zawiera w szczególności diagnozę sytuacji społecznej, określenie celów strategicznych i operacyjnych polityki społecznej oraz kierunków niezbędnych działań, opis sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

Przyjęta metodyka opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 obejmowała eksperckie przygotowanie analiz diagnostycznych oraz partnerską budowę planu strategicznego. Partycypacja odbywała się przede wszystkim poprzez organizację warsztatów z udziałem szerokiego i zróżnicowanego grona interesariuszy polityki społecznej. Głównym inicjatorem był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem. Spotkania moderowali eksperci FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji z Krakowa (Wojciech Odzimek, Dawid Hoinkis i Paweł Kowal). Na bazie dyskusji warsztatowych powstał projekt dokumentu, który był następnie poddany dodatkowym konsultacjom społecznym. Finalna wersja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 stanowi zatem syntezę świadomych wyborów i rekomendacji, sformułowanych w ramach szerokiej debaty publicznej. Daje to nadzieję na jej partnerską, efektywną realizację w kolejnych latach obowiązywania.

Diagnoza

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Zakopane jest gminą miejską, pokrywającą się swoim obszarem z granicą administracyjną Miasta Zakopane. W ujęciu geograficznym autorstwa J. Kondrackiego leży na fragmentach Pogórza Spisko-Gubałowskiego (m.in. szczyt Gubałówka), Rowu Podtatrzańskiego (m.in. Kotlina Zakopiańska, w której rozlokowane jest centrum miasta) oraz pasma Tatr. Administracyjnie Zakopane jest najbardziej na południe wysuniętą gminą województwa małopolskiego, której południowa granica pokrywa się z granicą państwa ze Słowacją. Od zachodu graniczy z gminą Kościelisko, od północy i wschodu z gminą Poronin oraz, na krótkim odcinku, z gminą Bukowina Tatrzańska. Jednostki te, wraz z gminą Białą Dunajec, wchodzi w skład powiatu tatrzańskiego ze stolicą w Zakopanem.

Gmina Miasto Zakopane nie posiada oficjalnego podziału na jednostki niższego rzędu jak osiedla czy dzielnice. Funkcjonuje tu natomiast podział zwyczajowy, czego dowodem jest chociażby bogata toponimia (spotyka się nazwy nie tylko osiedli, ale nawet poszczególnych pól czy skupisk domów), fragmentarycznie prezentowana na mapach i w przewodnikach turystycznych. W granicach miasta i jednocześnie gminy znajduje się, jak wspomniano, pasmo Tatr, objęte ochroną za sprawą Tatrzańskiego Parku Narodowego, z licznymi szczytami, stawami, dolinami i innymi formami przyrody nieożywionej, typowej dla pasma wysokogórskiego.

W powszechnej świadomości Zakopane funkcjonuje jako „zimowa stolica Polski”, chociaż również w pozostałym okresie roku miasto jest popularną destynacją turystyczną. Lokalizacja w połączeniu z dobrze rozwiniętą bazą turystyczną i sportową sprawia, że liczba odwiedzających je turystów rokrocznie przekracza kilka milionów, co ma znaczenie nie tylko w kontekście rozwoju gospodarczego miasta, ale też **oddziałuje na problemy społeczne**, z którymi się zmagają. Popularność, jaką Zakopane cieszy się wśród turystów, w pewnym stopniu przekłada się na dostępność komunikacyjną gminy. Kręgosłup komunikacyjny stanowi droga krajowa nr 47, odgałęziająca się w okolicach Chabówki od DK 7. Całość połączenia na odcinku od Krakowa funkcjonuje jako popularna „zakopianka”. Jej środkowy fragment (Myślenice – Lubień) posiada parametry drogi ekspresowej, trwa budowa kolejnego odcinka - z Lubnia do Chabówki (oddany został już odcinek od Skomielnej Białej do Rabki Zdroju), co w znaczącym stopniu ułatwi podróż w rejon Podhala i Orawy. Sieć ważniejszych dróg uzupełnia DW 958, prowadząca z Zakopanego przez Kościelisko i Witów w kierunku Czarnego Dunajca. W odległości kilkunastu kilometrów od centrum Zakopanego możliwe jest przekroczenie granicy ze Słowacją (dawne przejścia graniczne Chochółów – Sucha Hora, Łysa Polana, Jurgów – Podspady), z czego korzysta przede wszystkim ruch turystyczny i lokalny.

Dostępność komunikacyjną gminy uzupełnia jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa nr 99 Zakopane – Chabówka, umożliwiająca dojazd m.in. do Krakowa (przez Kalwarię Zebrzydowską i Skawinę), Katowic (przez Żywiec) oraz Nowego Sącza (przez Limanową, odcinek nieużywany w regularnym ruchu pasażerskim i towarowym). Jeszcze do niedawna podróż najczęściej wykorzystywaną trasą, w stronę Krakowa, wymagała trzech dłuższych postojów wykorzystywanych na zmianę czoła pociągu (Kraków Płaszów, Sucha Beskidzka, Chabówka). Obecnie konieczność ta występuje jedynie na ostatniej z wymienionych stacji – szereg inwestycji wykonanych na trasie w ostatnich latach znacząco skrócił czas jazdy pomiędzy Krakowem a Zakopanem. Najbliżej zlokalizowany port lotniczy znajduje się w słowackim Popradzie.

2. DEMOGRAFIA

2.1 Liczba i struktura ludności

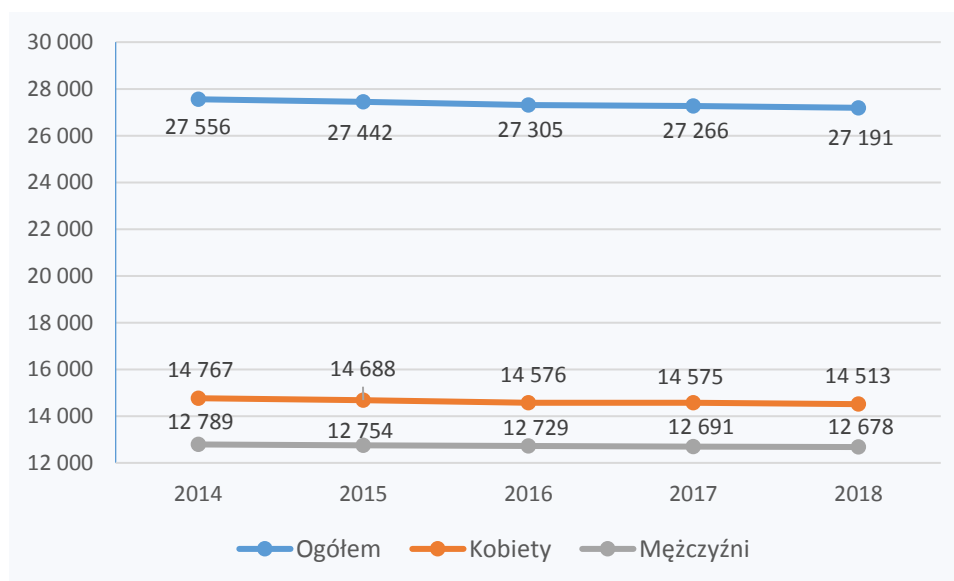
Na przestrzeni lat 2014-2018 liczba ludności Gminy Miasta Zakopane ulegała ciągłemu, choć nieznacznemu spadkowi¹ – z wartości 27 556 osób (2014) do 27 191 osób (2018). Analizowane pięciolecie zamknęło się łącznym ubytkiem 365 osób, co stanowi spadek o 1,32% w stosunku do roku bazowego (2014). W analogicznym okresie zarówno w przypadku powiatu, jak i województwa, liczba ludności nieznacznie wzrastała.

Tabela 1: Zmiana liczby ludności w okresie 2014-2018

Jednostka	Liczba ludności 2014	Liczba ludności 2018	Przyrost w stosunku do 2014	Dynamika przyrostu
Małopolska	3 368 336	3 400 577	32 241	0,96%
powiat tatrzański	67 851	68 146	295	0,43%
gmina miasto Zakopane	27 556	27 191	-365	-1,32%
gmina Biały Dunajec	7 096	7 184	88	1,24%
gmina Bukowina Tatrzańska	13 138	13 351	213	1,62%
gmina Kościelisko	8 639	8 784	145	1,68%
gmina Poronin	11 442	11 636	214	1,87%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 1: Zmiana liczby ludności w Gminie Miasto Zakopane w latach 2014-2018, w podziale na płeć

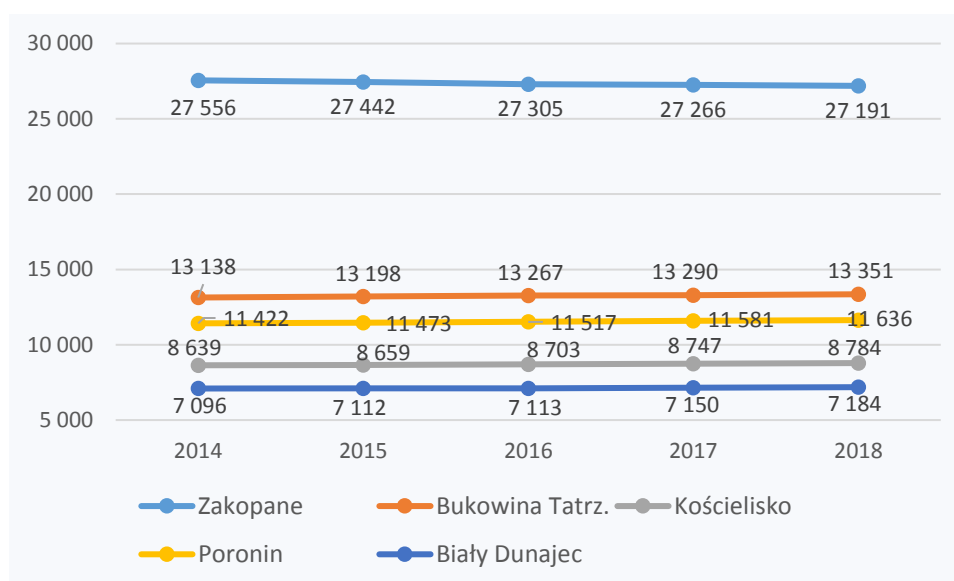

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

¹ Dane użyte w niniejszej diagnozie, o ile nie zaznaczono inaczej odrębnym przypisem, pochodzą z Banku Danych Lokalnych GUS.

W okresie 2014-2018 nieznacznie zwiększyła się też (o wartości nieprzekraczające 2% w stosunku do roku bazowego 2014) liczba osób zamieszkujących pozostałe gminy powiatu tatrzańskiego, co może wskazywać na - obserwowany także w innych rejonach Polski - trend wyludniania się miasta na rzecz sąsiednich miejscowości. Spadek liczby ludności oddziaływał na wartości innych wskaźników demograficznych, na czele z gęstością zaludnienia gminy (z 327 na 323 osób/km²) oraz zmianą liczby ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (poziom ujemny, oscylujący między -6,0 a -1,4). Warto przy tym dodać, że gęstość zaludnienia wyrażona liczbą osób na 1 km² dla Gminy Miasto Zakopane, nawet pomimo notowanych spadków oraz faktu pokrycia około ½ jej obszaru administracyjnego niezamieszkałymi obszarami górskimi, jest w dalszym ciągu wyższa od powiatowej (144) i wojewódzkiej (224 w 2018 r.).

Wykres 2: Zmiany liczby ludności w gminach powiatu tatrzańskiego w latach 2014-2018

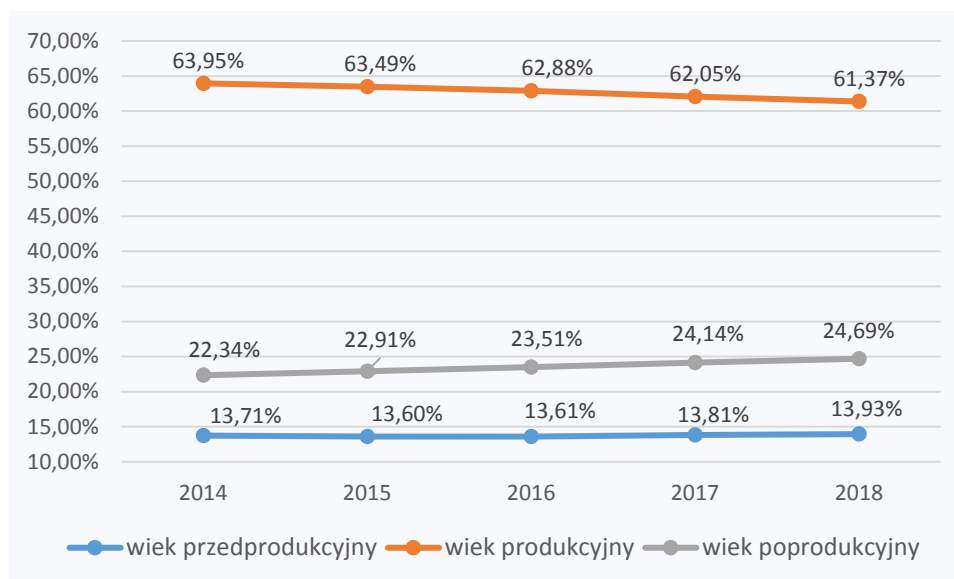

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W strukturze ludności Gminy Miasto Zakopane kobiety mają nieznaczną przewagę nad mężczyznami (wartość współczynnika feminizacji w 2018 r. – 114), co jest trendem obserwowanym także na poziomie powiatu (107) oraz województwa (106). W przypadku obydwu płci, na przestrzeni analizowanego pięciolecia, w Gminie Miasto Zakopane zauważalny był powolny, ale sukcesywny spadek ich liczebności. Z kolei w ujęciu struktury ludności pod względem ekonomicznych grup wieku, analizowana gmina wyróżnia się relatywnie dużym odsetkiem ludności w wieku poprodukcyjnym (60/65+) – w okresie 2014-2018 wzrósł on o przeszło 2 punkty procentowe, osiągając wartość 24,69%, co stanowiło o blisko 5 punktów procentowych więcej niż w przypadku powiatu i województwa. Przekłada się to na niższy odsetek ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Struktura wiekowa ludności i tendencje jej zmian mają i będą miały bardzo duży wpływ na instrumenty polityki społecznej funkcjonujące w mieście. Aspekt starzenia się społeczeństwa miasta jest już obecny w polityce samorządowej, a w najbliższej przyszłości wydaje się być jednym z głównych obszarów polityki społecznej Zakopanego.

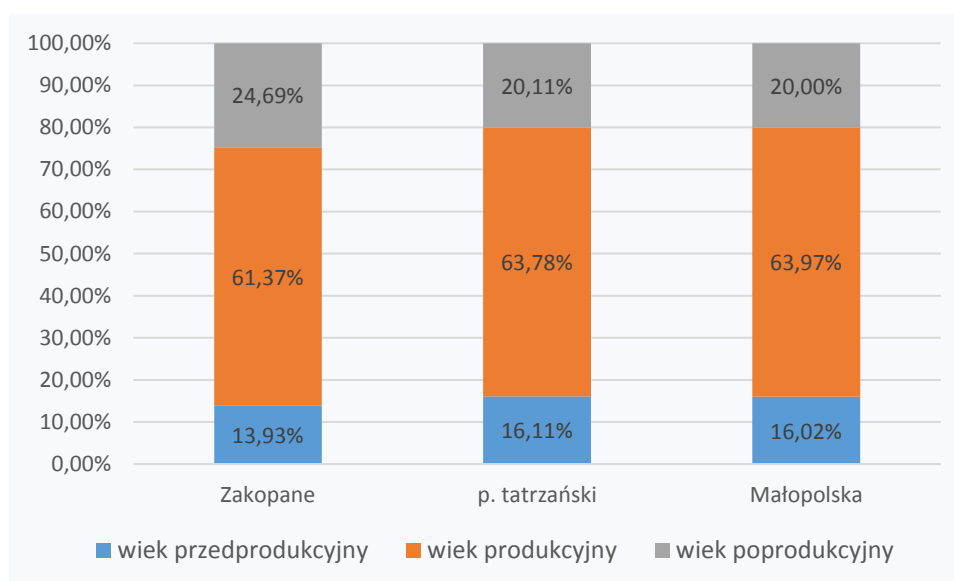
W kontekście niskiego odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym, szczególnie zwraca uwagę dysproporcja pomiędzy Gminą Miasto Zakopane (13,93% w 2018 r.) a powiatem tatrzańskim (16,11%) oraz Małopolską (16,02%). Zjawisko starzenia się społeczeństwa miasta, ale również równoważenia struktury wiekowej mieszkańców, powinno stanowić jedno z wyzwań polityki społecznej, realizowanej na jego obszarze.

Wykres 3: Zmiana struktury ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Miasto Zakopane w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 4: Porównanie struktury ludności według ekonomicznych grup wieku w 2018 r.

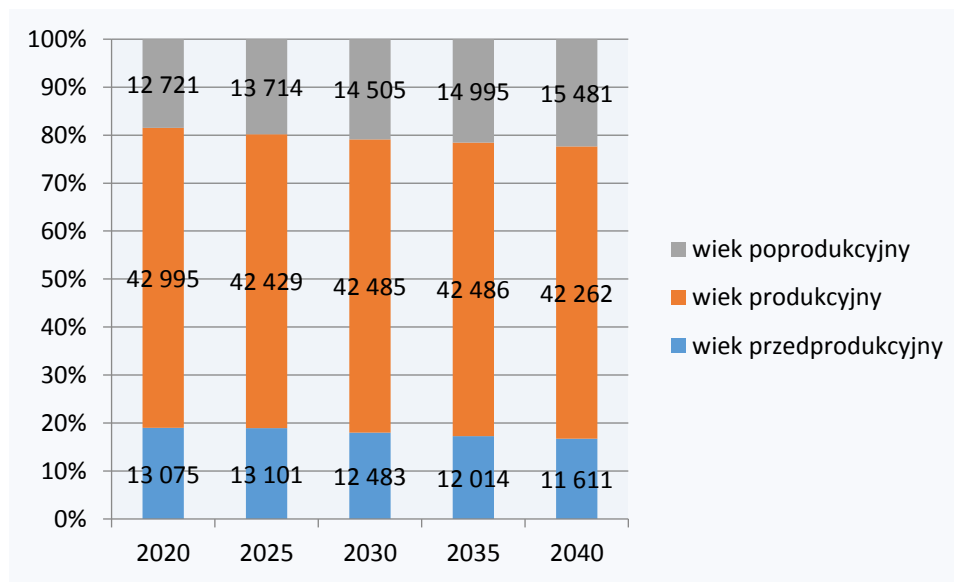

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Prognozy demograficzne, publikowane przez GUS w oparciu o wyniki porównane w ramach Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r., dostępne są jedynie dla powiatów, stąd też brak możliwości precyzyjnego określenia spodziewanych trendów w demografii, jakie mogą w perspektywie najbliższych 20 lat zająć na terenie samej Gminy Miasto Zakopane. Do 2040 r. prognozowane jest nieznaczne zwiększenie się liczby mieszkańców całego powiatu – z liczby 68 791 w 2020 r. do 69 354 dwie dekady później.

Znacznie bardziej interesującą kwestią jest prognozowana zmiana struktury ludności powiatu tatrzańskiego według ekonomicznych grup wieku. Wynika z niej, że liczba osób w wieku przedprodukcyjnym będzie systematycznie maleć. Grupą, której liczebność znacząco wzrośnie będą osoby starsze, w wieku poprodukcyjnym. Na przestrzeni lat 2020-2040 prognozowany jest wzrost o przeszło 2700 mieszkańców w ujęciu bezwzględnym oraz o przeszło 3,5 punktu procentowego. Można z dużym prawdopodobieństwem założyć, że analogiczna (lub wyraźnie silniejsza) sytuacja będzie mieć miejsce w Gminie Miasto Zakopane, co potwierdza konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na działania kierowane do najstarszych jej mieszkańców.

Wykres 5: Prognoza zmian w strukturze ludności wg ekonomicznych grup wieku w powiecie tatrzańskim do 2040 r.

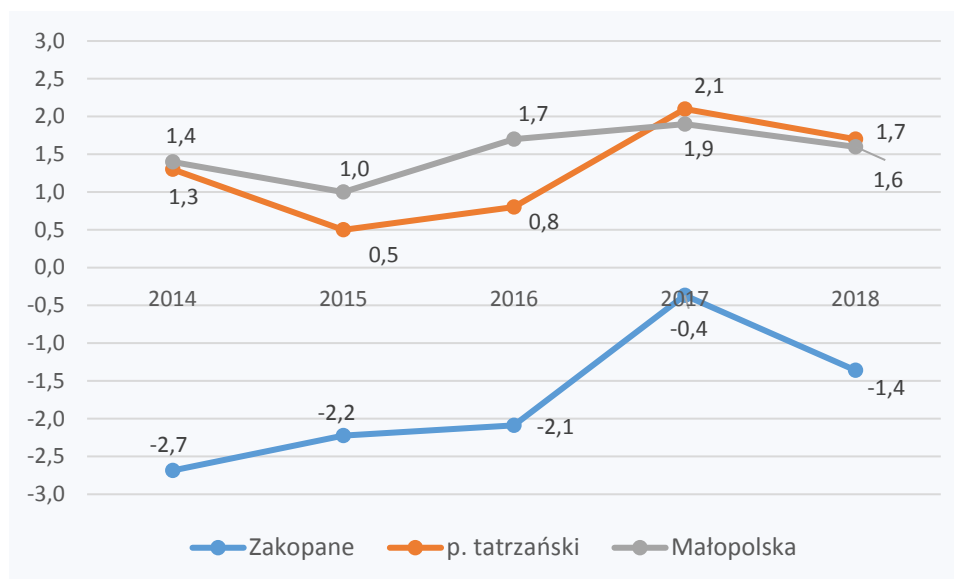

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

2.2 Wskaźniki demograficzne

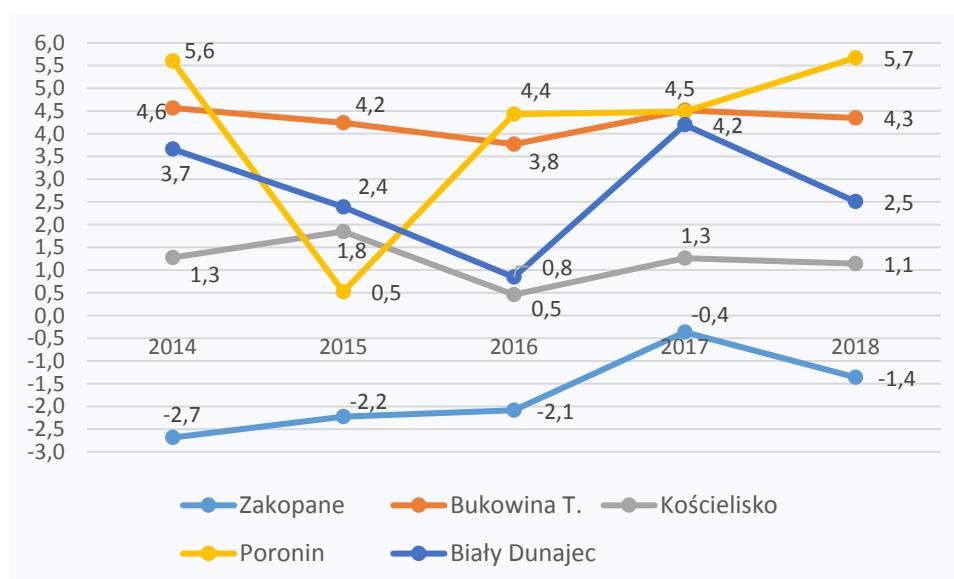
Kolejnej z przyczyn ogólnego spadku liczby ludności Gminy Miasto Zakopane można dopatrywać się w danych dotyczących ruchu naturalnego. Mimo, że wzrost liczby urodzeń żywych pomiędzy granicznymi latami analizowanego okresu (o 24) szedł w parze ze spadkiem liczby zgonów (o 13), te drugie nadal przeważają, przez co wskaźnik przyrostu naturalnego w ujęciu bezwzględnym przez cały omawiany okres pozostawał ujemny, wahając się pomiędzy -74 (2014) a -10 (2017). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wartości przyrostu naturalnego także pozostawały na poziomie ujemnym, kształtując się pomiędzy -2,68 (2014) a -0,37 (2017). Sytuacja obserwowana w Gminie Miasto Zakopane kontrastuje z danymi dla powiatu tatrzańskiego oraz całego województwa, gdzie wskaźniki przyrostu naturalnego zarówno w ujęciu bezwzględnym, jak i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przez cały analizowany okres były dodatnie. Podobne zjawisko występuje także na terenie pozostałych gmin wchodzących w skład powiatu – szczególnie warte wyróżnienia są wskaźniki przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowane w 2018 r. w gminie Poronin (5,7) oraz Bukowina Tatrzańska (4,3).

Wykres 6: Zmiany wartości wskaźnika przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 osób w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

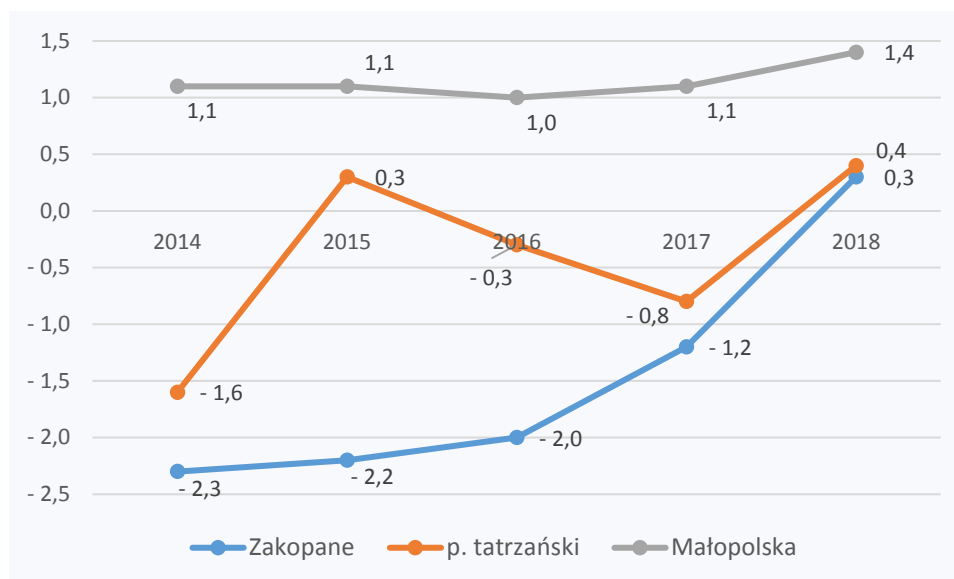
Wykres 7: Porównanie wartości wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców w gminach powiatu tatrzańskiego w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Obraz ogólnej sytuacji demograficznej uzupełniają dane dotyczące salda migracji. Wskaźnik ten, w ujęciu bezwzględny, wykazywał w analizowanym okresie nieznaczne wahania, od -61 (2014) do 8 (2018). W przeliczeniu na 1000 osób wartość salda migracji dla Zakopanego w 2018 r. osiągnęła wynik dodatni (0,3), jednakże niższy niż w przypadku powiatu (0,4) i regionu (1,4). Wyższą wartością charakteryzują się też wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu, za wyjątkiem gminy Poronin. Godnym podkreślenia jest fakt, że w minionym pięcioleciu rok 2018 był jedynym, w którym w przypadku Zakopanego wartość wskaźnika była dodatnia. Zwraca uwagę także utrzymujące się przez cały analizowany okres dodatnie saldo migracji zagranicznych – podobny trend obserwowano także dla powiatu oraz pozostałych gmin wchodzących w jego skład

Wykres 8: Porównanie wartości wskaźnika salda migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

3. POMOC SPOŁECZNA

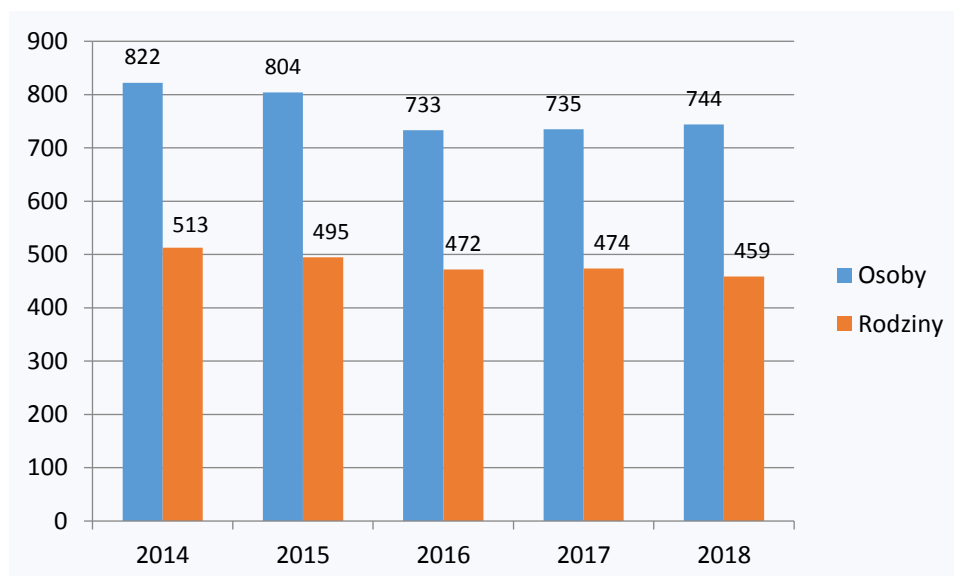
3.1 Korzystający z pomocy społecznej w Gminie Miasto Zakopane

W latach 2014-2018 liczba osób korzystających z pomocy społecznej², zamieszkujących Gminę Miasto Zakopane, sukcesywnie spadała – z 822 na początku badanego okresu do 744 u jego kresu. Niepokój może budzić rosnący odsetek osób poniżej 18 roku życia, które korzystają z pomocy społecznej – w 2018 r. stanowiły one niespełna ¼ ogółu. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym pozostawał na podobnym poziomie, oscylując wokół 17% w przypadku kobiet oraz 10% w przypadku mężczyzn. Łącznie osoby w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym stanowiły nieco ponad 51% wszystkich objętych wsparciem. Na przestrzeni lat 2014-2018 odsetek ten wzrósł o 3 punkty procentowe.

Analizując grupę beneficjentów pomocy społecznej pod kątem czasu, w jakim osoby korzystają ze wsparcia można zauważyć, że odsetek objętych wsparciem przez dłużej niż rok nie spada poniżej poziomu 50%, notując najniższą wartość na poziomie 50,4% w 2018 r. W analizowanym okresie (2014-2018) proporcja ta rozkładała się mniej więcej po połowie, za wyjątkiem lat 2016 i 2017, gdzie odsetek objętych długotrwałą pomocą był znacznie wyższy i przekraczał poziom 65%.

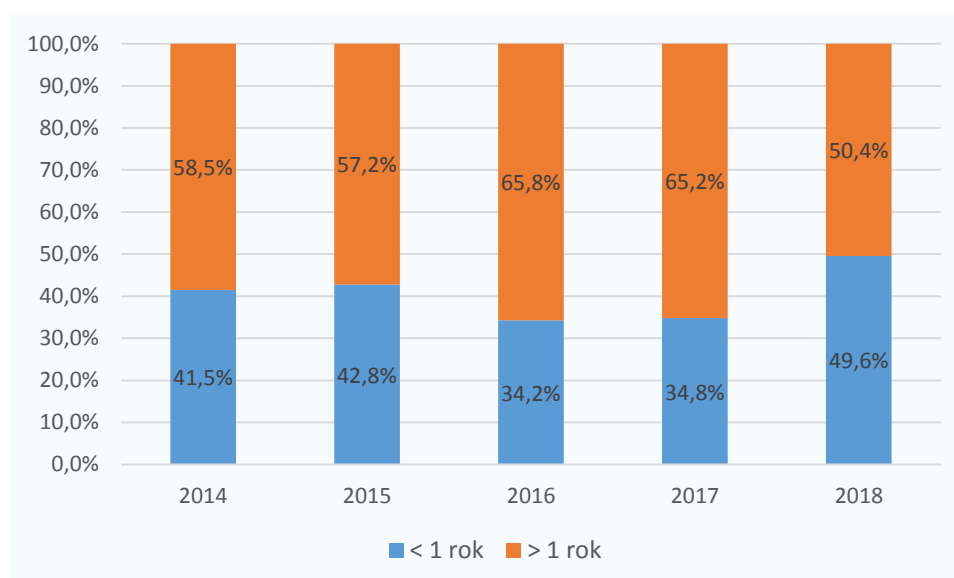
² Dane w niniejszym rozdziale, o ile nie zaznaczono inaczej, zostały przekazane przez MOPS Zakopane

Wykres 9: Liczba osób i rodzin z Gminy Miasto Zakopane korzystających z pomocy społecznej w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

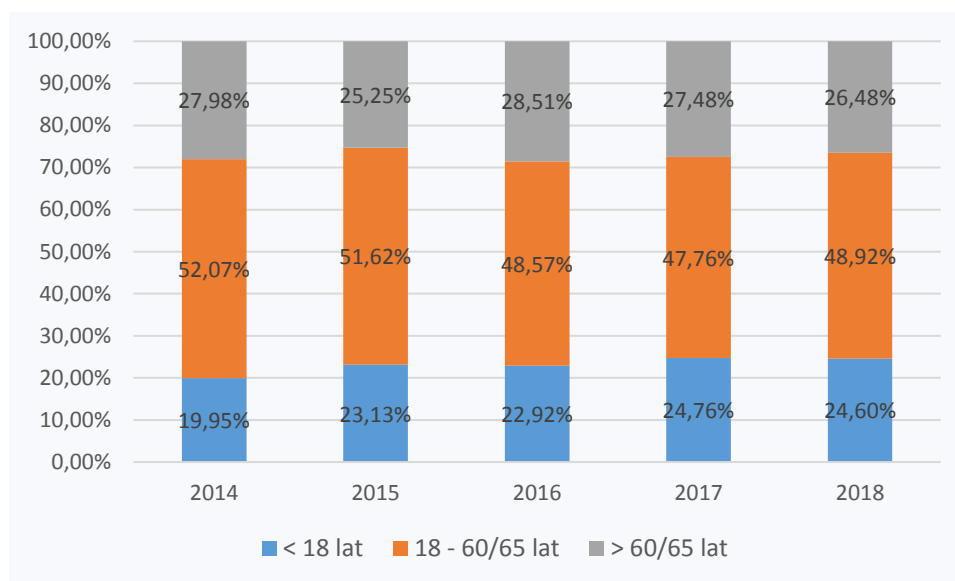
Wykres 10: Struktura osób korzystających z pomocy społecznej krócej niż 1 rok i dłużej niż 1 rok w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

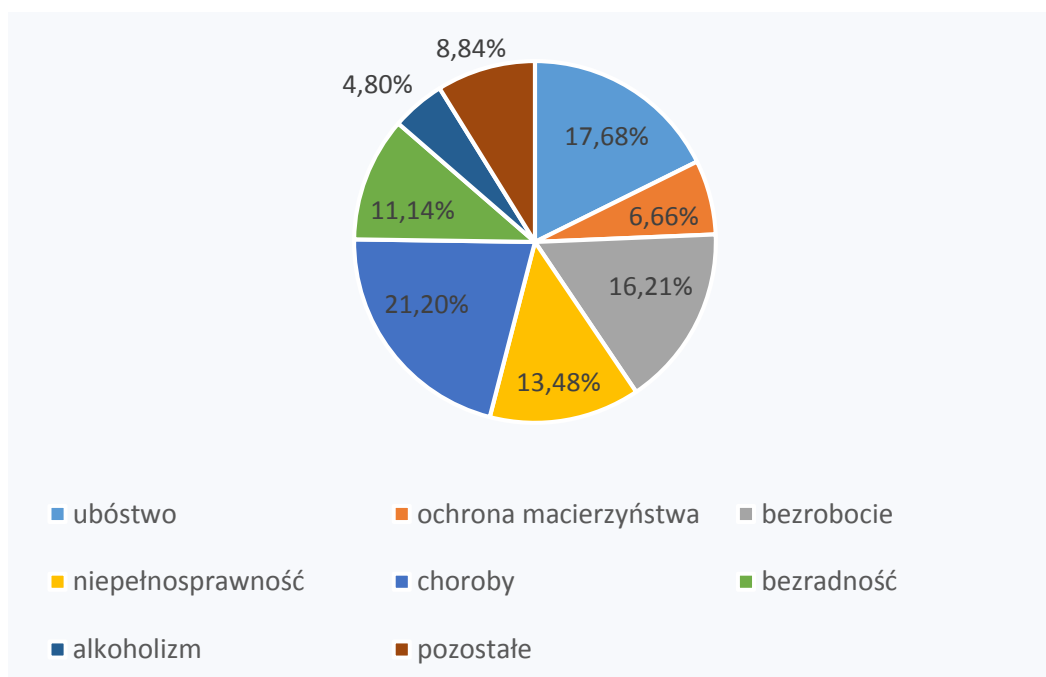
Analiza powodów trudnej sytuacji życiowej u osób objętych wsparciem uwidacznia, że do najczęstszych problemów, z którymi zmagają się mieszkańcy Zakopanego należą: długotrwała lub ciężka choroba (21,20% ogółu w 2018 r.), ubóstwo (17,68%) oraz bezrobocie (16,21%). Na przestrzeni analizowanego pięciolecia trzy wspomniane problemy stanowiły kluczowe problemy społeczne, obejmujące blisko 60% ogółu, choć zmieniała się ich kolejność – warto zwrócić uwagę, że jeszcze w 2014 r. udzielane wsparcie najczęściej wiązało się z bezrobociem. Dalsze pozycje w zestawieniu zajmują kwestie związane z niepełnosprawnością, bezradnością, potrzebą ochrony macierzyństwa oraz problemami alkoholowymi. W przypadku bezrobocia należy mieć na uwadze (choć trudno to wykazać statystycznie ze względu na brak danych), że dotyczy ono w bardzo dużym zakresie osób pracujących w tzw. „szarej strefie”, a potrzebujących ubezpieczenia zdrowotnego, które zapewnia im status osoby bezrobotnej.

Wykres 11: Struktura osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miasto Zakopane według podziału na ekonomiczne grupy wieku w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

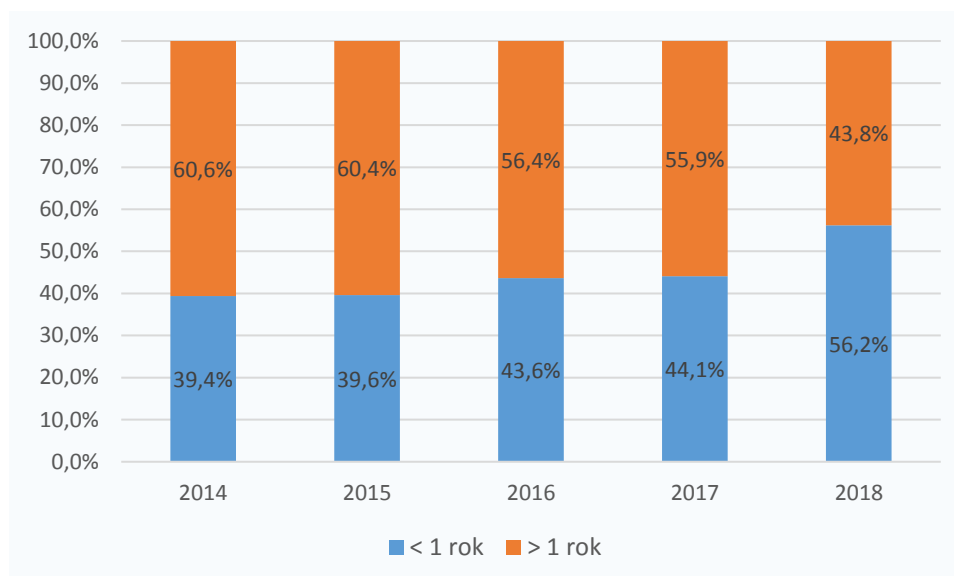
Wykres 12: Powody korzystania z pomocy społecznej w Gminie Miasto Zakopane przez poszczególne osoby w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

W ślad za spadającą liczbą osób korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2014-2018, zmniejszyła się także liczba rodzin uzyskujących takie wsparcie – z 513 do 459. Także i w przypadku całych rodzin największy odsetek objętych wsparciem dotyczy występowania takich problemów jak długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność czy bezrobocie – problemy te stanowiły w 2018 r. źródło przeszło ¾ interwencji.

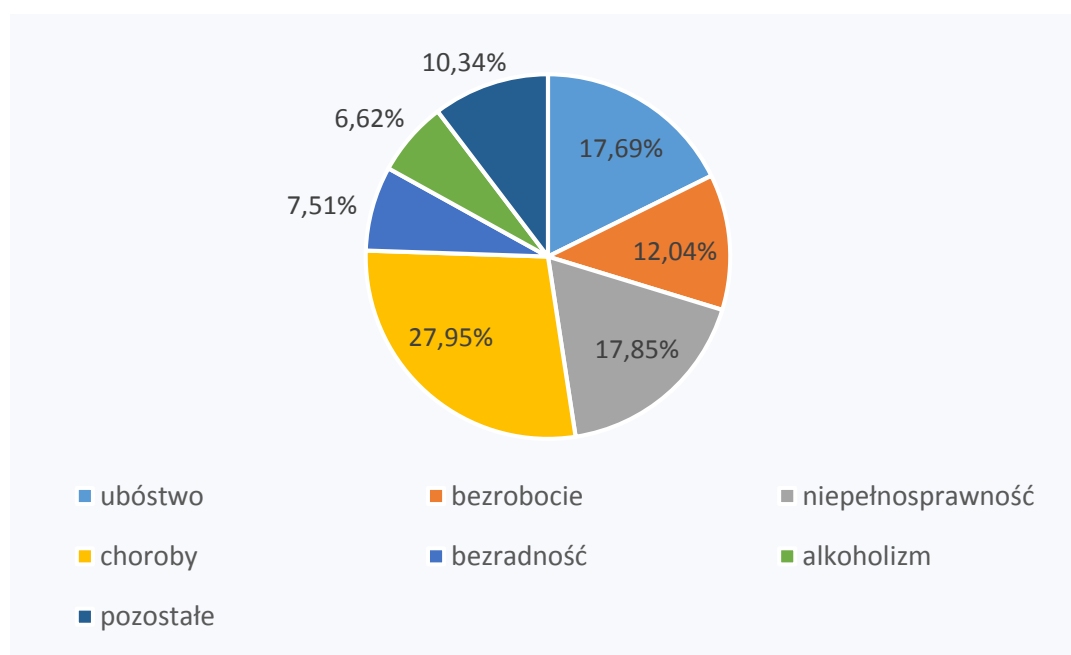
Wykres 13: Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej krócej niż 1 rok i dłużej niż 1 rok w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

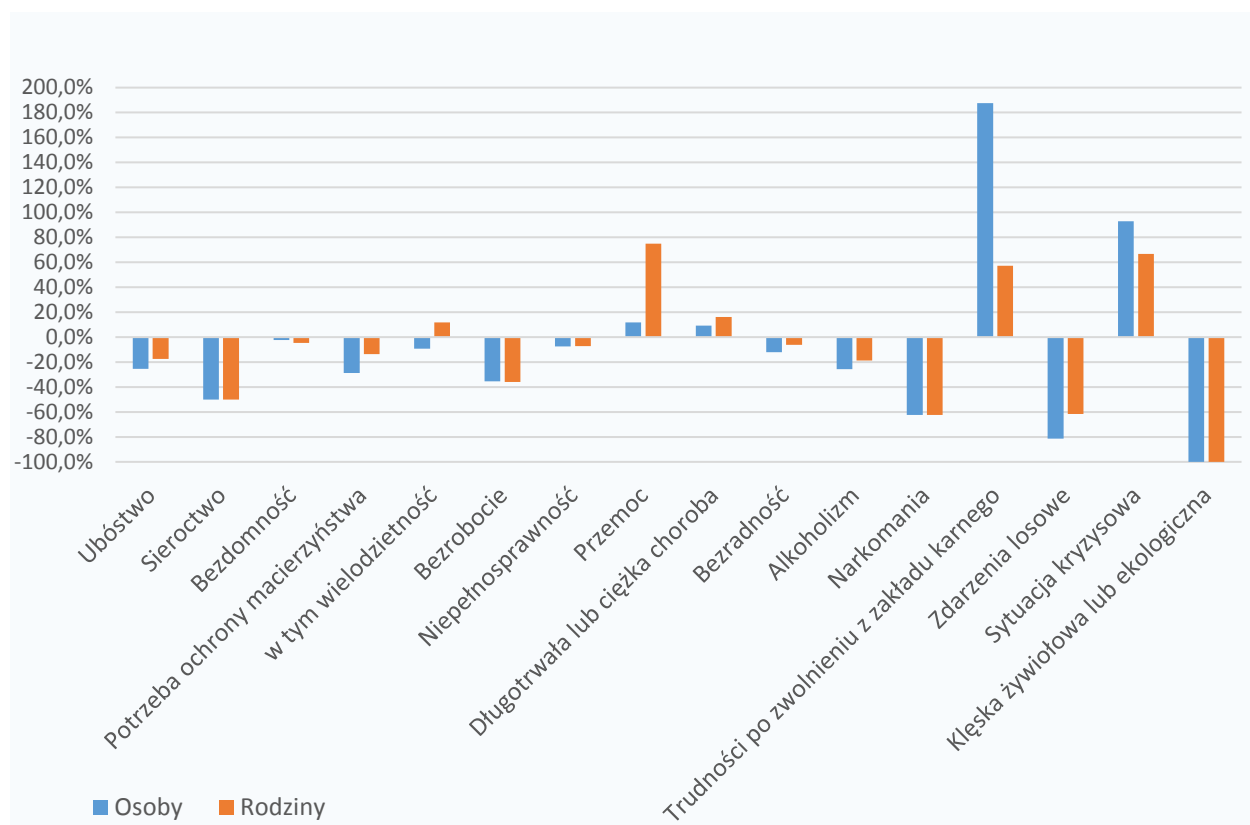
Analizując grupę beneficjentów pomocy społecznej pod kątem czasu, w jakim rodziny korzystają ze wsparcia można zauważyć stopniową zmianę. O ile jeszcze w 2014 r. większość udzielanego wsparcia stanowiła pomoc długotrwała, o tyle już w 2018 roku przeważały rodziny korzystające z pomocy społecznej krócej niż przez 1 rok. Biorąc pod uwagę wspomniany wcześniej spadek ogólnej liczby rodzin obejmowanych wsparciem, można uznać, że w ogólnym ujęciu ich sytuacja ekonomiczna poprawia się, w czym swoją zasługę może mieć uruchomiony przed trzema laty program „Rodzina 500+” (który z jednej strony wpływa na poprawę statusu majątkowego rodzin, a z drugiej strony statystycznie istotna ilość rodzin plasuje się dzięki temu ponad limitami predysponującymi je do niektórych instrumentów pomocy społecznej).

Wykres 14: Powody korzystania z pomocy społecznej w Gminie Miasto Zakopane przez poszczególne rodziny w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

Wykres 15: Dynamika zmian źródeł problemów społecznych Gminy Miasto Zakopane w okresie 2014-2018, w uwzględnieniu pojedynczych osób oraz rodzin.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

Analiza źródeł problemów społecznych i ich dynamiki na przestrzeni ostatnich lat na obszarze Gminy Miasto Zakopane pokazuje, że w odniesieniu do pojedynczych osób największy wzrost wystąpił w przypadku trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (187,5%), kolejną pozycję z dość wysokim odsetkiem (92,9%) zajmuje bliżej nieokreślona sytuacja kryzysowa. Największe spadki w ujęciu dynamicznym notują kategorie związane z występowaniem klęsk żywiołowych (-100%) oraz pozostałych zdarzeń losowych (-81,3%). Jednocześnie wielkość tych zmian w dużej mierze powodowana jest niskimi wartościami w roku bazowym.

Zjawiskiem, które może niepokoić, jest notowany w odniesieniu do rodzin w okresie 2014-2018 wzrost (o 75%) interwencji związanych z przemocą. Wysoki odsetek wzrostów notowany był także w przypadku nieokreślonych bliżej sytuacji kryzysowych (66,7%) oraz adaptacji do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (57,1%). Z kolei wśród spadków wyróżnia się malejące znaczenie klęsk żywiołowych, pozostałych zdarzeń losowych i narkomanii. Należy przy tym podkreślić, że w ujęciu dynamicznym źródeł problemów społecznych, trendy obserwowane dla pojedynczych osób mają swoje odzwierciedlenie w przypadku całych rodzin. Jednocześnie wzrost może być konsekwencją nie tyle zjawiska rosnącej przemocy w wymiarze statystycznym, co wzrostu świadomości i odwagi osób przyznających się do uwikłania w przemoc, jak również zmiany podejścia do problemu przemocy w rodzinie ze strony interweniujących pracowników.

3.2 Uzależnienia

Jak wykazano wcześniej, odsetek osób zmagających się z uzależnieniami (alkoholizm, narkomania) jest niewielki w ogólnej liczbie osób objętych wsparciem. W latach 2014-2018 liczba osób objętych pomocą z tego tytułu oscylowała wokół liczby 35 rocznie³. Z kolei same działania poświęcone profilaktyce, realizowane m.in. we współpracy ze szkołami podstawowymi i gimnazjami, pochłaniały od 1,88 (2015) do 2,35 (2017) milionów złotych. Odsetek tej kwoty, przypisywany wydatkom inwestycyjnym, sięgał zwykle poziomu około 40%, za wyjątkiem roku 2016, kiedy to na inwestycje przeznaczono znacząco mniejszą kwotę.

3.3 Zasoby mieszkaniowe

Gmina Miasto Zakopane dysponuje dwoma rodzajami mieszkań rozdysponowywanych w ramach polityki społecznej – komunalnymi, socjalnymi oraz czynszowymi. Według danych z 2018 r.⁴, łączny zasób obejmuje 486 mieszkań o powierzchni 18 978 m², co daje średnio nieco ponad 39 m² na jeden lokal.

Tabela 2: Wykorzystanie zasobu mieszkaniowego Gminy Miasto Zakopane w latach 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba przydzielonych lokali komunalnych i socjalnych	11	18	13	21	42
Liczba złożonych wniosków o przydział lokalu	78	53	60	64	126
Liczba osób ubiegających się o lokal	119	127	129	130	150

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia UM Zakopane

Posiadany zasób mieszkaniowy jest niewystarczający w stosunku do zapotrzebowania. Najkorzystniejszy pod tym względem rok 2015 zakończył się pozytywnym rozpatrzeniem niewiele ponad 1/3 złożonych wniosków o przydział lokalu socjalnego lub komunalnego. W 2018 r. przydzielono rekordową dla analizowanego okresu liczbę 42 lokali, jednakże blisko dwukrotnie (z 64 do 126) wzrosła też liczba wniosków o przydział. W okresie 2014-2018 wzrosła także liczba osób ubiegających się o mieszkanie z zasobów gminy – w 2018 r. było to 150 potencjalnych mieszkańców.

3.4 Świadczenia pieniężne

Od 2016 r. wypłacane jest świadczenie „Rodzina 500+”, obejmujące bezpośrednie wsparcie m.in. dla rodzin posiadających dzieci. Liczba rodzin korzystających z tego świadczenia w 2018 r. wynosiła 1620 i można zakładać, że z racji popularności programu oraz łatwych kryteriów aplikacyjnych jest ona zbliżona do liczby rodzin uprawnionych do korzystania. W tym samym roku całkowita kwota przeznaczona na wypłaty w ramach „500+” wyniosła blisko 14,27 mln zł, co daje blisko 8,9 tys. zł, jakie średnio trafiło do jednej uprawnionej rodziny. Objęcie programem rodzin posiadających jedno dziecko niezależnie od kryterium dochodowego od lipca 2019 r. skutkować będzie znaczącym zwiększeniem poziomu wydatków z tego tytułu.

Inną formą bezpośredniego wsparcia pieniężnego są stypendia i zasiłki socjalne, wypłacane na rzecz dzieci i młodzieży zamieszkujących gminę⁵. Na przestrzeni analizowanego okresu liczba osób objętych wsparciem stypendialnym systematycznie malała (z 293 w 2014 r. do 153 w 2018 r., a zatem o niemalże połowę), a w ślad za nią zmniejszała się, choć ze znacznie mniejszą dynamiką, kwota przeznaczona na ten cel. W efekcie, o ile w 2014 r. do jednego ucznia z tytułu stypendium socjalnego trafiło średnio 374,74 zł, o tyle w 2018 r. średnia wysokość wypłaty wyniosła 605,02 zł. Znacznie rzadziej używanym instrumentem wsparcia były zasiłki socjalne – w latach 2014-2018 tym rodzajem wsparcia objęto łącznie 15 osób, przeznaczając na nie kwotę 8500 zł. Jest to zatem pozycja nieznaczna dla całego budżetu gminy, przeznaczanego na politykę społeczną.

³ Na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zakopanem

⁴ Na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Zakopane

⁵ Na podstawie danych Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Zakopane

Tabela 3: Stypendia i zasiłki socjalne przyznawane przez gminę miasto Zakopane w okresie 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem – stypendia szkolne socjalne	293	252	226	210	153
Kwota wypłacona w ramach stypendiów szkolnych socjalnych	110 091,94	114 940,05	111 980,94	103 360,21	92 567,33
Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem – zasiłki socjalne	8	3	1	3	-
Kwota wypłacona w ramach zasiłków socjalnych	2 000,00	1 500,00	500,00	1 500,00	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty UM Zakopane

3.5 MOPS Zakopane

Najważniejszą instytucją realizującą zadania z zakresu polityki społecznej na terenie Gminy Miasto Zakopane jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem. Według stanu na 30 czerwca 2018 r. placówka zatrudnia 57 pracowników, z czego 13 na stanowisku pracownika socjalnego. Teren gminy podzielony jest na 14 rejonów (obejmujących poszczególne ulice), przypisanych do danego pracownika⁶. Odnosząc ten podział do liczby ludności zamieszkującej miasto, liczebność jednego rejonu w 2018 roku wynosiła średnio około 1942 mieszkańców.

Tabela 4: Kadra MOPS Zakopane wg stanu na 30 czerwca 2019 r.

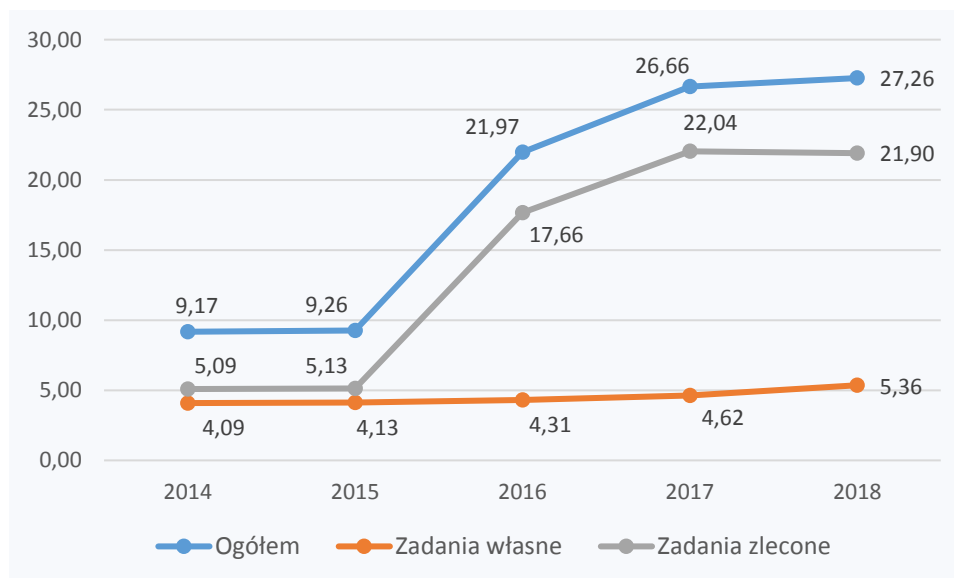
Nazwa stanowiska	Liczba pracowników na danym stanowisku	Wykształcenie	Staż pracy
Dyrektor	1	wyższe	Ogółem: 25-30, MOPS: 25-30
Zastępca Dyrektora	1	wyższe	Ogółem: 25-30, MOPS: 20-25
Główny Księgowy	1	wyższe	Ogółem: 20-25, MOPS: 15-20
p.o. Kierownika	2	średnie (1), zawodowe (1)	Ogółem: 30-35 (1), 40-45 (1), MOPS: 20-25 (2)
Starszy księgowy	1	wyższe	Ogółem: 20-25, MOPS: 15-20
Księgowy	2	wyższe (1), średnie (1)	Ogółem: 10-15 (1), 15-20 (1) MOPS: 0-5 (2)
Kasjer-księgowy	1	wyższe	Ogółem: 20-25, MOPS: 10-15
Starszy specjalista	1	wyższe	Ogółem: 20-25, MOPS: 10-15
Starszy inspektor	2	wyższe (1), średnie (1)	Ogółem: 15-20 (1), 30-35 (1) MOPS: 10-15 (1), 25-30 (1)
Inspektor	6	wyższe (6)	Ogółem: 10-15 (4), 15-20 (1), 25-30 (1) MOPS: 10-15 (5), 25-30 (1)
Podinspektor	2	wyższe (2)	Ogółem: 5-10 (1), 15-20 (1) MOPS: 0-5 (2)
Starszy referent	1	średnie	Ogółem: 5-10, MOPS: 0-5
Referent	1	średnie	Ogółem: 10-15, MOPS: 10-15
Sprzątaczką	1	podstawowe	Ogółem: 35-40, MOPS: 20-25
Terapeuta	1	wyższe	Ogółem: 10-15, MOPS : 0-5
Fizjoterapeuta	1	średnie	Ogółem: 15-20, MOPS: 0-5
Starszy specjalista pracy socjalnej	3	wyższe (3)	Ogółem: 15-20 (1), 30-35 (1), 35-40 (1). MOPS: 0-5 (1), 20-25 (2)

⁶ Na podstawie strony internetowej MOPS Zakopane, <http://www.mopszakopane.pl/wykaz-rejonow-pracownikow-socjalnych> (dostęp: 1.08.2019 r.)

Specjalista pracy socjalnej	5	wyższe (2), średnie (3)	Ogółem: 15-20 (1), 20-25 (2), 35-40 (1), 40-45 (1) MOPS: 10-15 (2), 15-20 (1), 20-25 (1), 25-30 (1)
Starszy pracownik socjalny	2	średnie (2)	Ogółem: 40-45 (2), MOPS: 25-30 (2)
Pracownik socjalny	2	wyższe (2)	Ogółem: 0-5 (1), 10-15 (1), MOPS: 0-5 (2)
Młodszy asystent rodziny	3	wyższe (3)	Ogółem: 0-5 (1), 5-10 (2), MOPS: 0-5 (1), 5-10 (2)
Starszy opiekun	6	średnie (6)	Ogółem: 30-35 (4), 35-40 (2) MOPS: 10-15 (1), 15-20 (2), 20-25 (2), 25-30 (1)
Opiekun	5	średnie (5)	Ogółem: 10-15 (3), 15-20 (1), 25-30 (1), MOPS: 0-5 (3), 10-15 (2)
Opiekun w ośrodku pomocy społecznej	5	zawodowe (4) podstawowe (1)	Ogółem: 10-15 (2), 15-20 (2), 25-30 (1) MOPS: 0-5 (3), 10-15 (2)
Młodszy opiekun w ośrodku pomocy społecznej	1	podstawowe	Ogółem: 5-10, MOPS: 5-10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

Wykres 16: Wydatki MOPS Zakopane w mln zł w okresie 2014-2018, w podziale na zadania własne i zlecone

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

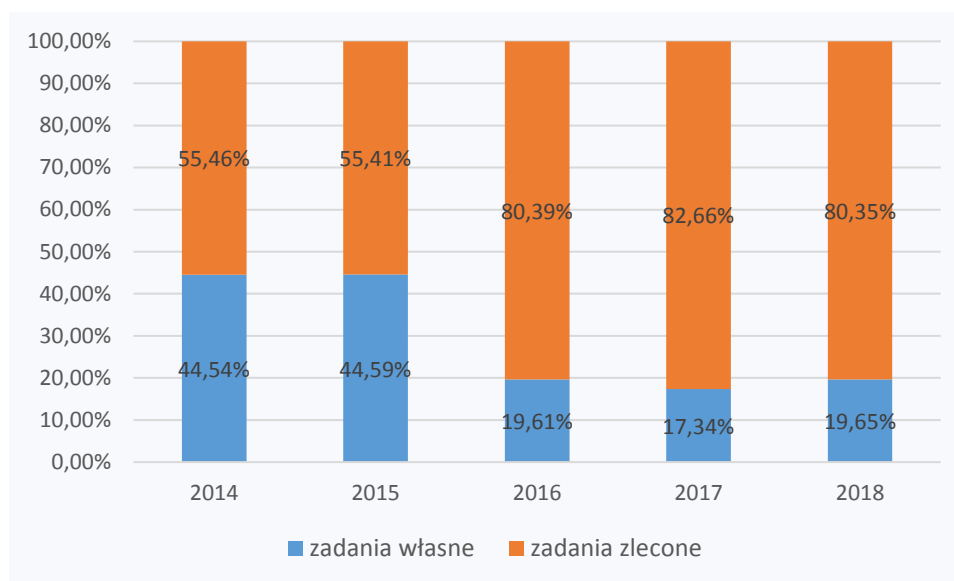
Według danych z 2018 r., zdecydowaną większość z 27,26 mln zł wydanych przez MOPS Zakopane stanowiły nakłady na zadania zlecone. Dynamikę wzrostów i strukturę wydatków istotnie zmieniło wprowadzenie dwa lata wcześniej programu „Rodzina 500+” (zauważalny wzrost wydatków na zadania zlecone z 5,13 do 17,66 mln zł). Po odliczeniu transferów pieniężnych wypłacanych w ramach tego świadczenia można stwierdzić, że odsetek wydatków przeznaczanych na zadania własne mieścił się w przedziale 40-45%, natomiast wydatki na koniec analizowanego okresu wzrosły w stosunku do jego początku – o 41,43% ogółem, o 49,74% w przypadku nakładów na zadania zlecone oraz o 31,09% w odniesieniu do zadań własnych.

Tabela 5: Porównanie wydatków MOPS Zakopane w latach 2014-2018

	2014	2018	Przyrost	Dynamika
Wydatki ogółem	9 173 069,76	27 260 684,06	18 087 614,30	197,18%
w tym na zadania własne	4 086 102,29	5 356 316,72	1 270 214,43	31,09%
w tym na zadania zlecone	5 086 967,47	21 904 367,34	16 817 399,87	330,60%
bez uwzględnienia wypłat w ramach programu „Rodzina 500+”				
Wydatki ogółem	9 173 069,76	12 973 699,56	3 800 629,80	49,47%
w tym na zadania zlecone	5 086 967,47	7 617 382,84	2 530 415,37	41,43%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

Wykres 17: Zmiana struktury wydatków MOPS Zakopane w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

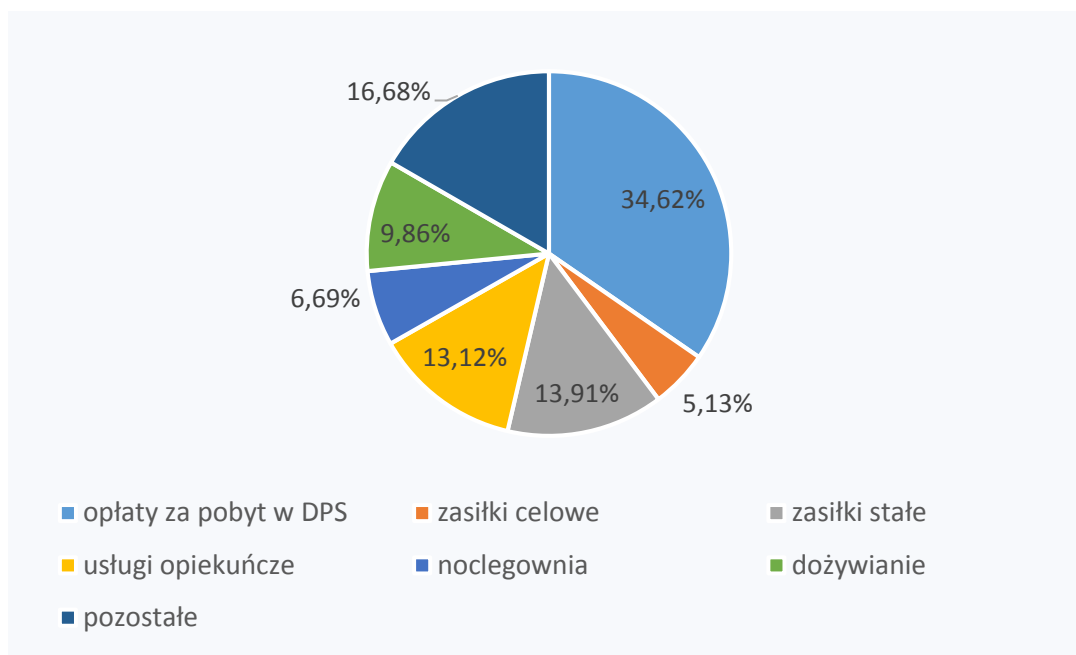
Do najistotniejszych kategorii wydatków MOPS w 2018 r. wśród zadań własnych należą:

- opłaty za pobyt w Domu Pomocy Społecznej (34,62%),
- zasiłki stałe (13,91%),
- usługi opiekuńcze (13,12%);

natomiast wśród zadań zleconych czołówka klasyfikacji przedstawia się następująco:

- świadczenia wychowawcze – w tym program „Rodzina 500+” (66,20%),
- świadczenia rodzinne (26,62%),
- świadczenie „Dobry start” (3,41%).

Wykres 18: Struktura wydatków na zadania własne MOPS Zakopane w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

Jedną z istotniejszych pozycji w strukturze wydatków MOPS Zakopane zajmuje dożywianie (9,86% spośród nakładów na zadania własne w 2018 r.). W 2018 r. opłacono obiady dla 250 osób – dzieci oraz osób starszych i z niepełnosprawnościami. W okresie 2014-2018 liczba opłaconych obiadów spadała (o przeszło 9 tysięcy w porównaniu do obu krańcowych dat), a wraz z nią zmniejszył się całkowity roczny koszt ich wydawania. Drugą formą dożywiania zapewnianego przez zakopiański MOPS jest przyznawanie zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup żywności lub posiłku. Trendem, na który warto zwrócić uwagę, jest duży wzrost nakładów na ten cel – o ile jeszcze w 2014 r. 43 rodzinom udzielono wsparcia w wysokości 39 712 zł, o tyle w 2018 r. do 114 rodzin trafiło 239 130 zł. Całkowite nakłady poniesione na dożywianie, uwzględniające zarówno opłacenie obiadów jak i przyznawanie zasiłków celowych, w 2018 r. przekroczyły poziom 0,5 mln zł.

Tabela 6: Noclegownia dla bezdomnych w latach 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Koszt funkcjonowania noclegowni	298 521,77	282 744,65	288 223,74	304 661,09	358 172,71
Liczba nocujących w noclegowni	23	29	31	25	26
Koszt funkcjonowania w przeliczeniu na osobę	12 979,21	9 749,82	9 279,54	12 186,44	13 775,87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

MOPS Zakopane prowadzi noclegownię dla bezdomnych. Liczba osób, które korzystały z tej placówki oscyluje wokół 30, jednak są to noclegi wielokrotne – w samym tylko 2018 r. udzielono ich 1547⁷, co daje przeciętnie niespełna 60 nocy spędzonych w placówce przez jedną bezdomną osobę. W analizowanym okresie koszt funkcjonowania noclegowni systematycznie wzrastał, przekraczając w 2018 r. poziom 358 tys. zł. W przeliczeniu daje to przeciętny roczny wynik 231,53 zł za jeden nocleg oraz 13 775,87 zł za jedną osobę. Należy zwrócić uwagę na fakt, że przy pozostającej na podobnym poziomie liczbie bezdomnych korzystających z noclegowni, rosnące koszty jej funkcjonowania

⁷Raport o stanie miasta Zakopane, 2018, s. 172

powodują wzrost tego drugiego parametru – jeszcze w 2014 r. na jedną osobę bezdomną przypadało przeciętnie 12 979,21 zł rocznie. Drugą istotną placówką z zakresu pomocy społecznej, działającą na terenie Gminy Miasto Zakopane, jest Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II, prowadzony przez powiat tatrzański. W placówce w każdym roku wchodzącym w skład analizowanego okresu przebywało nieco ponad 70 osób. W 2018 r. MOPS Zakopane przesłał do organu prowadzącego wnioski od 22 osób ubiegających się o miejsce w DPS. Opłaty za pobyt w DPS skierowanych tam osób wynosiły 1 854 146,75 zł⁸, stanowiąc, jak wykazano wcześniej, jedną z ważniejszych pozycji wśród struktury wydatków ośrodka.

MOPS Zakopane jest także jedną z instytucji świadczących pomoc osobom z niepełnosprawnościami, zamieszkującym teren gminy. W 2018 r. z takiego wsparcia korzystało 239 osób, z czego większość pozostająca w wieku produkcyjnym (46%) oraz poprodukcyjnym (40%). Należy spodziewać się, że liczebność tej drugiej grupy stopniowo będzie wzrastać, co można uznać za jedno z wyzwań dla lokalnej polityki społecznej. Zwraca uwagę także fakt, że wszystkie osoby z niepełnosprawnościami objęte wsparciem MOPS pozostają bezrobotne, bez względu na płeć oraz posiadane wykształcenie (podział rozkłada się dość równomiernie: 28,45% z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, 24,69% z zasadniczym zawodowym, 21,76% z średnim oraz 25,10% z wyższym). Wydaje się, że – przy uwzględnieniu zdolności i możliwości podjęcia pracy zarobkowej przez te osoby – ich aktywizacja także powinna stanowić jedno z ważniejszych zadań w zakresie polityki społecznej gminy.

Na terenie Gminy Miasta Zakopanego brak jest zakładów pracy chronionej.

Brak również Klubów Integracji Społecznej, Centrum Integracji Społecznej, Zakładów Aktywności Zawodowej, Przedsiębiorstw Społecznych.

Funkcjonują jedne Warsztaty Terapii Zajęciowej, które prowadzone są przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym.

3.6 Opieka zdrowotna

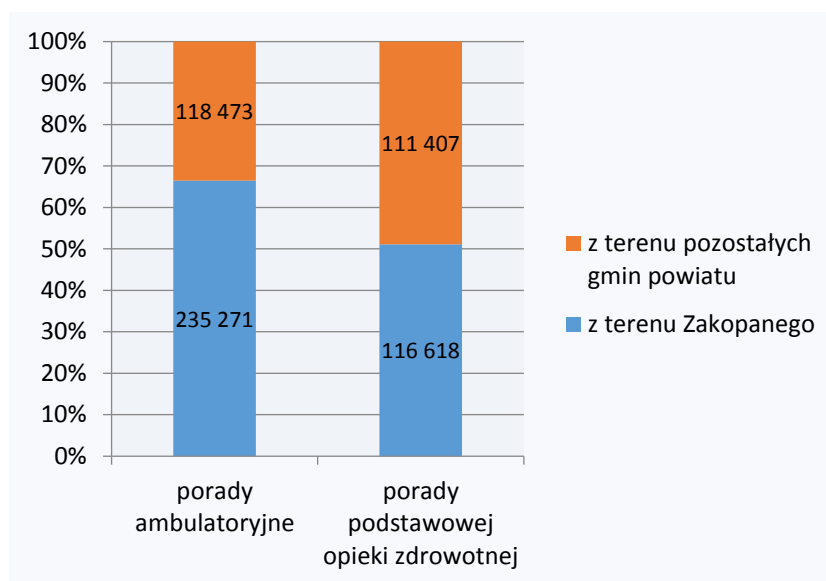
Na terenie Gminy Miasto Zakopane znajduje się, Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego - najważniejsza placówka ochrony zdrowia, prowadzona przez powiat tatrzański. System opieki zdrowotnej na terenie analizowanej gminy uzupełnia 20 przychodni (co w 2018 r. stanowiło nieco ponad 60% takich placówek w całym powiecie), z czego 3 klasyfikowane są jako prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego. Należy zaznaczyć, że Zakopane jest także siedzibą Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, pełniącego niebagatelną rolę w zakresie ratownictwa górskiego na obszarze polskiego fragmentu Tatr.

W przeliczeniu na 10 tysięcy ludności w Gminie Miasto Zakopane w 2018 r. przypadało średnio 7 przychodni, co jest wynikiem lepszym niż średnia powiatowa (5) czy wojewódzka (6). Pomimo to zdarza się, że w okresie największego natężenia ruchu turystycznego (zwłaszcza w kontuzjogennym z uwagi na popularność sportów w sezonie zimowym) zakopiańskie placówki bywają przepełnione. Przychodnie działające na terenie Gminy Miasto Zakopane w 2018 r. udzieliły 66,5% porad ambulatoryjnych oraz 51,1% porad z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej spośród wszystkich takich placówek funkcjonujących na terenie powiatu tatrzańskiego.

Dane dotyczące personelu medycznego w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dostępne są jedynie dla poziomu powiatów. Pomimo wzrostu wartości tego wskaźnika z 42 do 45 osób na przestrzeni lat 2014-2017 dla powiatu tatrzańskiego, jest to rezultat znacznie gorszy niż w przypadku województwa, gdzie na 10 tys. mieszkańców przypada 67 pracujących lekarzy. Znaczących rozbieżności nie ma w przypadku pielęgniarek i położnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców – wartość notowana w 2018 r. dla powiatu tatrzańskiego (76) jest zbliżona do średniej wojewódzkiej (77).

⁸Raport ..., s. 168.

Wykres 19: Porównanie liczby porad lekarskich, udzielonych w 2018 r. przez przychodnię z terenu Gminy Miasto Zakopane oraz z pozostałych gmin powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Podstawowe zadania Gminy Miasto Zakopane w zakresie opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia koncentrują się wokół profilaktyki. Z lektury „Raportu o stanie miasta Zakopane” z 2018 r., szczegółowo dokumentującego aktywność w tym zakresie, wyłania się obraz niewielkiego zainteresowania tego rodzaju działalnością wśród potencjalnych partnerów⁹:

- program profilaktyki wykrywania raka płuc i chorób tarczycy – 1 oferta (zrealizowana);
- dotacja konkursowa w ramach programów zdrowotnych – 1 oferta (zrealizowana);
- konkurs na realizatora zadań w zakresie badań HCV – brak ofert.

Wydaje się, że jednym z wyzwań w zakresie polityki społecznej, stojącym przed Gminą Miasto Zakopane, jest zaktywizowanie lokalnych fundacji, stowarzyszeń oraz grup nieformalnych w zakresie działań z szeroko pojętego zakresu ochrony zdrowia.

4. KAPITAŁ SPOŁECZNY

4.1 Edukacja przedszkolna

W Gminie Miasto Zakopane w 2018 r. opieka przedszkolna sprawowana była w 3 przedszkolach publicznych, 2 punktach przedszkolnych przy szkołach podstawowych, 3 oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz 5 przedszkolach niepublicznych¹⁰ – łącznie do dyspozycji mieszkańców pozostawało 13 placówek.

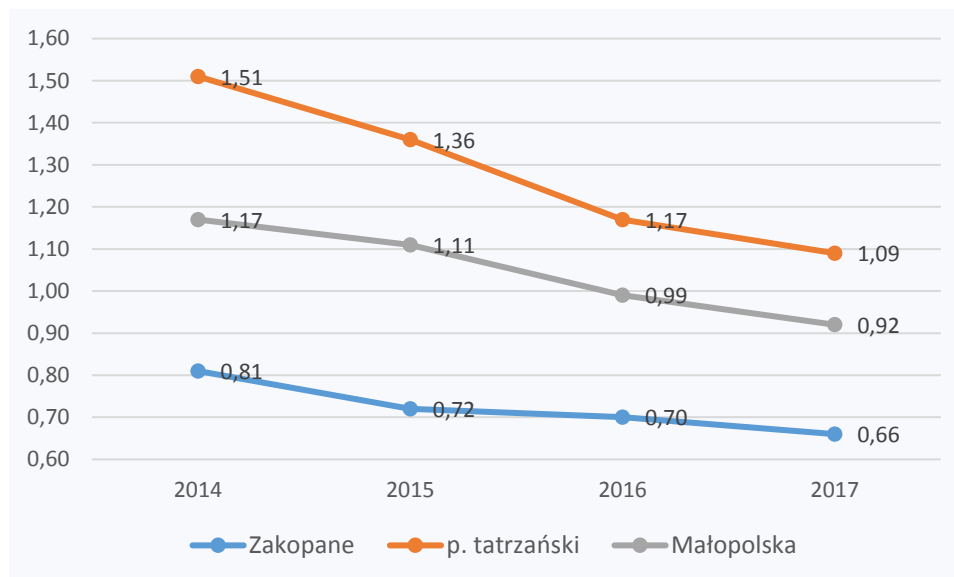
Analiza danych statystycznych pokazuje, że w przypadku Gminy Miasto Zakopane liczba dzieci w wieku 3-5 lat, przypadająca na jedno miejsce w przedszkolu, nie przekracza wartości 1 – na przestrzeni lat 2014 – 2017 wartość wskaźnika wahała się pomiędzy 0,66 a 0,81. W teorii oznacza to, że nie występuje problem z niedoborem miejsc w przedszkolach dla dzieci z zakopiańskich rodzin. Nie potwierdzają tego jednak opinie interesariuszy. Nieco gorsze notowania pod tym względem ma powiat tatrzański, gdzie jeszcze w 2014 r. wartość tego wskaźnika przekraczała parametr 1,5.

⁹ Raport ..., s. 166-167.

¹⁰ Raport ..., s. 128.

Z kolei liczba dzieci w placówkach w wieku 3-5 lat, w przeliczeniu na 1 tysięcy dzieci w tym wieku notowana dla Gminy Miasto Zakopane (nieco ponad 1000 w latach 2015-2017) uwidacznia, że miejscowe przedszkola służą także rodzinom zamieszkującym okoliczne gminy – co jest sytuacją typową w przypadku istnienia większego ośrodka miejskiego, jakim dla Podhala jest Zakopane.

Wykres 20: Analiza liczby dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w przedszkolu w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

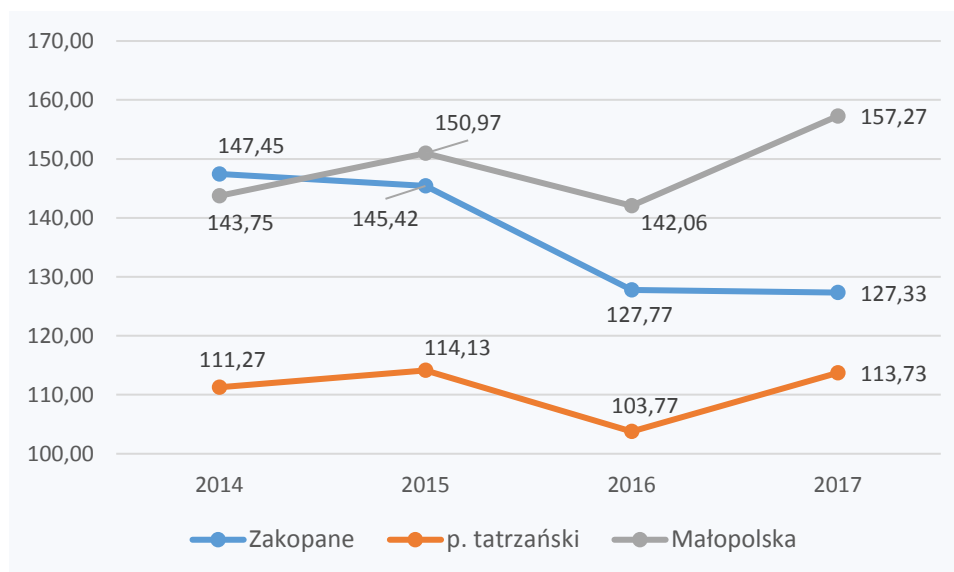
4.2 Edukacja szkolna

Gmina miasto Zakopane jest organem prowadzącym dla 7 szkół podstawowych. Dodatkowo, w roku szkolnym 2017/2018 dotację z budżetu gminy uzyskały kolejne 3 niepubliczne placówki szkolne. Natomiast według statystyk, we wszystkich 15 szkołach podstawowych, działających na terenie Gminy Miasto Zakopane w 2017 r. uczyło się 1910 uczniów, co daje nieco ponad 127 uczniów na jedną placówkę. To nieco więcej niż w przypadku powiatu (114), ale mniej niż w całym województwie (157).

Reforma edukacji, wprowadzona od 1 września 2017 r. znalazła swoje odzwierciedlenie w strukturze gimnazjów – z 7 takich placówek istniejących jeszcze rok wcześniej, na koniec 2017 r. działały 4 z perspektywą całkowitej likwidacji w przeciągu najbliższych lat. Wśród zlikwidowanych placówek znalazły się prowadzone przez gminę miasto Zakopane gimnazja nr 1 i 3, które włączono w struktury szkół podstawowych¹¹. Bezpośrednim efektem reformy jest zmiana liczby uczniów w zakopiańskich gimnazjach, zarówno w ujęciu bezwzględnym (z 751 w 2016 r. do 451 w 2017 r.), jaki w przeliczeniu średniej liczby uczniów na jedną placówkę – wzrost o niespełna 20 osób do poziomu 124 osób na szkołę w 2017 r., co stanowi wynik znacznie niższy niż średnie: dla powiatu (304,25) oraz województwa (669,80). Jednakże z racji charakteru reformy, rozłożonej w czasie na kilka lat, dane te należy traktować jako przejściowe.

¹¹Raport..., s. 135.

Wykres 21: Zmiana liczby uczniów przypadających na jedną szkołę podstawową w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wzrosty liczby uczniów w szkołach podstawowych na terenie miasta notowane w 2017 (tendencja ta ma oczywiście swoją kontynuację w latach 2018-2019) wynika właśnie z faktu wygaszania gimnazjów i tworzenia najstarszych klas (7 i 8) w szkołach podstawowych.

Jednym z wyznaczników poziomu nauczania w szkołach są wyniki egzaminów kończących edukację poziomu podstawowego (tzw. „egzamin ośmioklasisty”) oraz gimnazjalnego¹². W przypadku tego pierwszego, realizowanego po raz pierwszy w 2019 roku, uczniowie ze szkół na terenie Gminy Miasto Zakopane w testach z trzech wiodących przedmiotów osiągnęli wyniki nieco lepsze niż ich rówieśnicy ze szkół w gminach powiatu tatrzańskiego – dysproporcja była widoczna szczególnie w przypadku języka angielskiego. W przypadku tego przedmiotu oraz języka polskiego zakopiańskim szkołom udało się osiągnąć średnią wojewódzką. Niemniej jednak, zwraca uwagę relatywnie duża liczba szkół z terenu Gminy Miasto Zakopane, w których OKE wyniki egzaminów określiła jako niskie.

Tabela 7: Porównanie wyników „egzaminu ośmioklasisty” w sesji egzaminacyjnej 2019

Jednostka samorządu terytorialnego	język polski				matematyka				język angielski			
	Wynik średni (%)	Liczba szkół z wynikiem:			Wynik średni (%)	Liczba szkół z wynikiem:			Wynik średni (%)	Liczba szkół z wynikiem:		
		n.	śr.	w.		n.	śr.	w.		n.	śr.	w.
Małopolska	67	126	716	525	50	133	664	570	62	218	754	392
powiat tatr.	65	4	21	11	44	9	20	7	55	8	24	4
Zakopane	67	3	5	5	46	3	6	4	62	3	6	4
Biały Dunajec	59	0	4	0	45	0	3	1	55	0	4	0
Bukowina Tatr.	69	1	4	5	41	4	5	1	50	4	6	0
Kościelisko	63	0	3	0	42	1	2	0	51	0	3	0
Poronin	62	0	5	1	43	1	4	1	52	1	5	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Kraków

¹² Opracowano na podstawie danych OKE Kraków

Wyniki z sesji egzaminacyjnej z 2019 roku w gimnazjach potwierdzają, że uczniowie z placówek z Zakopanego osiągają lepsze rezultaty niż ich rówieśnicy uczący się na terenie pozostałych gmin powiatu tatrzańskiego. Efektem jest każdorazowe przekraczanie średniej powiatowej przez zakopiańskie placówki, jednakże średnią liczbę zdobytych punktów w całym województwie udało się przekroczyć jedynie dwukrotnie – w przypadku testów z przedmiotów przyrodniczych oraz z języka angielskiego. Zwraca uwagę szczególnie ten drugi rezultat, wyższy o kilkanaście punktów procentowych w Gminie Miasto Zakopane niż w pozostałych jednostkach tworzących powiat.

Tabela 8: Porównanie wyników egzaminów gimnazjalnych w sesji egzaminacyjnej 2019

Jednostka samorządu terytorialnego	język polski				historia i wos				matematyka			
	Wynik średni (%)	Liczba szkół z wynikiem:			Wynik średni (%)	Liczba szkół z wynikiem:			Wynik średni (%)	Liczba szkół z wynikiem:		
		n.	śr.	w.		n.	śr.	w.		n.	śr.	w.
Małopolska	67	-	-	-	67	-	-	-	47	-	-	-
powiat tatr.	62	7	10	8	59	8	9	8	41	5	17	3
Zakopane	65	2	4	5	61	3	3	5	42	2	8	1
Biały Dunajec	59	1	2	1	56	1	2	1	46	0	3	1
Bukowina Tatr.	64	1	1	1	60	1	1	1	37	1	2	0
Kościelisko	58	1	1	1	54	1	1	1	41	0	3	0
Poronin	58	2	2	0	55	2	2	0	38	2	1	1

Jednostka samorządu terytorialnego	przedmioty przyrodnicze				język angielski			
	Wynik średni (%)	Liczba szkół z wynikiem:			Wynik średni (%)	Liczba szkół z wynikiem:		
		n.	śr.	w.		n.	śr.	w.
Małopolska	42	-	-	-	69	-	-	-
powiat tatr.	47	8	13	4	63	8	13	4
Zakopane	48	5	5	1	70	3	4	4
Biały Dunajec	48	0	3	1	58	0	4	0
Bukowina Tatr.	46	1	2	0	59	1	2	0
Kościelisko	44	1	2	0	59	1	2	0
Poronin	46	1	1	2	56	3	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Kraków

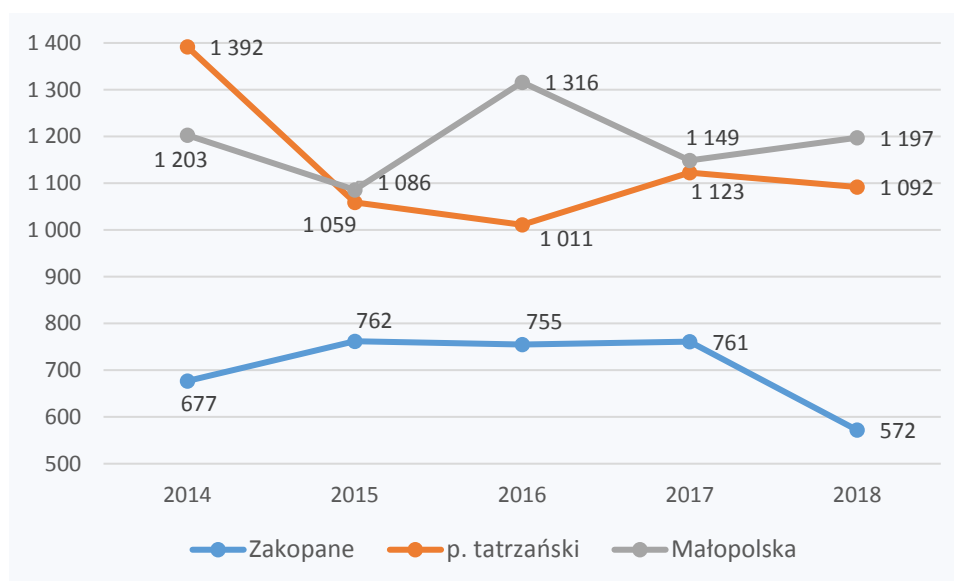
Porównanie średnich wyników uzyskiwanych w egzaminach gimnazjalnych przez uczniów z placówek na terenie Gminy Miasto Zakopane do rezultatów osiąganych w powiecie i województwie na przestrzeni lat 2014-2018 należy rozpatrywać przede wszystkim w kontekście różnic występujących w obrębie danego roku. W każdym z nich rezultat z gimnazjów analizowanej gminy, bez względu na przedmiot, był co najmniej taki sam lub lepszy niż średnia dla powiatu i zazwyczaj nieznacznie gorszy niż przeciętny procentowy wynik uzyskany w całym województwie. W analizowanym pięcioleciu najgorzej wypadały egzaminy z matematyki, co jednak było zjawiskiem obserwowanym też w całym regionie. Na szczególną uwagę zasługują, podobnie zresztą jak i w omówionym szerzej 2019 roku, rezultaty z egzaminu z języka angielskiego – o kilka punktów procentowych przekraczające średnią wojewódzką w każdym z badanych lat.

4.3 Kultura

Statystyki wykazują działalność 2 placówek, zaliczanych do centrów, domów, ośrodków czy klubów kultury, na czele z Zakopiańskim Centrum Kultury. W 2018 r. zorganizowały one łącznie 59 imprez. Zastanawiać może spadek ich liczby, gdyż jeszcze w 2017 r. wartość tego wskaźnika wynosiła 153. W przeliczeniu liczby wydarzeń kulturalnych na jeden ośrodek Gmina Miasto Zakopane wypada gorzej (29,5 w 2018 r.) niż powiat tatrzański (39,86) czy Małopolska (60,45 - wynik mocno zawyżają duże ośrodki miejskie na czele z Krakowem). Wedle statystyk, Gminę Miasto Zakopane charakteryzuje także niski wskaźnik liczby uczestników imprez kulturalnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – w 2018 r. było to zaledwie 572 osób przy 1092 notowanych na terenie całego powiatu oraz 1197 w całym województwie małopolskim. Dane z zakresu kultury wydają się jednak nieadekwatne pod względem bardzo bogatej oferty, dostępnej zarówno dla turystów i gości, jak również dla mieszkańców, świadczonej nie tylko przez instytucje publiczne, ale i podmioty prywatne (organizacje pozarządowe, biznes).

Obraz uczestnictwa w kulturze uzupełnia wskaźnik liczby członków grup artystycznych, działających na danym terenie, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W przypadku Gminy Miasto Zakopane jego wartość na przestrzeni badanego pięciolecia wzrosła (z 5,62 osoby w 2014 r. do 9,97 osoby w 2018 r.), jednak jest to znacznie mniej niż w przypadku powiatu (17,67 w 2018 r.) czy województwa (10,35 w tym samym roku).

Wykres 22: Porównanie liczby uczestników imprez kulturalnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

4.4 Organizacje pozarządowe

Gmina Miasto Zakopane może pochwalić się dobrym wynikiem, jeśli chodzi o liczbę istniejących organizacji społecznych (w tym fundacji i stowarzyszeń) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Odnotowany w 2018 r. rezultat 6,55 jest wynikiem znacznie lepszym niż w przypadku powiatu tatrzańskiego (4,34) i województwa małopolskiego (3,73). Pod tym względem Gmina Miasto Zakopane zdecydowanie dystansuje także pozostałe podhalańskie gminy, z których najlepsza – Kościelisko – legitymowała się w 2018 r. wynikiem 3,64.

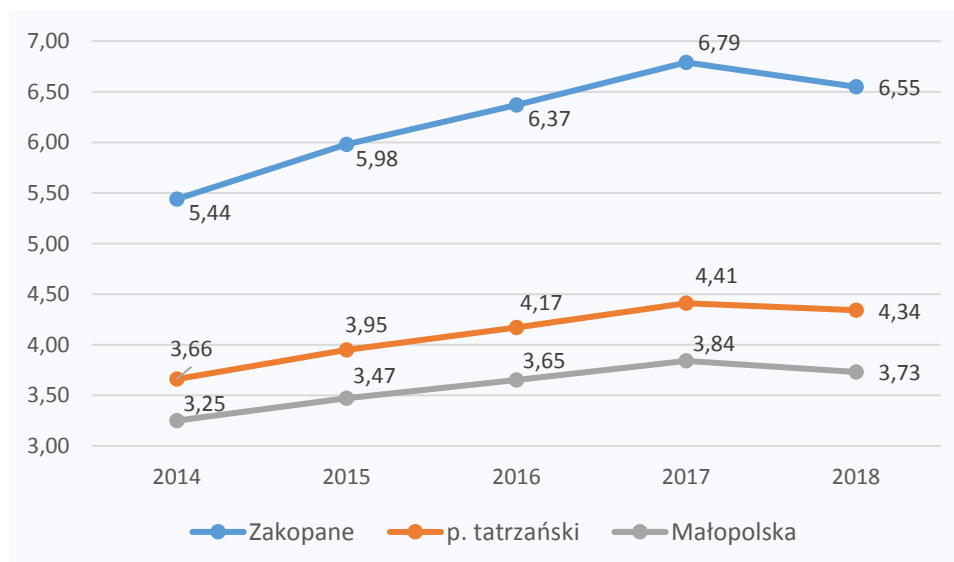
Analiza liczby zadań z zakresu wsparcia społecznego i przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Gminy Miasto Zakopane¹³, realizowanych przez organizacje pozarządowe (otwarte konkursy ofert) wykazuje, że w ciągu ostatniego pięciolecia liczba zadań oscylowała wokół 20 – od 17 w 2014, 2016 i 2018 r. do 22 w 2017 r. Kwota przeznaczana w budżecie gminy na te działania sukcesywnie rosła – od 349,5 tys. zł w 2014 r. do 463 tys. zł w 2018 r. W ostatnim z analizowanych lat koszt jednego takiego zadania wyniósł nieco ponad 27 tys. zł.

Wśród organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, realizujących zadania z zakresu polityki społecznej, Urząd Miasta Zakopane wskazuje m.in:

- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, obwód tatrzański;
- Związek Emerytów, Inwalidów i Rencistów, oddział rejonowy w Zakopanem;
- Caritas Archidiecezji Krakowskiej.

Pewną rekomendacją w zakresie współpracy z organizacjami trzeciego sektora, płynącą z powyższego fragmentu diagnozy, może być próba zacieśnienia współpracy z lokalnymi fundacjami i stowarzyszeniami, tym bardziej, że – jak pokazują dane statystyczne – Gmina Miasto Zakopane posiada w tym zakresie duży potencjał.

Wykres 23: Zmiana liczby organizacji (w tym fundacji i stowarzyszeń) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

¹³ Na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Zakopane oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zakopanem.

5. GOSPODARKA

5.1 Podmioty gospodarcze

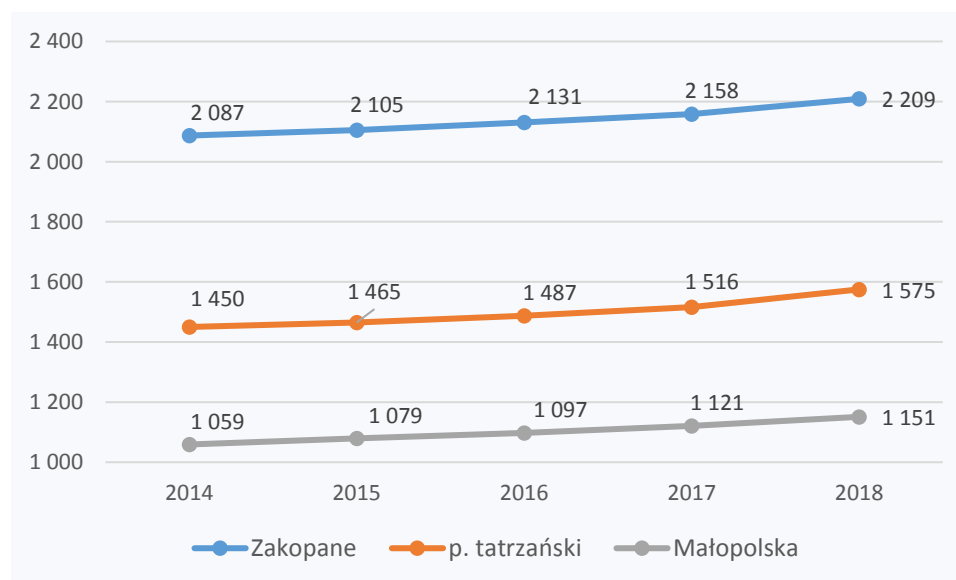
Wskaźnikami w miarę wiernie oddającymi strukturę gospodarczą Gminy Miasto Zakopane są te poświęcone liczbie podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w bazie REGON. Poprzez porównanie ich ogólnej liczby w okresie 2014-2018 i w zestawieniu z pozostałymi gminami powiatu tatrzańskiego, powiatem ujmowanym jako całość oraz regionem można stwierdzić, że liczba ta dla każdej z jednostek wzrastała (w przypadku Zakopanego z poziomu 5 752 w 2014 r. do 6 006 w 2018 r.), przy czym wzrost odnotowany w powiecie i regionie charakteryzował się nieco większą dynamiką.

Tabela 9: Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON w latach 2014-2018

Jednostka	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON		Przyrost w stosunku do 2014	Dynamika przyrostu
	2014	2018		
Małopolska	356785	391539	34 754	9,74%
powiat tatrzański	9841	10736	895	9,09%
gmina miasto Zakopane	5752	6006	254	4,42%
gmina Biały Dunajec	579	693	114	19,69%
gmina Bukowina Tatrzańska	1 246	1 414	168	13,48%
gmina Kościelisko	961	1 137	176	18,31%
gmina Poronin	1 303	1 486	183	14,04%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 24: Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w latach 2014-2018

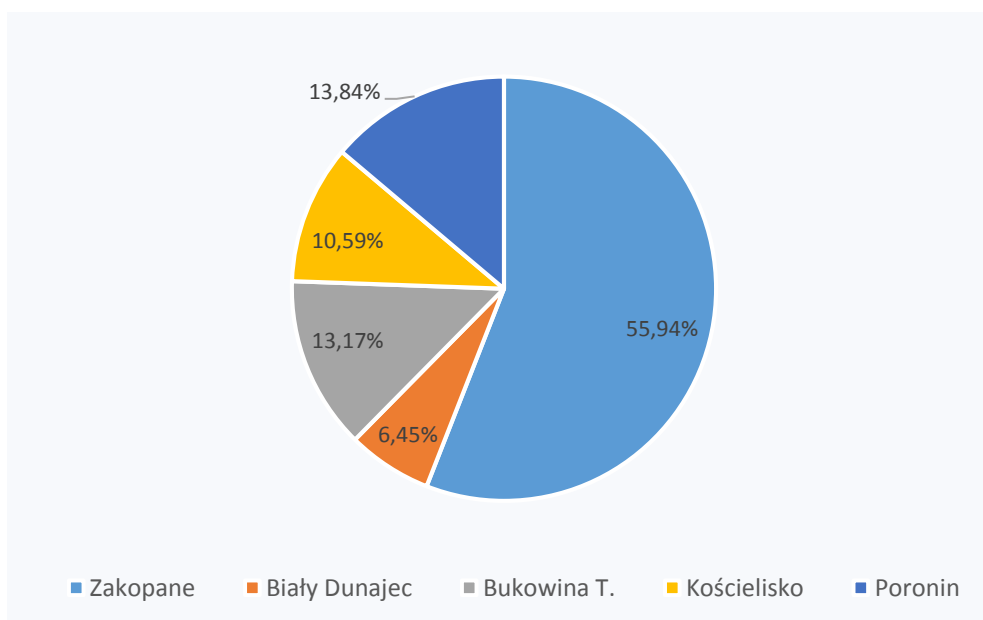
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Uszczegółowienie danych dotyczących poziomu przedsiębiorczości może stanowić przeliczenie liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON na 10 tysięcy mieszkańców. W takim ujęciu Gmina Miasto Zakopane z wynikiem 2 209 w 2018 r. pozostaje liderem wśród wszystkich gmin tworzących powiat (druga w tym zestawieniu gmina Kościelisko może pochwalić się wynikiem 1 294 podmioty). Wartość wskaźnika odnotowana w analizowanej gminie znacząco wyróżnia się na tle powiatu tatrzańskiego (1 575 podmiotów w 2018 r.) oraz regionu (1 151 w 2018 r.). Konsekwencją wspomnianego wcześniej wzrostu liczby zarejestrowanych podmiotów w ujęciu bezwzględny oraz nieznacznego spadku liczby ludności jest wzrost wartości wskaźnika na przestrzeni lat 2014-2018. Podobny wzrostowy trend można zaobserwować w regionie, powiecie, a także każdej z gmin go tworzących.

Podmioty zarejestrowane w Gminie Miasto Zakopane stanowią blisko 56% wszystkich działających na terenie powiatu tatrzańskiego. Warto przy tym zaznaczyć, że na przestrzeni analizowanego pięciolecia odsetek ten nieznacznie, acz sukcesywnie malał. Przy wspomnianym wcześniej wzroście ich liczby świadczy to o jeszcze bardziej dynamicznym przyroście w pozostałych gminach wchodzących w skład powiatu – odsetek podmiotów zarejestrowanych w REGON w gminach Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Kościelisko i Poronin na przestrzeni badanego pięciolecia wzrósł o blisko jeden punkt procentowy w przypadku każdej jednostki.

Jeszcze więcej informacji o strukturze gospodarczej Gminy Miasto Zakopane dostarcza analiza podmiotów zarejestrowanych w REGON pod kątem ich strukturyzacji w sekcjach. Zdecydowana większość zakopiańskich przedsiębiorstw zaliczana jest do sekcji I (zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, 25,17% w 2018 r.), kolejne miejsca zajmują sekcje G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów, 16,18%), H (transport i gospodarka magazynowa, 8,62%), M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, 6,76%) oraz F (budownictwo, 6,71%) i L (obsługa rynku nieruchomości, 6,44%).

Wykres 25: Struktura podmiotów zarejestrowanych w REGON w podziale na gminy powiatu tatrzańskiego w 2018 r.

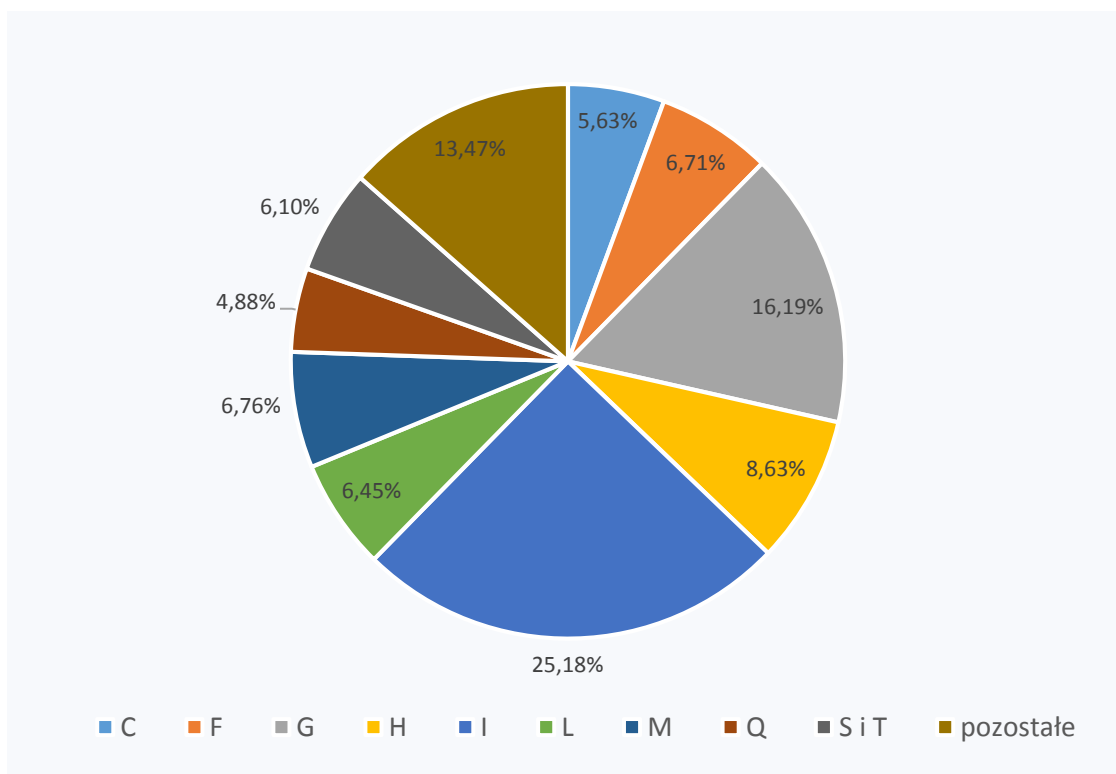

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Struktura obserwowana dla Gminy Miasto Zakopane nie wykazuje większych różnic w porównaniu do tej obserwowanej w całym powiecie. Warto podkreślić rozbieżność pomiędzy odsetkiem podmiotów w sekcji F (blisko 3 punkty procentowe na korzyść powiatu), co może świadczyć o dość dobrze rozwiniętej branży budowlanej w podhalańskich miejscowościach. Nieco więcej różnic uwidacznia porównanie Gminy Miasto Zakopane do średniej wojewódzkiej – olbrzymia przewaga odsetka podmiotów w sekcji I na rzecz Zakopanego oraz powiatu tatrzańskiego (w 2018 r. przeszło 20 punktów procentowych), i to przy relatywnie dużej atrakcyjności turystycznej Małopolski, stanowi potwierdzenie znaczenia, jakie dla miasta i najbliższej okolicy stanowi szeroko pojęta branża turystyczna. Z kolei w strukturze regionu znacznie większy udział mają podmioty skupione w sekcjach F (blisko 8 punktów procentowych przewagi na rzecz Małopolski), G oraz M (około 4 punkty procentowe różnicy).

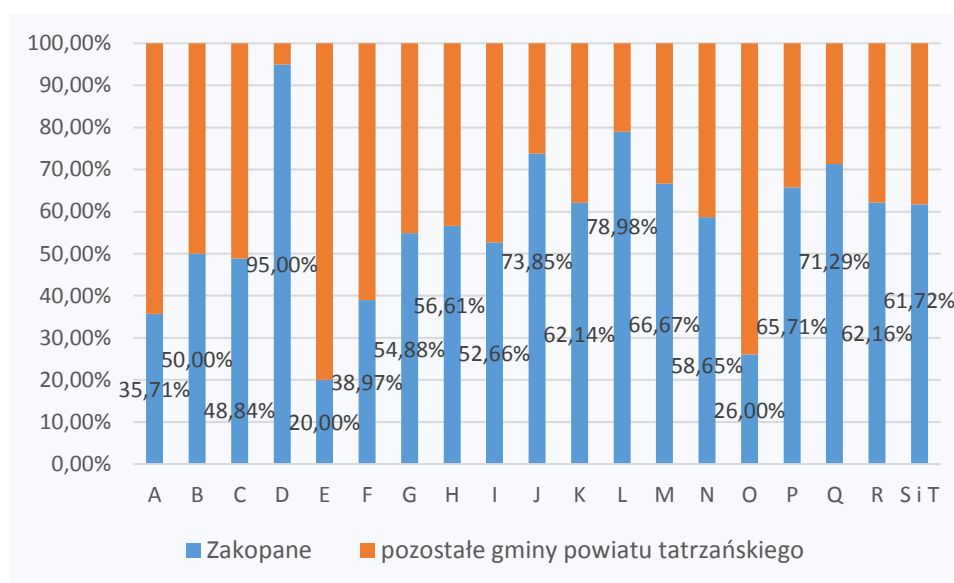
Interesujących informacji dostarcza także analiza odsetka podmiotów ulokowanych w Zakopanem w stosunku do ogólnej ich liczby w całym powiecie. Według danych z 2018 r. wynika z niej, że w przypadku większości sekcji analizowana gmina ma znaczącą przewagę (na czele z podmiotami sekcji D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz itd. oraz L – obsługa rynku nieruchomości), co wskazuje na wiodącą rolę Zakopanego w strukturze gospodarczej całego Podhala.

Wykres 26: Struktura podmiotów zarejestrowanych w REGON na terenie Gminy Miasto Zakopane w podziale na sekcje PKD w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 27: Udział podmiotów zarejestrowanych w REGON w Gminie Miasto Zakopane w ogólnej liczbie podmiotów na terenie powiatu w podziale na sekcje w 2018 r.

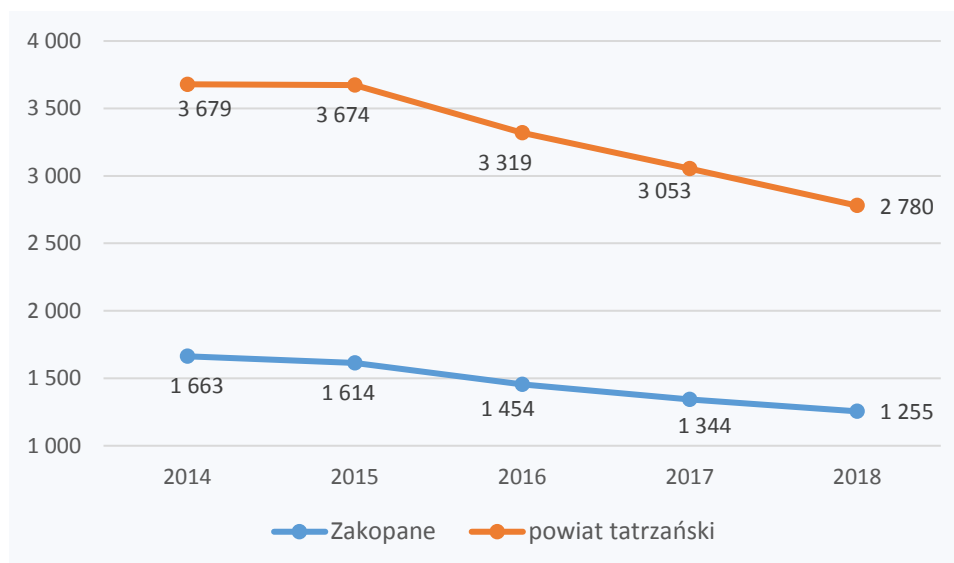
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wśród zmian w strukturze podmiotów w odniesieniu do całego powiatu na przestrzeni lat 2014-2018 warto podkreślić spadek odsetka przedsiębiorstw zarejestrowanych w Gminie Miasto Zakopane zaliczanych do sekcji E (dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, o blisko 20 punktów procentowych, co wiązało się ze zmniejszeniem ich liczby) oraz sekcji B (górnictwo i wydobywanie, o kilkanaście punktów procentowych).

5.2 Bezrobocie

Okres 2014-2018 charakteryzował się spadkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkujących Gminę Miasto Zakopane. 1 255 takich osób w porównaniu z 1 663 bezrobotnymi w 2014 r. nie przełożyło się jednak na znaczącą zmianę odsetka „zakopiańskich” bezrobotnych w powiecie – stanowią oni nieco ponad 45% spośród wszystkich zarejestrowanych. Na przestrzeni analizowanego pięciolecia spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych odnotowany był także w regionie, powiecie, oraz w każdej z tworzących go gmin. Pomimo to, stopa bezrobocia notowana dla całego powiatu (według danych PUP Zakopane z kwietnia 2018 r.) z wynikiem 10,2% prezentuje się niekorzystnie na tle województwa (5,1%) oraz kraju (6,3%). Mając na względzie turystyczny charakter miasta, można domniemywać, że dane te są znacząco przeszacowane i osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy nie zawsze realnie pozostają bez pracy.

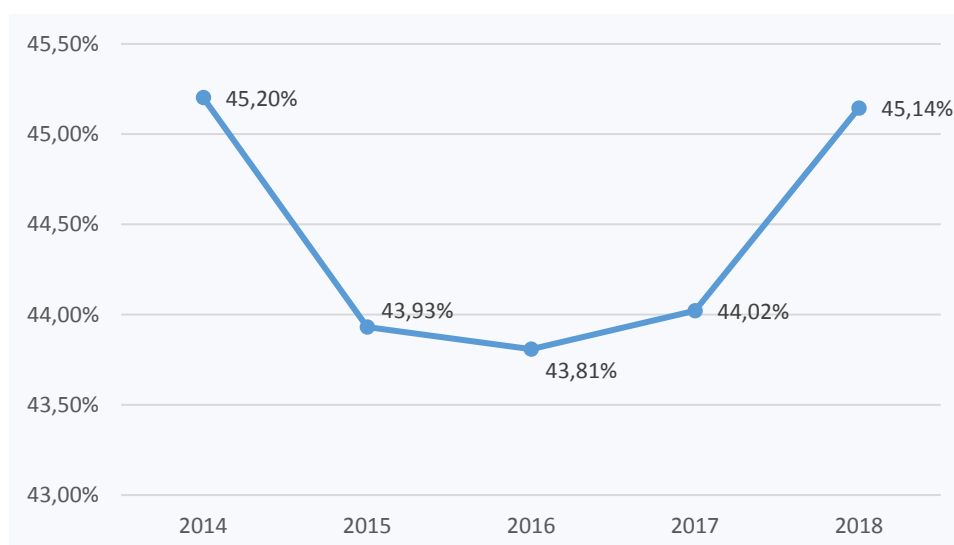
Wykres 28: Zmiana liczby zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Spośród rejestrowanych bezrobotnych kobiety stanowią mniejszość – w 2018 r. odsetek ten wynosił 42,39% w analizowanej gminie oraz 43,24% w powiecie tatrzańskim, co szczególnie uderza w zestawieniu z wartością 57,57%, notowaną w 2018 r. w województwie. Warto podkreślić także, że od 2014 r. odsetek bezrobotnych kobiet w gminie wzrósł o blisko 2 punkty procentowe, co może stanowić jedną z konsekwencji wprowadzenia programu socjalnego „Rodzina 500+” (tym bardziej, że podobny trend obserwowany jest zarówno w powiecie, jak i województwie), ale jednocześnie stanowić podstawę do podjęcia interwencji w tym zakresie. Gmina Miasto Zakopane dość niekorzystnie wypada w ujęciu wskaźnika udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Pomimo spadku o 2 punkty procentowe na przestrzeni lat 2014-2018 do wartości 7,9%, jest ona wyższa niż w przypadku powiatu (6,7%), województwa (3,4%), a także każdej z pozostałych tatrzańskich gmin (kolejne w tym zestawieniu Kościelisko i Poronin legitymują się wynikiem 7,0%).

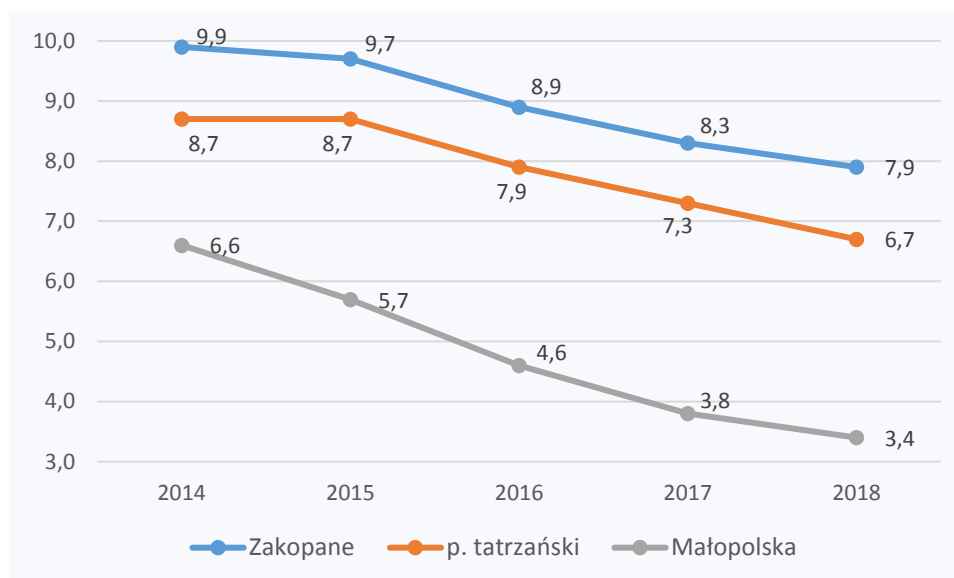
Wykres 29: Zmiana odsetka bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Miasto Zakopane na tle powiatu tatrzańskiego w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Zakopane

Analizując problem bezrobocia występujący na terenie Gminy Miasto Zakopane należy mieć także na uwadze jej specyficzny charakter, co przekłada się na bardzo szeroką ofertę prac sezonowych przy obsłudze ruchu turystycznego, realizowanych w oparciu o umowy cywilnoprawne lub wręcz bez jakiegokolwiek zgłoszenia. Zjawisko tzw. szarej strefy szczególnie nasilone jest w przypadku udostępniania obiektów i pokoi noclegowych, nawet pomimo przeprowadzania regularnych kontroli przez instytucje do tego uprawnione. O ile zatem wskaźniki dotyczące bezrobocia zwykle nie odzwierciedlają w pełni skali problemu związanego z brakiem pracy czy źródeł utrzymania, o tyle w przypadku Zakopanego rozdzźwięk ten jest jeszcze szerszy i wyraźniejszy.

Wykres 30: Zmiana liczby zarejestrowanych bezrobotnych na 1000 mieszkańców w latach 2014-2018

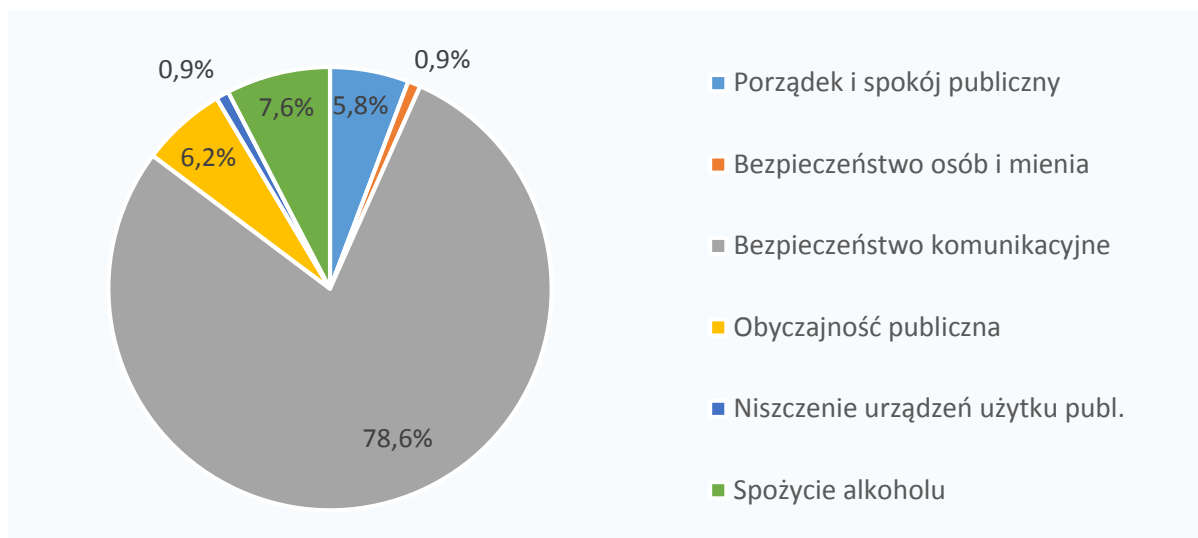
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Analiza poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz trendów zachodzących w tym obszarze jest utrudniona ze względu na fakt, że Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem gromadzi i udostępnia dane dla całego powiatu tatrzańskiego, bez podziału na poszczególne gminy. Stanowi to pewne utrudnienie we wskazaniu, do jakiego stopnia problemy związane z bezpieczeństwem publicznym są domeną samego Zakopanego, a także jakie jest nasilenie danych kwestii w stosunku do sąsiednich gmin. Co więcej, interpretacja danych dotyczących bezpieczeństwa publicznego w Gminie Miasto Zakopane musi być wykonywana przy uwzględnieniu jej specyficznego charakteru. Z jednej strony relatywnie wysoka liczba interwencji policyjnych niekoniecznie świadczy o poziomie kapitału społecznego mieszkańców gminy, z drugiej zaś sprawna i bezpieczna obsługa szeroko pojętego ruchu turystycznego winna stać się jednym z wyzwań, stojącym przed zakopiańskim samorządem.

Ze statystyk, udostępnionych przez zakopiańską KPP wynika, że dominującą kategorię spośród wykroczeń notowanych na terenie powiatu tatrzańskiego stanowią te związane z szeroko pojętym bezpieczeństwem w ruchu drogowym. Liczba 15 648 wykroczeń tej kategorii, odnotowanych w 2018 r., stanowi blisko 79% spośród całości. Warto przy tym odnotować spadek tego odsetka – w porównaniu z 2014 r. o blisko 10 punktów procentowych. Rośnie natomiast udział procentowy pozostałych kategorii wykroczeń – naruszeń obyczajności publicznej (+ 4,5 punktu procentowego), zakłócania porządku w miejscach publicznych (+ 2,7 p. p.) oraz spożycia alkoholu w niedozwolonych miejscach (+ 2,5 p. p.).

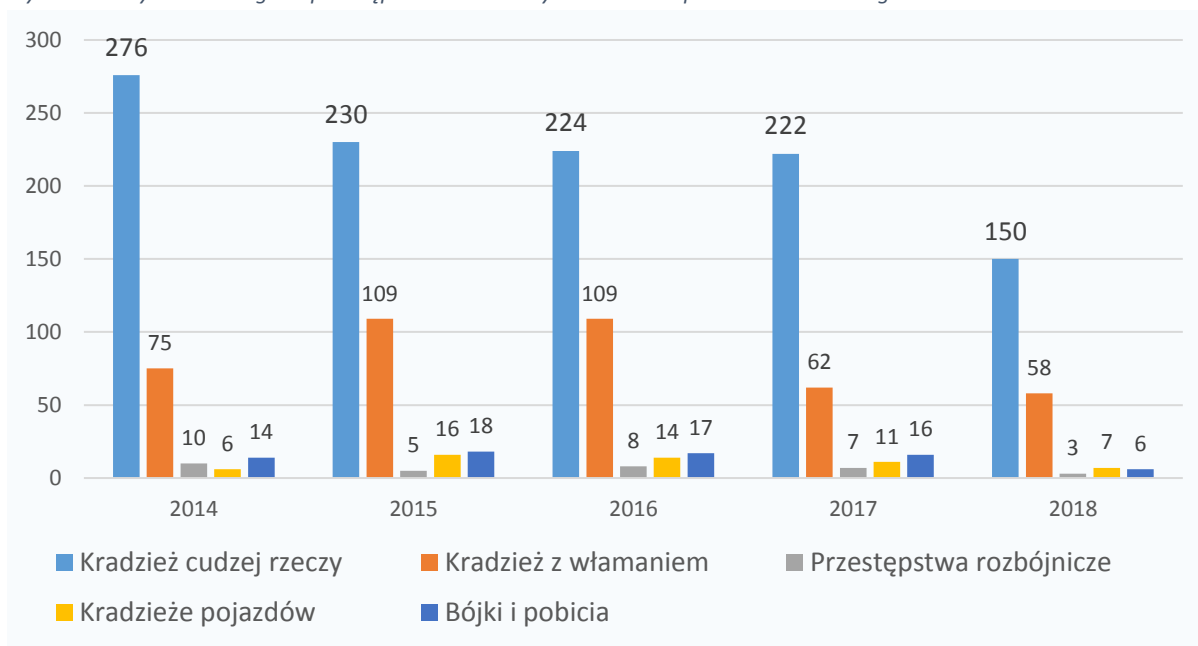
Wykres 31: Struktura wykroczeń notowanych w 2018 r. na terenie powiatu tatrzańskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zakopane

Wśród wybranych kategorii przestępstw, takich jak kradzieże (w tym pojazdów), przestępstwa rozbójnicze czy pobicia zwraca uwagę trend spadkowy na przestrzeni analizowanego pięciolecia. O ile jeszcze w 2014 r. zanotowano 381 przestępstw w wymienionych kategoriach, o tyle w 2018 r. było ich już 224. Można na tej podstawie wysnuć wniosek, że powiat tatrzański staje się miejscem coraz bezpieczniejszym, a problemy związane z bezpieczeństwem publicznym ogniskują się przede wszystkim wokół kategorii wykroczeń.

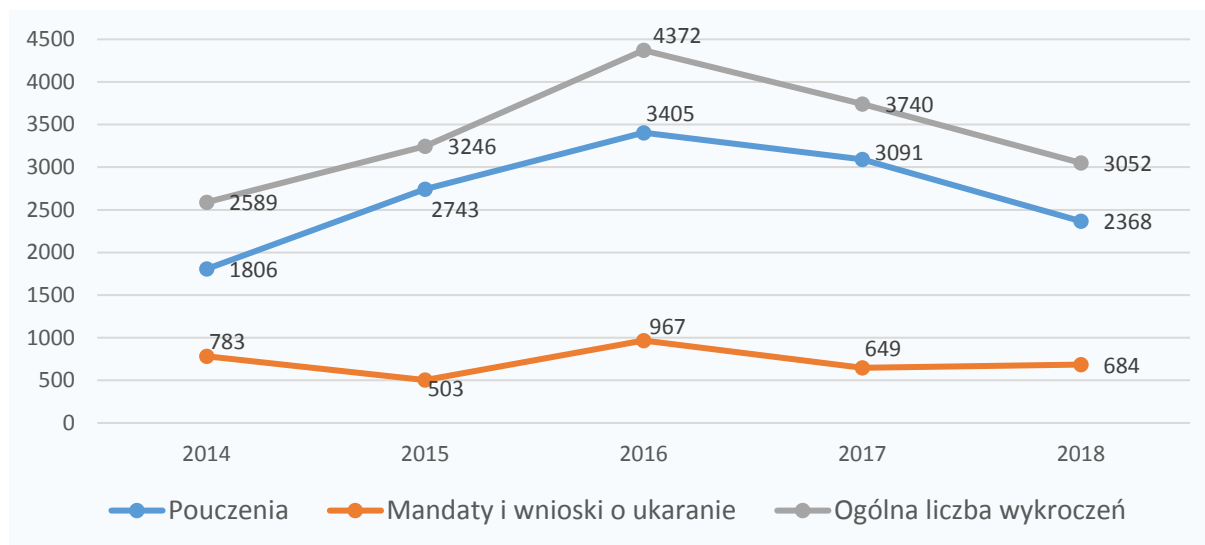
Wykres 32: Wybrane kategorie przestępstw zanotowanych na terenie powiatu tatrzańskiego w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zakopane

Pewnego rodzaju uszczegółowienie dla przedstawionych wyżej danych mogą stanowić statystyki, udostępniane przez Straż Miejską w Zakopanem. Wynika z nich, że ogólna liczba wykroczeń, zanotowanych przez funkcjonariuszy SM na przestrzeni analizowanego pięciolecia wahała się, pomiędzy wartością nieco ponad 2,5 tysiąca (2014) a ponad 4,3 tysiąca (2016). Podobnym wahaniom, uniemożliwiającym określenie stałego trendu ulegała także liczba mandatów oraz wystawionych pouczeń.

Wykres 33: Wykroczenia wg podziału na zastosowane sankcje (dane Straży Miejskiej w Zakopanem)

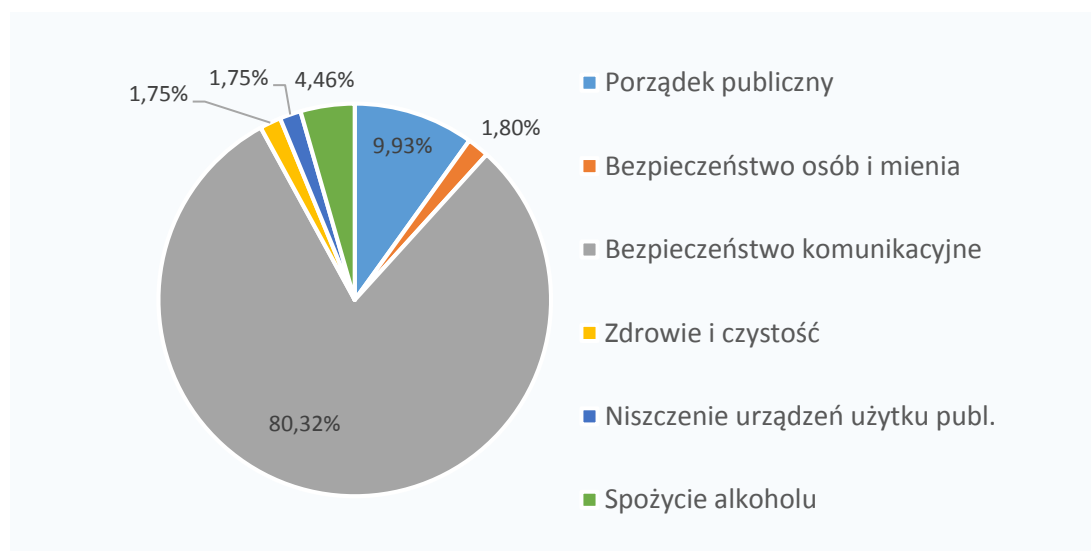

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SM Zakopane

Wykroczenia, które najczęściej stawały się przedmiotem interwencji Straży Miejskiej w Zakopanem, dotyczyły – podobnie jak w przypadku przedstawionych wcześniej danych dla całego powiatu tatrzańskiego – szeroko pojętego bezpieczeństwa i porządku w komunikacji publicznej, przede wszystkim samochodowej. Ich liczba w całym analizowanym pięcioleciu nie spadała poniżej poziomu 1367 wykroczeń (2014), stanowiąc zdecydowaną większość spośród wszystkich zanotowanych interwencji. Zapewne ma to związek z bardzo dużym ruchem turystycznym i jego obsługą, a co za tym idzie szeregiem czynów zabronionych takich jak przekroczenia prędkości lub parkowanie czy wjazd w miejsca niedozwolone.

W samym tylko 2018 r. wykroczenia dotyczące szeroko pojętego bezpieczeństwa komunikacyjnego stanowiły przeszło 80% spośród wszystkich, odnotowanych przez zakopiańską Straż Miejską. W stosunku do 2014 r. stanowi to wzrost o blisko 10 punktów procentowych, co może świadczyć o problemach związanych z przepustowością zakopiańskich ulic i parkingów lub, spoglądając na problem z innej perspektywy, z diagnozowanym coraz częściej w miejscach cieszącym się wyjątkową popularnością zjawiskiem nadmiaru turystów, opisywanym w anglojęzycznej literaturze jako *overtourism*.

Wykres 34: Struktura wykroczeń, notowanych w 2018 r. przez Straż Miejską w Zakopanem

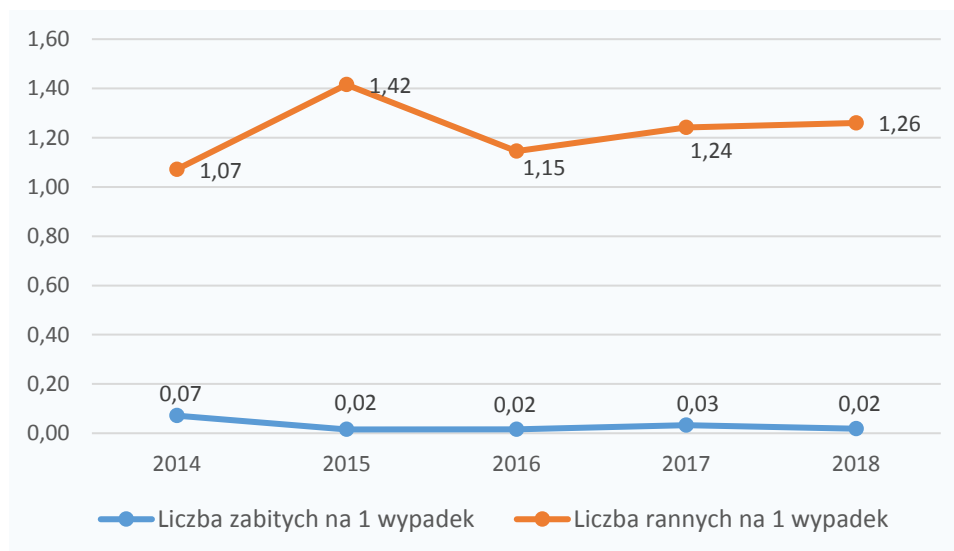

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SM Zakopane

Statystyki udostępnione przez KPP w Zakopanem pozwalają zdiagnozować bezpieczeństwo na drogach jako jeden z kluczowych obszarów interwencji. O ile dla analizowanego pięciolecia liczba wypadków waha się, oscylując wokół stałego poziomu (średnio 57 na rok), o tyle zjawiskiem niepokojącym jest ciągły wzrost kolizji, mogący stanowić potwierdzenie problemów z rozładowaniem ruchu samochodowego, szczególnie w okresach tzw. sezonu turystycznego. W 2014 r. na terenie całego powiatu tatrzańskiego odnotowano 292 kolizje, w 2018 r. było ich już 417, co oznacza wzrost o przeszło 42 % na przestrzeni pięciu lat. Z racji wielkości jednostki, jej popularności wśród turystów oraz liczby dróg w przeliczeniu na 1 km² obszaru można zakładać, że areną większości tych zdarzeń jest właśnie gmina miasto Zakopane.

W obszarze bezpieczeństwa na drogach warto zwrócić uwagę na dwa trendy, dotyczące samych wypadków drogowych, czyli zdarzeń, w których przynajmniej jeden z uczestników ginie lub odnosi rany). O ile przeciętna liczba ofiar śmiertelnych na jeden wypadek jest bardzo znikoma (wartość 0,02, osiągnięta w 2018 r. oznacza, że przeciętnie na 50 wypadków drogowych śmierć ponosi jedna osoba), o tyle niepokoić może wzrost przeciętnej liczby osób poszkodowanych, notowany od 2016 r.

Wykres 35: Liczba zabitych i rannych w wypadkach na terenie powiatu tatrzańskiego, w przeliczeniu na jeden wypadek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zakopane

Wśród problemów związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie analizowanej gminy pojawia się także kwestia nietrzeźwych kierujących. Według danych zebranych przez KPP w Zakopanem, w okresie 2014-2018 odnotowywano przeciętnie 127 takich przypadków rocznie, najwięcej w 2014 r. (162), najmniej w 2016 (99).

Analiza SWOT w obszarze polityki społecznej Gminy Miasto Zakopane

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnostycznych. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Polega na grupowaniu czynników odnoszących się do gminnej polityki społecznej na cztery kategorie, nazwane z j. ang.: *strengths* – mocne strony, *weaknesses* – słabe strony, *opportunities* – szanse i *threats* – zagrożenia.

Poniżej przedstawiono wyniki analizy SWOT dotyczącej polityki społecznej Gminy Miasto Zakopane. Jest ona owocem dyskusji w ramach warsztatów strategicznych z udziałem interesariuszy lokalnych.

Tabela 10 Analiza SWOT polityki społecznej Gminy Miasto Zakopane

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
DEMOGRAFIA, BEZPIECZEŃSTWO, PROBLEMY SPOŁECZNE I ORGANIZACJA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ	
- Wysoka średnia długość życia mieszkańców Gminy Miasto Zakopane; - Spadająca liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej; - Zaangażowana kadra różnorodnych instytucji funkcjonujących w obszarze polityki społecznej w Gminie Miasto Zakopane; - Baza instytucji funkcjonujących w obszarze polityki społecznej na terenie Gminy Miasto Zakopane; - Doświadczenie samorządu i instytucji pomocy społecznej w realizacji projektów przy współfinansowaniu środków zewnętrznych; - Działające organizacje pozarządowe, w tym aktywizujące i wspierające osoby starsze i z niepełnosprawnościami; - Dobra współpraca, w tym finansowa, samorządu z organizacjami pozarządowymi; - Aktywne środowisko seniorów – m.in. Podhalański Uniwersytet Trzeciego Wieku, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasto Zakopane, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy Zakopane itp.;	- Niekorzystne wskaźniki demograficzne, notowane w ciągu ostatnich lat: - niewielki, ale sukcesywny spadek liczby mieszkańców, - ujemny przyrost naturalny, - emigracja zarobkowa znacznej części mieszkańców, - zmiany w strukturze społecznej - znaczące zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym; - Deficyt specjalistycznej kadry w sferze pomocy społecznej (m.in. pracownicy socjalni, asystenci rodziny, opiekunowie, terapeuci, psychologowie); - Dominujące problemy społeczne: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, bezdomność, niepełnosprawność, bezrobocie i uzależnienia, często sprzężone; - Brak przepływu informacji pomiędzy Policją a pomocą społeczną (MOPS) dotyczącej osób i rodzin będących w sytuacji kryzysowej; - Brak izby wytrzeźwień (na całym Podhalu); - Niewystarczająca współpraca instytucji pomocy społecznej z placówkami ochrony zdrowia i organami wymiaru sprawiedliwości;

• Edukacja uświadamiająca dzieciom i młodzieży szkolnej problemy i możliwości osób z niepełnosprawnościami, np. Zakopiański Bieg Wagarowicza - Bieg Kolorowych Skarpetek, projekt „Niepełnosprawność – już wiem”, konkurs plastyczny „Wszyscy Razem”; • Opracowany Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Zakopane na lata 2016-2023; • Objęte monitoringiem wizyjnym najważniejsze miejsca i obiekty na terenie miasta.	• Brak terapii dla rodzin zmagających się z różnorodnymi problemami społecznymi; • Brak oferty wsparcia i wytchnieniowej dla opiekunów osób starszych czy z niepełnosprawnościami; • Jeden Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy, niewystarczająca względem potrzeb liczba miejsc; • Niewystarczający w stosunku do zapotrzebowania zasób mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych; • Skokowy wzrost cyberprzemocy wśród młodych; • Rosnący odsetek korzystających z terapii logopedycznej i sensorycznej; • Niska wykrywalność przestępstw, wynikająca z dużych potoków osób przyjezdnych; • Poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym – duża liczba zdarzeń, w tym kolizji; • Niska cena alkoholu, rozbudowa oferta, pierwszoplanowa ekspozycja, notowana sprzedaż alkoholu osobom nieletnim.
GOSPODARKA I RYNEK PRACY	
• Lokalizacja, dostępność komunikacyjna oraz walory kulturowe i przyrodniczo-krajobrazowe Gminy Miasto Zakopane, warunkujące jej potencjał gospodarczy i turystyczny; • Wysokie wskaźniki przedsiębiorczości - Zakopane najważniejszym ośrodkiem gospodarczym powiatu (wysoki odsetek zarejestrowanych podmiotów w stosunku do powiatu liczony ogółem, jak i w podziale na poszczególne sekcje); • Duża liczba miejsc pracy, m.in. w branżach: gastronomicznej i hotelarskiej, w handlu, transporcie, budownictwie itp.; • Funkcjonujące placówki kształcenia zawodowego i ustawicznego, kształcące kadry dla potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.	• Stopa bezrobocia w powiecie wyższa od notowanej w regionie i kraju); • Duża liczba długotrwale bezrobotnych; • Emigracja zarobkowa, głównie mężczyzn; • Rozwinięta „szara strefa” i „praca na czarno”; • Niski poziom wynagrodzeń (przy jednocześnie wielogodzinnym zaangażowaniu w pracę); • Wysokie koszty życia, warunkowane profilem miasta i dużym ruchem turystycznym; • Brak zakładów pracy chronionej – problem z miejscami pracy dla osób z niepełnosprawnościami.

POZOSTAŁE USŁUGI SPOŁECZNE	
• Właściwa baza placówek oświatowych; • Dobra dostępność usług edukacyjnych; • Dobra wzajemna współpraca przedszkoli, szkół i placówek oświatowych; • Coraz lepsza infrastruktura rekreacyjno-sportowa; • Wysoki poziom dostępności do życia kulturalnego; • Bogata oferta spędzania czasu wolnego (kultura, sport i rekreacja), oferowana zarówno przez instytucje publiczne, jak i podmioty prywatne; • Dostępność placówek ochrony zdrowia, w tym Szpitala Powiatowego im. dr Tytusa Chałubińskiego.	• Problem efektywności ekonomicznej systemu oświaty, • Niewystraczająca oferta w zakresie miejsc dla dzieci z niepełnosprawnościami w żłobkach i przedszkolach; • Brak specjalistów, kadry pedagogicznej w zakresie edukacji integracyjnej, niewystarczające wsparcie logopedyczne, pedagogiczne i psychologiczne w szkołach; • Niewystraczająca dostępność i jakość usług psychiatry dziecięcego i podobnych specjalistów (względem stale rosnących potrzeb); • Niezadowalający poziom animacji i metodycznego prowadzenia zajęć na zmodernizowanych obiektach rekreacyjno-sportowych; • Niska aktywność ruchowa dzieci i młodzieży, przekładająca się na niewystarczającą sprawność fizyczną i słabe zdrowie; • Wysokie ceny mieszkań, które w wielu przypadkach są niedostępne dla młodych rodzin; • Prywatna komunikacja zbiorowa niedostosowana do możliwości i potrzeb osób z niepełnosprawnościami; • Problem zanieczyszczenia środowiska, w szczególności powietrza, negatywnie wpływający na jakość i warunki życia oraz zdrowie.

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027; • Nowa polityka senioralna państwa (Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020, program „Senior +” itp.); • Nowa polityka prorodzinna państwa (program „Rodzina 500+”, program „Maluch+” itp.); • Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych - jako nowy państwowy fundusz celowy ma na celu wsparcie społeczne, zawodowe lub zdrowotne osób z niepełnosprawnościami, w tym program „Opieka wytchnieniowa”; • Wzrost kwoty minimalnego wynagrodzenia; • Malejąca stopa bezrobocia i liczba osób bezrobotnych; • Rozwój cywilizacyjny, w tym nowe technologie informatyczne, powodujące lepszy dostęp do wiedzy i informacji; • Współpraca międzysamorządowa, międzysektorowa i międzyorganizacyjna,; • Wsparcie organizacyjne, prawne, merytoryczne i finansowe organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, w szczególności działających w zakresie polityki społecznej; • Projekty ukierunkowane na kształcenie osób, które mogą następnie świadczyć pomoc opiekuńczą i pielęgnacyjną w domu; • Rosnąca świadomość społeczna w zakresie reagowania na sytuacje kryzysowe w rodzinach; • Rewitalizacja – rozumiana jako kompleksowe działania na rzecz poprawy sytuacji na obszarach zdegradowanych, mające na celu rozwiązywanie problemów społecznych, walkę z bezrobociem i podnoszenie jakości życia mieszkańców;	• Nowe wzorce zachowań - konsumpcyjny styl życia, pracoholizm, egoizm, „atomizacja” życia, rozpad więzi społecznych i rodzinnych, brak właściwej opieki rodziców nad dziećmi i dorosłych dzieci nad rodzicami, brak autorytetów, bierność, • Problem nowych uzależnień (w tym od telefonu, Internetu, mediów społecznościowych, substancji psychoaktywnych), narastania i kumulacji powiązanych z tym problemów, zarówno wśród osób młodych, jak i dorosłych, problem pokoleniowy. Problem środków odurzających, docierających do Zakopanego wraz z dużym potokiem odwiedzających; • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa; • Zagrożenie wykluczeniem osób starszych, niemobilnych, schorowanych, z niepełnosprawnościami, samotnych, które nie są już w stanie partycypować w życiu społecznym, zawodowym, działaniach organizacji pozarządowych czy grup nieformalnych, często jednocześnie nie chcą lub nie mogą skorzystać z oferty pomocy społecznej; • Kryzys szkolnictwa integracyjnego; • Brak w systemie miejsca dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi powyżej 25 roku życia; • Zagrożenie wykluczeniem cyfrowym, głównie wśród osób starszych; • Roszczeniowość klientów pomocy społecznej; • Rosnąca roszczeniowość rodziców w stosunku do szkół, które ich zdaniem powinny zastąpić rodziców w procesie wychowawczym; • Nieatrakcyjne warunki pracy w sferze pomocy społecznej, w szczególności w kontekście sytuacji w innych branżach (m.in. niski poziom wynagrodzeń, wysoki poziom stresu),

• Programy antyśmugowe; • Polityczny i społeczny priorytet związany z rozwojem OZE oraz środki finansowe przeznaczone na ten cel.	• Luki w systemie pomocy społecznej powodujące udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, które tego nie potrzebują; • Nieracjonalne, okazjonalne rozdawnictwo w ramach systemu pomocy społecznej, powodujące bierność i uzależnienie od ciągłego wsparcia – a jednocześnie brak kompleksowego programu prorodzinnego; • Zagrożenie niewydolności systemu emerytalnego, niewypłacalności systemu zabezpieczenia społecznego; • Zbyt mała liczba funkcjonariuszy Policji względem potrzeb i zagrożeń (uzależniona od liczby zarejestrowanych mieszkańców); • Proces postępującej biurokratyzacji i formalizacji wszelkich postępowań w organach administracji; • Duży fiskalizm państwa – wysokie stawki podatkowe, wysokie koszty pracy, opodatkowanie emerytur; • Sezonowy charakter działalności związanej obsługą ruchu turystycznego; • Dystans pracodawców do osób z niepełnosprawnościami; • Braki kadrowe na rynku pracy; • System kształcenia zawodowego w Polsce niedostosowany do potrzeb rynku pracy, słaba współpraca sfery gospodarczej i sfery edukacji zawodowej; • Problemy finansowe publicznej służby zdrowia i związane z tym problemy z dostępnością usług; • Niski dostęp do medycznych usług specjalistycznych, całodobowej i świątecznej opieki medycznej; • Fatalna sytuacja psychiatrii dzieci i młodzieży (przy stwierdzonym kryzysie psychicznym dotyczącym 20% polskich dzieci i nastolatków).
--	--

Wizja i misja polityki społecznej Gminy Miasto Zakopane

WIZJA POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wizja rozwoju stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości społecznej obszaru Gminy Miasto Zakopane w perspektywie 2025 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będą władze samorządowe i wszyscy zaangażowani partnerzy. Wskazuje ona zasadniczy kierunek wspólnie podejmowanych interwencji.

Gmina Miasto Zakopane –
**zapewniając warunki do dobrego
życia, dostępna i bezpieczna,
gwarantująca przestrzeń dla rozwoju
oraz realizacji aspiracji** osobistych,
zawodowych i społecznych,
**nastawiona na współpracę, stawiająca
w centrum człowieka, rodzinę
i ich potrzeby.**

MISJA POLITYKI SPOŁECZNEJ

Misja wskazuje naczelny cel polityki społecznej Gminy Miasto Zakopane, wokół którego powinny koncentrować się działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Misja to przesłanie będące podstawą budowy zdrowej i aktywnej społeczności lokalnej oraz podtrzymywania istniejących i tworzenia nowych, silnych więzi społecznych.

Drogą do budowania wysokiej jakości życia mieszkańców Gminy Miasto Zakopane jest partnerska **współpraca** wszystkich podmiotów polityki społecznej, **solidarność** i **otwartość na człowieka oraz rodzinę,** **ciągłe doskonalenie i dostosowywanie oferty wsparcia** do zdiagnozowanych potrzeb oraz zmian struktury społecznej.

Plan operacyjny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025

Plan operacyjny składa się trzech obszarów strategicznych, wyodrębnionych ze względu na grupy beneficjentów polityki społecznej w Gminie Miasto Zakopane, oraz czwartego obszaru, mającego charakter horyzontalny, dotyczącego współpracy wszystkich pomiotów zaangażowanych w realizację tej polityki, a także bezpieczeństwa mieszkańców. W ramach obszarów sformułowane zostały cele strategiczne, z których wynikają następnie cele operacyjne. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębnia się natomiast kluczowe zadania i projekty do realizacji.

- Cel strategiczny - cel o charakterze długofalowym, wskazujący na generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji polityki społecznej Gminy Miasto Zakopane.
- Cele operacyjne - cele dotyczące średniego horyzontu czasowego, wskazujące określone narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych.
- Kierunki interwencji - kluczowe zadania i projekty, które służą realizacji założonych celów, a tym samym stanowią podstawę wdrażania Strategii.
- Mierniki - nazwa kategorii, pozwalającej określić wartość mierzonego zjawiska, sytuacji, wielkości, itp.

Schemat 1 Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025

RODZINA	OSOBY STARSZE	OSOBY ZAGROŻONE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM
Cel strategiczny 1: Kompleksowa polityka prorodzinna.	Cel strategiczny 2: Wysoka jakość życia seniorów.	Cel strategiczny 3: Spójność i integracja społeczna.
Cele operacyjne: 1.1 Promocja i wsparcie rodziny w zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych. 1.2 Efektywne przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów w rodzinie. 1.3 Dbłość o prawidłowy rozwój i zdrowie mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży.	Cele operacyjne: 2.1 Wdrożenie skutecznego systemu wsparcia osób starszych i chorych w ich środowisku. 2.2 Doskonalenie usług z zakresu ochrony zdrowia dla seniorów i współpracy placówek medycznych z instytucjami polityki społecznej.	Cele operacyjne: 3.1 Wspieranie, aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin. 3.2 Aktywna polityka włączenia społecznego. 3.3 Wspieranie zatrudnienia i reintegracja osób bezrobotnych.
WSPÓŁPRACA		
Cel strategiczny 4: Skuteczna współpraca na rzecz bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Cele operacyjne: 4.1 Partnerskie współdziałanie w obszarze polityki społecznej. 4.2 Bezpieczeństwo publiczne i zdrowotne mieszkańców.		

CEL OPERACYJNY	PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:
1.1 Promocja i wsparcie rodziny w zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych.	• Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. ludności – dane Urzędu Miasta Zakopane i/lub BDL GUS; • Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym / produkcyjnym- dane Urzędu Miasta i/lub BDL GUS; • Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy, w tym finansowej – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej; • Liczba osób objętych dożywianiem, w tym dzieci – dane Urzędu Miasta Zakopane i/lub Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej; • Liczba osób i rodzin objętych pracą socjalną - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej; • Liczba i powierzchnia mieszkań socjalnych, komunalnych i czynszowych na terenie gminy – dane Urzędu Miasta Zakopane (Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia oraz Wydział Mienia i Nadzoru Właścicielskiego) i/lub „Zakopiańskiego TBS” TKGK Sp. z o.o.;
Strategia postępowania: <i>Gmina Miasto Zakopane nieznacznie, ale sukcesywnie traci mieszkańców. Zmniejsza się zarówno liczba kobiet, jak i mężczyzn zamieszkujących teren gminy. W tym samym czasie liczba mieszkańców powiatu tatrzańskiego oraz całego województwa rośnie. W strukturze ludności miasta coraz większy udział mają osoby w wieku poprodukcyjnym. Pod względem struktury ekonomicznych grup wieku Zakopane wypada niekorzystnie na tle powiatu oraz regionu. Wpływ na to ma w szczególności ujemny przyrost naturalny. Zmiany te są powodowane wieloma czynnikami, m.in. zmianami cywilizacyjnymi, rosnącymi aspiracjami zawodowymi młodych ludzi, trudnościami w godzeniu obowiązków zawodowych i rodzinnych, a także trudną sytuacją mieszkaniową czy materialną młodych osób i rodzin.</i> <i>Stąd polityka społeczna powinna mieć charakter prorodzinny, być ukierunkowana na promocję rodziny i rodzicielstwa, zmianę postaw prokreacyjnych w kierunku zwiększenia dzietności rodzin, a także wsparcie rodziny w zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych.</i> <i>W związku z tym, zaplanowano szereg działań z zakresu promocji i edukacji – kierowanych zarówno do młodzieży, aby budować u młodych odpowiednią hierarchię wartości i poszanowania rodziny, jak również do rodziców i opiekunów, aby zwiększyć ich kompetencje opiekuńcze i wychowawcze, także w odniesieniu do trudnych sytuacji rodzinnych i życiowych.</i> <i>Równie ważne będą działania w zakresie wspierania rodzin, w tym m.in. w zakresie zapewnienia samodzielności finansowej i bezpieczeństwa materialnego (m.in. pomoc rzeczowa i finansowa, program dożywiania), zapewnienia dostępności usług opiekuńczych, pomocy w formie pracy socjalnej, oferty aktywnego, zdrowego i rozwijającego spędzania czasu wolnego, czy wreszcie zwiększenia dostępności mieszkań. Mieszkanie jest podstawowym dobrem pierwszej</i>	

potrzeby. Jego brak pozbawia człowieka bezpieczeństwa (biologicznego, społecznego, ekonomicznego, itd.), natomiast jego posiadanie sprzyja decyzjom o założeniu rodziny i jej prawidłowemu funkcjonowaniu. Tymczasem sytuacja mieszkaniowa wielu rodzin w Zakopanem, w szczególności młodych, jest bardzo trudna. Ze względu na charakter miasta, wiele mieszkań przeznaczanych jest na wynajem krótkoterminowy, a ceny pozostałych są bardzo wysokie (przekraczające możliwości młodych rodzin, co ma wpływ na ich decyzje o migracji). Prospołeczna gospodarka mieszkaniowa gminy będzie zatem obejmować wsparcie dla tej części społeczności samorządowej gminy, która nie jest w stanie zapewnić sobie mieszkania metodami rynkowymi, a jednocześnie działania zmierzające do zagwarantowania takiej efektywności organizacyjnej lokalnego rynku mieszkaniowego, by mógł on zapewnić lokum różnym pod względem siły nabywczej grupom ludności.

Kluczowe zadania i projekty		Odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.1.1.	Prowadzenie edukacji na rzecz rodziny, rodzicielstwa, wartości i postaw rodzinnych, w szczególności wśród młodzieży - edukacja formalna i pozaformalna.	Koordinacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Oświaty, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje kultury, Rodzice, rady rodziców, Media
1.1.2.	Działania edukacyjne i promocyjne, mające na celu zwiększenie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców i opiekunów, także w odniesieniu do trudnych sytuacji rodzinnych, jak np. choroba czy niepełnosprawność, w tym w formach niestandardowych i pracy bezpośredniej, (np. szkolno-rodzinne festyny, warsztaty dla rodzin w placówkach oświatowych).	Koordinacja: Urząd Miasta, m.in. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia oraz Wydział Oświaty, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje kultury, Rodzice, rady rodziców, Media
1.1.3.	Pomoc rzeczowa i finansowa dla osób i rodzin.	Koordinacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Organizacje charytatywne, Kościoły i związki wyznaniowe

1.1.4.	Zapewnienie dostępności usług opiekuńczych.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Rada Miasta Zakopane	
1.1.5.	Objęcie dożywianiem w formie obiadów na terenie placówek oświatowych wszystkich tego wymagających dzieci, a także osób dorosłych wymagających takiego wsparcia.	Koordynacja: Urząd Miasta, m.in. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia oraz Wydział Oświaty Realizacja: Rada Miasta Zakopane Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
1.1.6.	Udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	
1.1.7.	Rozwój i modernizacja systemu mieszkań socjalnych oraz komunalnych, w tym również walka z uzależnieniem pokoleniowym od tego typu wsparcia oraz działania edukacyjne skierowane do korzystających, propagujące odpowiedzialność, dbałość o stan, czystość i właściwe użytkowanie zajmowanej infrastruktury.	Koordynacja: Zastępca Burmistrza Realizacja: Urząd Miasta, m.in. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia oraz Wydział Mienia i Nadzoru Właścicielskiego	„Zakopiańskie TBS” TKGK Sp. z o.o., Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
1.1.8.	Wsparcie i promocja dla mieszkalnictwa czynszowego.	Koordynacja: Burmistrz Realizacja: „Zakopiańskie TBS” TKGK Sp. z o.o.	Krajowy Fundusz Mieszkaniowy, Urząd Miasta

1.1.9.	Informowanie potencjalnych najemców o nowych programach mieszkaniowych.	Koordynacja: Burmistrz Realizacja: Urząd Miasta, m.in. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Wydział Mienia i Nadzoru Właścicielskiego, Biuro Komunikacji Społecznej i Promocji	„Zakopiańskie TBS” TKGK Sp. z o.o., Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
1.1.10.	Organizacja, wspieranie i promocja imprez dedykowanych całym rodzinom.	Koordynacja: Urząd Miasta, m.in. Wydział Kultury, Wydział Turystyki, Sportu i Rekreacji oraz Wydział Oświaty Realizacja: Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Szkoły i placówki oświatowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Podmioty prywatne, Media

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
1.2 Efektywne przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów w rodzinie.		- Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej; - Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Policji.	
Strategia postępowania: <i>Kompleksowa i skuteczna polityka prorodzinna oznacza nie tylko promocję i wsparcie rodziny w zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych, ale również efektywną pomoc w sytuacjach problemowych, przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów w rodzinie. Polityka społeczna w stosunku do rodzin dysfunkcyjnych i znajdujących się w sytuacji kryzysu czy problemu powinna mieć charakter interwencyjny i uzupełniający. Kluczowa jest profilaktyka uprzedzająca, wczesne wykrywanie problemów i zagrożeń, niwelowanie objawów dysfunkcji na pierwszym etapie ich powstawania, w momencie pojawienia się pierwszych symptomów sytuacji problemowych, wczesne wspomaganie potrzebujących osób i rodzin. We współpracy różnych podmiotów (lokalnych i ponadlokalnych), realizowana będzie pomoc psychologiczna, terapeutyczna, rehabilitacyjna oraz inne formy wsparcia dla osób i rodzin w kryzysie. Jedną z rozwijanych form wsparcia będzie asysta rodziny. Wyzwaniem pozostaje także zagwarantowanie odpowiedniej oferty w zakresie wsparcia dziennego. Poza tym, strategia postępowania obejmuje tworzenie warunków do powstawania i działania grup wsparcia dla różnych odbiorców. Konieczne jest także doskonalenie realizacji przez Gminę Miasto Zakopane zadań publicznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Każda pomoc będzie udzielana w sposób racjonalny i adekwatny do zdiagnozowanych problemów i potrzeb.</i>			
Kluczowe zadania i projekty		Odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.2.1.	Rozwój oferty w zakresie wsparcia dziennego.	Koordynacja: Zastępca Burmistrza Realizacja: Szkoly i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Rada Miasta Zakopane	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
1.2.2.	Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny w wypełnianiu podstawowych funkcji rodziny, poszerzenie oferty asysty rodziny.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	

1.2.3.	Opracowanie i koordynacja planu pomocy osobom i rodzinom uwięzonym w przemoc domową oraz ciągłe doskonalenie pracy kadry specjalistów pomagających w tym obszarze.	Koordynacja: Zastępca Burmistrza Realizacja: Rada Miasta Zakopane, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Tatrzański Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Policja, Straż Miejska, sądy, Placówki ochrony zdrowia
1.2.4.	Tworzenie warunków do powstawania i działania grup wsparcia dla różnych odbiorców, według zdiagnozowanych potrzeb, w tym utworzenie grupy wsparcia / klubu dla matek.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
1.2.5.	Pomoc psychologiczna, terapeutyczna, rehabilitacyjna oraz inne formy wsparcia dla osób i rodzin w kryzysie.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	Tatrzański Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Szkoły i placówki oświatowe, Instytucje kultury

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
1.3 Dbłość o prawidłowy rozwój i zdrowie mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży.		- Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca – dane BDL GUS; - Liczba akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych organizowanych dla mieszkańców – dane placówek ochrony zdrowia i/lub Urzędu Miasta Zakopane, - Liczba osób i rodzin objętych terapią psychologiczną i/lub inną pomocą specjalistyczną – dane Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.	
Strategia postępowania:			
Zdrowie stanowi podstawową wartość dla każdego człowieka, dzięki której może on realizować swoje aspiracje, adaptować się do zmian i radzić sobie z nimi, środek do codziennego życia, umożliwiający lepszą jego jakość, jednocześnie zasób gwarantującym rozwój całego społeczeństwa. Stąd kolejny cel niniejszej strategii stanowi dbłość o prawidłowy rozwój i zdrowie mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży. Choć zdrowie jest pożądane i cenione, niejednokrotnie bywa lekceważone i nieszanowane. Zakładana szeroka promocja i edukacja ma na celu m.in. kształtowanie odpowiednich postaw i zachowań społecznie pożądanych względem zdrowia. Kontynuowane będą akcje informacyjne, uświadamiające mieszkańcom konieczność stałego dbania o zdrowie i kondycję fizyczną, jednocześnie wydarzenia aktywizujące, a także cykliczne działania z zakresu profilaktyki zdrowia, badania i konsultacje medyczne dla mieszkańców. Szczególne znaczenie będą miały działania na rzecz wczesnej diagnozy. O rozwój dziecka można i trzeba bowiem dbać, wspomagać go i ukierunkowywać, a jego śledzenie i ocena mogą pomóc we wczesnym wyłapaniu ewentualnych nieprawidłowości i podjęciu stosownych interwencji. W tym zakresie kluczowa jest współpraca różnych instytucji i specjalistów, którzy zadbają o kompleksowe i skuteczne wsparcie, odpowiadające na realne problemy i potrzeby. Współpraca będzie gwarantowała zwiększenie dostępności i jakości usług ochrony zdrowia dla wszystkich mieszkańców.			
Kluczowe zadania i projekty		Odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.3.1.	Edukacja zdrowotna w szkołach i placówkach oświatowych. Promocja i upowszechnianie aktywnego, zdrowego stylu życia, w tym organizacja imprez, festynów, happeningów i konkursów, propagujących i krzewiących wartości zdrowotne wśród mieszkańców, w szczególności przy wykorzystaniu istniejącej bazy.	Koordinacja: Urząd Miasta, m.in. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Wydział Oświaty, Wydział Kultury oraz Wydział Turystyki, Sportu i Rekreacji Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Kluby i organizacje sportowe, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe. Media

1.3.2.	Promocja i wsparcie organizacji akcji prozdrowotnych, bezpłatnych badań profilaktycznych oraz konsultacji z lekarzami-specjalistami dla mieszkańców gminy.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Placówki ochrony zdrowia, Firmy farmaceutyczne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Media
1.3.3.	Dążenie do uzupełnienia oferty wsparcia poprzez zwiększenie liczby psychologów, pedagogów, w tym zagwarantowanie terapii rodzin. Kampanie na rzecz zdrowia psychicznego.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Placówki ochrony zdrowia	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Media
1.3.4.	Działania na rzecz wczesnej diagnozy (do 4 miesiąca życia dziecka), terapia logopedyczna i sensoryczna od pierwszych dni życia, współpraca różnych podmiotów, działania na rzecz utworzenia ośrodka wczesnego wspomagania.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Placówki ochrony zdrowia	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
1.3.5.	Współpraca na rzecz zwiększenia dostępności i jakości usług ochrony zdrowia.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Placówki ochrony zdrowia	NFZ, Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe

CEL OPERACYJNY	PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:
2.1 Wdrożenie skutecznego systemu wsparcia osób starszych i chorych w ich środowisku.	• Liczba miejsc w dziennym domu pobytu dla osób starszych – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, instytucji polityki społecznej i organizacji pozarządowych; • Liczba miejsc w środowiskowym domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, instytucji polityki społecznej i organizacji pozarządowych; • Liczba rodzin objętych wsparciem szkoleniowym i doradczym w procesie opieki domowej - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, instytucji polityki społecznej i organizacji pozarządowych; • Liczba członków ogólnodostępnego klubu seniora - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, instytucji polityki społecznej i organizacji pozarządowych.
Strategia postępowania: <i>Dane statystyczne z zakresu demografii potwierdzają, że liczba osób w wieku dojrzałym na terenie Polski systematycznie wzrasta. Trend ten powoduje ciągły spadek mieszkańców Polski w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko wzrostu osób starszych na terenie Gminy Miasto Zakopane jest jeszcze bardziej wyraźne, ze względu na zwiększone zjawisko migracji na te tereny osób w wieku emerytalnym. Zakopane (i jego otoczenie) - ze względu na swoje walory przyrodnicze, kulturowe i inne - jest popularną destynacją dla osób zmieniających miejsce zamieszkania po przejściu na emeryturę. Równocześnie miasto nie jest „łatwym” miejscem do osiedlania się osób w wieku przedprodukcyjnym i młodych rodzin – bardzo wysokie ceny nieruchomości znacząco utrudniają znalezienie lokum dla osób będących na dorobku, stąd często emigrują one do większych miast, gdzie łatwiej znaleźć odpowiednią pracę i mieszkanie. W wyniku tych ruchów demograficznych miasto posiada wskaźnik migracji oscylujący blisko „0”, jednak następuje wymiana wiekowych grup ludności. Sytuacja dotycząca ruchów migracyjnych (osób starszych na teren Zakopanego, jak i osób młodszych z Zakopanego do większych miast), nakłada się na naturalne procesy demograficzne związane z ujemnym przyrostem naturalnym w gminie. W efekcie tych procesów co czwarty mieszkaniec Zakopanego to osoba starsza (w wieku poprodukcyjnym), a tylko co 7 to osoba do 18 roku życia. Taka struktura mieszkańców gminy przekłada się m.in. na lokalną gospodarkę oraz system pomocy społecznej. Wymaga to ciągłego dopasowywania oferty usług publicznych do zmieniającej się struktury społeczeństwa gminy, w szczególności reorientacji usług na potrzeby osób starszych oraz wdrożenia kompleksowej polityki senioralnej i międzypokoleniowej. Działania na rzecz rosnącej populacji osób starszych w Gminie Miasto Zakopane ukierunkowane będą na zapewnienie warunków godnego, zdrowego i aktywnego starzenia się oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych. Wsparcie osób starszych i ich bliskich będzie uwzględniać założenie możliwie jak najdłuższego przebywania seniorów w środowisku rodzinnym. Planowane są m.in. szkolenia i doradztwo dla rodzin w procesie opieki domowej oraz rozwój nowych metod działania i doskonalenie kadr, mające na celu czasowe odciążenie rodzin w obowiązkach sprawowania opieki nad osobą starszą (polityka opieki wytchnieniowej), szczególnie w przypadku współwystępowania niepełnosprawności. Jednocześnie prowadzone będą działania na rzecz zapewnienia kompleksowej pomocy w formie instytucjonalnej. Zaprojektowano m.in. utworzenie całodobowych i dziennych form wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami</i>	

umysłowymi. Szansą na efektywną realizację tych założeń organizacyjno-inwestycyjnych jest współpraca instytucji publicznych z sektorem pozarządowym, a także wykorzystanie instrumentów w ramach polityki senioralnej państwa (Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych, program Senior-WIGOR, itp.).

Ważnym wyzwaniem dla wspólnoty lokalnej w dziedzinie budowania skutecznego systemu wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami będzie integracja i zwiększanie poziomu współpracy pomiędzy działającymi tu licznie organizacjami pozarządowymi i grupami nieformalnymi nastawionymi na pomoc seniorom. Miasto i jego jednostki powinny być katalizatorem i płaszczyzną współpracy dla tych organizacji i grup społecznych.

Kluczowe zadania i projekty		Odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.1.1.	Utworzenie dziennej placówki wytchnieniowej (dziennego domu pobytu) dla osób starszych z różnorodnymi problemami - zapewnienie w placówce usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i innych.	Koordinacja: Gmina Miasto Zakopane Realizacja: Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2.1.2.	Zbieranie informacji i współpraca z powiatem w zakresie organizacji środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Zbieranie informacji i współpraca: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja : Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Gminy z terenu powiatu tatrzańskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe
2.1.3.	Działania na rzecz wydłużenia przebywania seniorów w środowisku rodzinnym, w tym m.in.: szkoleniowe i doradcze wsparcie rodzin w procesie opieki domowej.	Koordinacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych, Kościoły i związki wyznaniowe, Placówki ochrony zdrowia
2.1.4.	Organizacja miejsca/placówki wytchnieniowej nocnej, krótkookresowej (weekendowej, na czas określony) dla osób starszych – analiza możliwości lokalizacyjnych i finansowych.	Koordinacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Kościoły i związki wyznaniowe, Placówki ochrony zdrowia, Dom Pomocy Społecznej

2.1.5.	Organizacja ogólnodostępnego klubu seniora na terenie Zakopanego – organizacja czasu wolnego dla seniorów.	Koordinacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Rada Seniorów przy Burmistrzu Zakopanego Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy Zakopane, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2.1.6.	Inicjowanie współpracy pomiędzy licznymi organizacjami zajmującymi się seniorami w zakresie wzajemnego uzupełniania oferty dla osób starszych.	Koordinacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Rada Seniorów przy Burmistrzu Zakopanego	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy Zakopane, Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Kościoły i związki wyznaniowe, Placówki ochrony zdrowia
2.1.7.	Opracowanie i wdrażanie projektów z zakresu wykorzystania kompetencji i doświadczenia zawodowego seniorów (prawnicy, medycyna, nauczyciele itp.) dla innych grup społecznych.	Koordinacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Uniwersytet III wieku	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy Zakopane, Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych, Rada Seniorów przy Burmistrzu Zakopanego, Kościoły i związki wyznaniowe
2.1.8.	Zapewnienie wsparcia i pomocy dla osób opiekujących się osobami chorymi i starszymi poprzez tworzenie grup wsparcia/samopomocowych, porady psychologiczne, organizowanie szkoleń/warsztatów, przyznawanie świadczeń pielęgnacyjnych.	Koordinacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i chorych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Kościoły i związki wyznaniowe, Placówki ochrony zdrowia

CEL OPERACYJNY	PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:
2.2 Doskonalenie usług z zakresu ochrony zdrowia dla seniorów i współpracy placówek medycznych z instytucjami polityki społecznej.	• Funkcjonowanie oddziału geriatrycznego na terenie Zakopanego zgodnie z programem medycznym Narodowej Rady Rozwoju i liczba miejsc – dane szpitala powiatowego; • Funkcjonowanie Centrum Zdrowia 75+ na terenie Zakopanego zgodnie z programem medycznym Narodowej Rady Rozwoju i liczba pacjentów rocznie – dane zarządzającej placówki medycznej.
Strategia postępowania: <i>Starzenie się populacji jest jednym z największych wyzwań, przed jakimi stoi polskie społeczeństwo. Według prognoz, gwałtowny wzrost liczby osób najstarszych (po 75 roku życia) nastąpi już w latach 30. obecnego wieku i będzie wyglądał następująco: w 2030 r. do 11,3% całego społeczeństwa, w 2040 r. do 14,4%, a w 2050 r. już do 16,5%. Według ekspertów Narodowej Rady Rozwoju, biorąc pod uwagę skalę tych zmian oraz niedostateczne przygotowanie jednostek ochrony zdrowia do realizacji zadań wspierających osoby starsze, konieczne jest pilne zapewnienie oferty usług dla najstarszych obywateli Polski, by mogli oni jak najdłużej zachować sprawność i samodzielność, a w przypadku pojawienia się np. niepełnosprawności mieli też zapewnioną godziwą opiekę. W związku z powyższymi wyzwaniami demograficznymi przed którymi stoi Polska, opracowano program medyczny Narodowej Rady Rozwoju, przewidujący tworzenie oddziałów geriatrycznych w szpitalach (co najmniej na obszarach o liczbie ludności ok. 300-350 tys. mieszkańców) oraz Centrów Zdrowia 75+ (na obszarach o liczbie ludności ok. 100-120 tys. mieszkańców). Ze względu na strukturę demograficzną i specyfikę Zakopanego, wymienione instytucje medyczne powinny znajdować się na tym terenie.</i> Zadania z zakresu ochrony zdrowia pozostają w większości w bezpośredniej kompetencji samorządu powiatowego, lecz samo wyzwanie dotyczy mieszkańców Gminy Miasto Zakopane, dlatego zostały one zaznaczone w niniejszej strategii. W tym zakresie gmina i jej instytucje będą współpracowały z powiatem i jego jednostkami, w szczególności będą zbierały informacje dotyczące postępu działań, które są realizowane przez powiat w ramach własnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, w tym właśnie w obszarze ochrony zdrowia. <i>W ramach niniejszego kierunku interwencji akcentuje się również konieczność zwiększenia wiedzy lekarzy i osób zatrudnionych w sektorze ochrony zdrowia w zakresie oferty pomocy społecznej dla pacjentów kończących pobyt w placówkach medycznych, wychodzących ze szpitala. Ma to na celu zapobieżenie częstym przypadkom bezradności osób, które kończą opiekę ambulatoryjną, choć dalej potrzebują pomocy i wsparcia, jednak już poza systemem opieki zdrowotnej. Brak przekazywania informacji w placówkach medycznych o możliwości uzyskiwania dalszej pomocy w jednostkach pomocy społecznej i organizacjach pozarządowych powoduje wiele niepotrzebnych problemów społecznych – często dotyczy to samotnych osób starszych, osób niesamodzielnych itp.</i>	

Kluczowe zadania i projekty		Odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.2.1.	Przygotowanie gminy do realizacji programu medycznego Narodowej Rady Rozwoju – zbieranie informacji i współpraca z powiatem w zakresie organizacji oddziałów geriatrycznych.	Zbieranie informacji i współpraca: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem Szpital	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych, Placówki ochrony zdrowia, Gminy z terenu powiatu tatrzańskiego
2.2.2.	Przygotowanie gminy do realizacji programu medycznego Narodowej Rady Rozwoju – zbieranie informacji i współpraca z powiatem w zakresie powołania Centrum Zdrowia 75+ (opieka ambulatoryjna, dzienna i domowa).	Zbieranie informacji i współpraca: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem Szpital	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Placówki ochrony zdrowia, Gminy z terenu powiatu tatrzańskiego
2.2.3.	Szkolenia/warsztaty dla lekarzy rodzinnych z zakresu możliwości kierowania pacjentów do jednostek pomocy społecznej i współpracy z placówkami społecznymi.	Zbieranie informacji i współpraca: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem Szpital	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Placówki ochrony zdrowia, Gminy z terenu powiatu tatrzańskiego

CEL OPERACYJNY	PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:
3.1 Wspieranie, aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin.	• Liczba miejsc w ramach placówek pobytu dziennego – dane Urzędu Miasta Zakopane i Starostwa Powiatowego w Zakopanem; • Liczba nauczycieli, którzy objęci zostali programem podnoszenia kompetencji w zakresie oligofrenopedagogiki, tyflopädagogiki, surdopedagogiki, neurologopedii itp. – dane Urzędu Miasta Zakopane, w tym Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia oraz Wydziału Oświaty; • Liczba osób z niepełnosprawnościami, objętych programami aktywizacji zawodowej – dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem.
Strategia postępowania: <i>Osoby z niepełnosprawnościami, stanowiące bardzo istotną grupę beneficjentów pomocy społecznej, winny być adresatem specjalistycznej pomocy. Rehabilitacja osób z niepełnosprawnościami powinna być wieloaspektowa i obejmować szereg działań organizacyjnych, medycznych, psychologicznych, edukacyjnych i technicznych zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, integracji społecznej i zawodowej, co w konsekwencji przełożyć się powinno na jakość życia tych osób. Pozostawienie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin bez adekwatnej i wieloaspektowej pomocy (specjalistycznej, finansowej czy materialnej) powodować może pogłębianie się nie tylko stopnia niepełnosprawności, ale także przyczynić się do wzrostu izolacji takich osób od reszty społeczeństwa.</i> <i>Zaplanowane do realizacji działania ukierunkowane są na wdrożenie kompleksowego systemu wsparcia dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności na terenie Gminy Miasto Zakopane i obejmują zarówno przedsięwzięcia mające na celu rozwój oferty specjalistycznych placówek pomocowych oraz wzrost dostępności usług (np. opiekuńczych), jak i działania ukierunkowane na podnoszenie świadomości społecznej mieszkańców gminy (działania edukacyjne). Oprócz rozwoju oferty placówek pomocowych, świadczących profesjonalne usługi dla tej grupy osób, przewidziane są także równie istotne działania w zakresie podnoszenia kwalifikacji specjalistycznej kadry pracującej na co dzień z osobami z niepełnosprawnościami w różnym wieku. Z uwagi na fakt, iż osoby z niepełnosprawnościami bardzo często są także bierne zawodowo, zaplanowano działania zmierzające do zwiększenia aktywności zawodowej tej grupy osób, m.in. poprzez tworzenie przyjaznego klimatu dla przedsiębiorców chcących zatrudniać osoby z niepełnosprawnościami. Przewidziano także wsparcie dla opiekunów i członków rodzin osób z niepełnosprawnościami w formie opieki odciążeniowej. Jako działanie uzupełniające, aczkolwiek nie mniej ważne, zaplanowano dalszą likwidację barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej oraz przestrzeniach wspólnych i komunikacyjnych, organizację różnego rodzaju wydarzeń otwartych mających na celu integrację środowiska osób z niepełnosprawnościami z pozostałą częścią społeczności lokalnej czy stworzenie w szkołach na terenie gminy klas integracyjnych.</i>	

Kluczowe zadania i projekty		Odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.1.1.	Rozwój oferty placówek pomocowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym m.in. stworzenie na terenie miasta placówek pobytu dziennego - Środowiskowego Domu Samopomocy, ośrodka wsparcia dziennego dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób powyżej 25 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Organizacje pozarządowe	PFRON, Urząd Miasta, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gmina Miasto Zakopane, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
3.1.2.	Działania wspierające rozwój specjalistycznej kadry pracującej z osobami z niepełnosprawnościami, w tym podnoszenie kompetencji nauczycieli poprzez wysyłanie na studia z zakresu m.in. oligofrenopedagogiki, tyflopedagogiki, surdopedagogiki, neurologopedii.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Oświaty Realizacja: Szkoly i placówki oświatowe	Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Firmy / organizacje doradcze i szkoleniowe
3.1.3.	Wzrost dostępności oraz rozwój usług i wsparcia - pomoc osobom z niepełnosprawnościami w indywidualnym funkcjonowaniu (opieka stała i doraźna, rehabilitacja, itp.), a także wsparcie rodzin z osobami z niepełnosprawnościami (pomoc odciążeniowa, grupy wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, itp.).	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	PFRON, Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe
3.1.4.	Działania mające na celu zwiększanie aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy - wspieranie realizacji zawodowej w miejscach pracy chronionej oraz na otwartym rynku pracy; stymulowanie przedsiębiorców w zakresie tworzenia zakładów pracy chronionej oraz miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami.	Koordynacja: Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem Realizacja: Tatrzańska Izba Gospodarcza Przedsiębiorcy	PFRON, Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
3.1.5.	Dalsze dążenie do likwidacji barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeniach wspólnych oraz komunikacyjnych.	Urząd Miasta i inne instytucje użyteczności publicznej	PFRON, Organizacje pozarządowe

3.1.6.	Podnoszenie świadomości społecznej odnośnie osób z niepełnosprawnościami - działania edukacyjne i promocyjne, mające na celu przełamywanie barier mentalnych, kreowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności, rozwój pomocy sąsiedzkiej.	Koordynacja: Urząd Miasta, m.in. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia oraz Wydział Oświaty Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe	PFRON, Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje kultury, Kościół, Media
3.1.7.	Organizacja wydarzeń otwartych jak np. zawody sportowe czy kulturalne jako element integracja osób z niepełnosprawnościami	Koordynacja: Urząd Miasta Realizacja: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakopanym Zakopiańskie Centrum Kultury, Organizacje pozarządowe	PFRON, Organizacje pozarządowe, Media, Kościół
3.1.8.	Stworzenie jednej, kompletnej bazy osób z niepełnosprawnościami jako adresatów projektów aktywizacyjnych.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe	Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe, Placówki ochrony zdrowia
3.1.9.	Powołanie klas integracyjnych w każdej z ogólnodostępnych szkół	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Oświaty Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe	Kuratorium Oświaty w Krakowie

CEL OPERACYJNY	PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:
3.2 Aktywna polityka włączenia społecznego.	• Liczba podmiotów ekonomii społecznej, funkcjonujących na terenie Zakopanego oraz liczba ich członków - dane Urzędu Miasta Zakopane i Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem; • Liczba zrealizowanych zamówień publicznych z uwzględnieniem klauzul społecznych – dane Urzędu Miasta Zakopane; • Liczba osób objętych programem wychodzenia z bezdomności – dane Urzędu Miasta Zakopane i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
Strategia postępowania: <i>Obszar włączenia społecznego, obejmujący w szczególności integrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym/wykluczonych społecznie, stanowi jedno z kluczowych wyzwań dla Gminy Miasto Zakopane.</i> <i>Kluczowymi obiorcami planowanych interwencji pozostają osoby i rodziny zagrożone lub dotknięte marginalizacją bądź wykluczeniem społecznym. Z drugiej strony polityka włączenia społecznego skoncentrowana będzie szerzej, na wszystkich uczestnikach (interesariuszach) życia społecznego w gminie i będzie miała na celu zagospodarowywanie niewykorzystanych potencjałów oraz harmonizację zasobów i działań, przekładających się na jakość życia adresatów wsparcia.</i> <i>Planowane do realizacji przedsięwzięcia będą ukierunkowane na otoczenie zewnętrzne tych osób i środowisk, jak również działania w zakresie kształtowania postaw oraz poglądów wewnątrz poszczególnych grup osób zagrożonych lub dotkniętych problemami wykluczenia.</i> <i>Strategia postępowania uwzględnia działania edukacyjne, ukierunkowane na przełamywanie barier mentalnych oraz kształtowanie pozytywnych postaw w stosunku do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, programy profilaktyczne i uwrażliwiające, a także stworzenie systemu wsparcia dla osób dotkniętych problemem bezdomności.</i> <i>Istotnym elementem zaplanowanych działań będzie aktywne wykorzystanie mechanizmów społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych – obligatoryjne i fakultatywne stosowanie klauzul społecznych. Choć w Polsce korzystanie z mechanizmu klauzul społecznych zyskuje na popularności, to w dalszym ciągu jest to jeszcze niedostatecznie upowszechniona praktyka (mimo jej rosnącej popularności w pozostałych krajach Unii Europejskiej oraz wymiernych korzyści społeczno-gospodarczych). Klauzule społeczne stanowią instrument polityki społecznej, który pozwala instytucjom zamawiającym określać wymagania o charakterze społecznym (lub środowiskowym) związane z realizacją zamówień m.in. poprzez obowiązek zatrudniania przy realizacji zamówień osób zagrożonych wykluczeniem społecznym czy też zastrzeżenie realizacji zamówienia do podmiotów zatrudniających takie osoby i integrujących je społecznie i zawodowo. Dzięki zastosowaniu klauzul społecznych środki przeznaczone na zakup usług i towarów przez podmioty sektora finansów publicznych mogą jednocześnie przysłużyć się realizacji określonych celów społecznych.</i> <i>Wreszcie kolejnym elementem będzie wspierane i promowane przedsięwzięć z zakresu ekonomii społecznej, czyli specyficznego rodzaju działalności łączącej wymiar ekonomiczny i działalność pożytku publicznego, której celem jest integracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych marginalizacją społeczną,</i>	

tworzenie miejsc pracy, świadczenie usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwój lokalny. Zakłada się tworzenie dogodnych warunków dla powstawania i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy, np. w formie spółdzielni socjalnych zrzeszających osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych czy inne osoby zagrożone marginalizacją bądź wykluczeniem społecznym. Działania te będą podejmowane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Zakopanem i lokalnymi organizacjami pozarządowymi, co zagwarantuje lepsze dostosowanie do potrzeb i oczekiwań beneficjentów oraz sprawną i efektywną realizację.

Kluczowe zadania i projekty		Odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.2.1.	Inicjowanie, promowanie i wspieranie działań zmierzających do powołania podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy, np. spółdzielni socjalnych skupiających osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne oraz inne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Zakopanem i lokalnymi organizacjami pozarządowymi.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe	PFRON, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem
3.2.2.	Aktywne wykorzystywanie mechanizmów społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych – obligatoryjne i fakultatywne stosowanie klauzul społecznych.	Koordynacja: Urząd Miasta, Biuro Zamówień Publicznych Realizacja: Urząd Miasta i jednostki organizacyjne	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej
3.2.3.	Przełamywanie barier mentalnych oraz kształtowanie pozytywnych postaw w stosunku do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - budowanie pozytywnego wizerunku, programy profilaktyczne i uwrażliwiające, itd.	Koordynacja: Urząd Miasta, m.in. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia oraz Wydział Oświaty Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje kultury, Media
3.2.4.	System wsparcia dla osób wychodzących z bezdomności - opracowanie i realizacja programu wychodzenia z bezdomności.	Koordynacja: Gmina Miasto Zakopane Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Noclegownia dla bezdomnych w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Policja, Straż Miejska

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
3.3 Wspieranie zatrudnienia i reintegracja osób bezrobotnych.		- Liczba zarejestrowanych bezrobotnych oraz udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym – dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem; - Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i/lub bezrobocia – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.	
Strategia postępowania: <i>Kolejnym kluczowym wyzwaniem polityki społecznej w Gminie Miasto Zakopane jest wsparcie rodzin, szczególnie tych znajdujących się w trudnej sytuacji, poprzez tworzenie warunków umożliwiających utrzymanie się z własnej pracy oraz pomoc na drodze do samodzielności finansowej i zapewnienia bezpieczeństwa materialnego. Mimo systematycznie poprawiającej się sytuacji gospodarczej, przekładającej się na wzrost poziomu życia społeczeństwa, nadal spora jego część dotknięta jest problemem bezrobocia. Praca, pozwalająca zabezpieczyć bazę materialną i samodzielność ekonomiczną, a w konsekwencji dająca poczucie bezpieczeństwa, powinna stanowić podstawę funkcjonowania każdej rodziny. Z drugiej strony praca jest nie tylko źródłem utrzymania, ale także jednym z podstawowych i zarazem najbardziej znaczących przejawów społecznej egzystencji człowieka, stanowiących fundament dla ludzkiej godności. Jej brak powoduje wśród osób dotkniętych problemem bezrobocia poczucie beznadziei, apatię, niechęć do jakiegokolwiek aktywności, zamknięcie się w sobie czy wreszcie syndrom wyuczonej bezradności. Z tego powodu, wspieranie i reintegracja zawodowa osób bezrobotnych jawić się powinna jako wyzwanie o wielkim znaczeniu. Dlatego też tak ważne są różnorodne programy promocji i wsparcia przedsiębiorczości oraz aktywizacji zawodowej, stanowiące najbardziej efektywne i skuteczne formy pomocy rodzinom, zwłaszcza tym pozostającym w trudnej sytuacji materialnej, pomocy w wychodzeniu z ubóstwa, zapobieganiu marginalizacji i wykluczeniu rodzin ubogich, które to problemy niejednokrotnie generują pojawianie się w rodzinach coraz to nowych konfliktów i dysfunkcji. Założeniem będzie tutaj stymulowanie wzrostu aktywności własnej rodziny. Jednocześnie tym rodzinom, które pomimo podjęcia starań nie są w stanie sprostać sytuacji, będzie zapewniona pomoc w ramach systemu świadczeń społecznych. Nie mniej istotnym zadaniem będą również działania edukacyjne ukierunkowane na zmianę społeczną w zakresie postrzegania problemu zatrudniania czy prowadzenia działalności w tzw. „szarej strefie”.</i> <i>Zadania i projekty w ramach niniejszego obszaru będą realizowane w szczególności przez Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanym - jako kluczowy podmiot działający na rzecz walki z bezrobociem, wspierania zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, przy współpracy z gminą, instytucjami polityki społecznej, organizacjami pozarządowymi, instytucjami otoczenia biznesu, przedsiębiorcami etc.</i>			
Kluczowe zadania i projekty		Odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.3.1	Współpraca Gminy Miasto Zakopane z Powiatowym Urzędem Pracy w Zakopanem oraz instytucjami otoczenia biznesu na rzecz promocji i wsparcia przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, w szczególności tych, którzy pozostają bez zatrudnienia.	Koordinacja: Urząd Miasta Realizacja: Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem, Tatrzańska Izba Gospodarcza, Przedsiębiorcy	PFRON, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje otoczenia biznesu, Organizacje pozarządowe, Osoby bezrobotne, rozpoczynające działalność i przedsiębiorcy

3.3.2	Współpraca Gminy Miasto Zakopane z Powiatowym Urzędem Pracy w Zakopanem oraz lokalnymi pracodawcami w zakresie zwiększania aktywności zawodowej wśród osób bezrobotnych, w tym realizacja programów na rzecz zatrudnienia osób zaliczanych do grup defaworyzowanych na rynku pracy.	Koordynacja: Urząd Miasta Realizacja: Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem, Tatrzańska Izba Gospodarcza, Przedsiębiorcy	PFRON, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje otoczenia biznesu, Pracodawcy, Organizacje pozarządowe, Osoby bezrobotne
3.3.3	Działania ukierunkowane na likwidację lub ograniczenia tzw. „szarej strefy”.	Koordynacja: Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem, Urząd Miasta Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Tatrzańska Izba Gospodarcza, Przedsiębiorcy	Urząd Skarbowy, Państwowa Inspekcja Pracy, ZUS

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
4.1 Partnerskie współdziałanie w obszarze polityki społecznej.		- Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach, warsztatach i kursach w ramach doskonalenia kadr polityki społecznej – dane instytucji polityki społecznej; - Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu polityki społecznej na terenie gminy – dane Urzędu Miasta Zakopane i/lub Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.	
Strategia postępowania: Jednym z podstawowych założeń dla prowadzenia polityki społecznej w Gminie Miasto Zakopane jest partnerstwo, rozumiane jako tworzenie i wzmacnianie partnerstw międzyorganizacyjnych i międzysektorowych (współpraca gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, różnorodnymi podmiotami polityki społecznej, organizacjami pozarządowymi itp.), by zapewnić skuteczny i wielopoziomowy system zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych. Polityka społeczna będzie prowadzona w sposób racjonalny i adekwatny do zdiagnozowanych potrzeb oraz zmian struktury społecznej. W ramach celu operacyjnego przewiduje się stałe podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr polityki społecznej, w odpowiedzi na zmieniające się problemy społeczne poszczególnych grup wiekowych wspólnoty lokalnej, ale również w kontekście zmieniających się nieustannie przepisów prawa, wprowadzania coraz to nowych instrumentów przeciwdziałania problemom społecznym. Bardzo ważnym aspektem pozostaje szczegółowa i właściwa diagnoza sytuacji społecznej i skali problemów występujących w środowisku gminnym. Tylko właściwa diagnoza i ocena tych problemów może prowadzić do zastosowania właściwych i skutecznych mechanizmów przeciwdziałania im lub do stosowania odpowiednich środków prewencyjnych. W procesie diagnozy problemów społecznych uczestniczy bardzo wiele instytucji z różnych obszarów społecznych, a współpraca między nimi ma kluczowe znaczenie. Stąd też w niniejszym celu operacyjnym zwracana jest szczególna uwaga na współpracę instytucji pomocy społecznej, placówek ochrony zdrowia, służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, organów sądowniczych oraz innych podmiotów zaangażowanych w politykę społeczną, w pierwszym rzędzie w zakresie wymiany oraz analizy informacji na temat osób i rodzin potrzebujących, wczesnej diagnozy i interwencji, kompleksowego wsparcia. Bardzo ważna jest również aktywna współpraca jednostek publicznych z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób potrzebujących różnorodnej pomocy i opieki. Organizacje te są ważnym elementem systemu polityki społecznej w Zakopanym i powinny być aktywnie wspierane we własnych działaniach statutowych, realizując tym samym część zadań społecznych samorządu terytorialnego. Zwrócono również uwagę na konieczność systematycznego kształtowania postaw mieszkańców miasta w zakresie wrażliwości na problemy społeczne innych ludzi, nie pozostawiania obojętnym na łamanie prawa oraz współuczestniczenie w utrzymywaniu ładu społecznego i prawnego.			
Kluczowe zadania i projekty		Odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.1.1.	Doskonalenie kadr polityki społecznej - szkolenia, warsztaty i kursy dla różnych grup zawodowych w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych.	Koordinacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej Ośrodki szkoleniowo-doradcze, Organizacje pozarządowe

4.1.2.	Współpraca instytucji pomocy społecznej, placówek ochrony zdrowia, organów sądowniczych oraz innych pomiotów zaangażowanych w politykę społeczną, w pierwszym rzędzie w zakresie wymiany oraz analizy informacji na temat osób i rodzin potrzebujących, wczesnej diagnozy i interwencji, kompleksowego wsparcia (m.in. wspólne bazy, cykliczne spotkania).	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i inne podmioty działające w obszarze polityki społecznej, Policja, Straż Miejska, sądy, Placówki ochrony zdrowia	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne placówki powiatowe, Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
4.1.3.	Rozwijanie polityki informacyjnej w zakresie możliwych miejsc i form uzyskania pomocy w przypadku wystąpienia sytuacji problemowej, np. organizacja w szpitalu punktu informacyjnego z pracownikiem socjalnym kierującym osoby potrzebujące do odpowiednich placówek pomocowych – m.in. osoby po leczeniu szpitalnym, osoby i rodziny osób niesamodzielnymi, rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Szpital	Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
4.1.4.	Stała, partnerska współpraca z organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze polityki społecznej, obejmująca finansowe i pozafinansowe formy współpracy.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Kluby i organizacje sportowe Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
4.1.5.	Kontynuowanie kampanii informacyjnych kierowanych do mieszkańców z zakresu wrażliwości na problemy społeczne i łamanie prawa.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Straż Miejska	Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Szkoły i placówki oświatowe

CEL OPERACYJNY	PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:
4.2 Bezpieczeństwo publiczne i zdrowotne mieszkańców.	• Liczba osób/rodzin korzystających ze wsparcia w związku z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a także innych uzależnień - dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, dane Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii; • Liczba dzieci i młodzieży korzystających z programów profilaktycznych – dane Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii; • Liczba zdarzeń, będących wynikiem działania pod wpływem środków odurzających, w tym z udziałem młodzieży – dane Policji.
Strategia postępowania: <i>Niniejszy cel o charakterze horyzontalnym zakłada wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Miasta Zakopane w wymiarze zdrowotnym i publicznym. W tym kontekście jako jedno z najważniejszych zadań polityki społecznej jawi się profilaktyka uzależnień, jak np. alkoholizm, narkomania, nikotynizm, substancje psychoaktywne, nowe choroby cywilizacyjne, w tym związane z rozwojem telefonii komórkowej i Internetu. Na uzależnienie szczególnie narażeni są ludzie młodzi, którzy np. na skutek wpływu środowiska, nierzadko także rodziny, problemów z nauką bądź znalezieniem pracy, mogą wpadać w nałogi. Nie są oni do końca świadomi negatywnych konsekwencji swojego postępowania. Dlatego też przewidziane do realizacji zadania i projekty – obok realizacji zapisów zawartych w aktualizowanych corocznie Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii – zakładają kontynuowanie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych wśród mieszkańców gminy, w szczególności wśród młodzieży – m.in. informacja o zagrożeniach zdrowotnych, konsekwencjach prawnych, negatywnych efektach długofalowych. Prowadząc działania profilaktyczne nie można jednocześnie ograniczać działań leczniczych i terapeutycznych, służących wyciągnięciu z nałogu osób już uzależnionych. Dodatkowo należy rozwijać proces wsparcia rodzin i osób współuzależnionych, czy mieszkających z osobami uzależnionymi.</i> <i>Jednym z nowych zagrożeń jest cyberprzemoc. Są to nie tylko jednostkowe spektakularne przypadki, ale codzienne zjawisko wśród dzieci i młodzieży, którego skala dotyczy coraz szerszej grupy społeczeństwa. Wsparcie kierowane będzie zarówno bezpośrednio dla młodych, jak również dla rodziców, aby potrafili monitorować i reagować na niepożądane sytuacje i zachowania. Poza tym, kontynuowane będą zajęcia prewencyjne dla dzieci z zakresu bezpieczeństwa drogowego, sytuacji kryzysowych, pierwszej pomocy itp. Ważną grupą docelową będą ponadto osoby starsze, narażone na coraz to nowe rodzaje niebezpieczeństw. Ważnym instrumentem prewencji i interwencji pozostaną zajęcia dla seniorów z zakresu rozpoznawania wymierzonych w nich oszustw i przestępstw oraz sposobów reagowania na nie.</i> <i>Mając na względzie turystyczny charakter Zakopanego i związane z tym ogromne migracje osób z zewnątrz, sprzyjające zagrożeniom, podejmowane będą wysiłki i negocjacje na rzecz zwiększenia liczby funkcjonariuszy policji w szczytowych okresach sezonu turystycznego (lub przywrócenia posterunków policji w sąsiednich gminach), a także intensyfikowane działania z zakresu monitorowania sprzedaży alkoholu na terenie miasta – egzekwowanie kar za sprzedaż nieletnim i nietrzeźwym, tworzenie miejsc publicznych wolnych od sprzedaży alkoholu itp.</i>	

Kluczowe zadania i projekty		Odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.2.1.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych wśród mieszkańców gminy.	Koordynacja: Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii Realizacja: Szkoly i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe	Urząd Miasta, m.in. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Wydział Oświaty, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Policja, Straż Miejska, Media
4.2.2.	Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zgodnie z corocznie aktualizowaną diagnozą problemów i potrzeb oraz wynikającymi z niej celami i kierunkami interwencji.	Koordynacja: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Realizacja: Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miasta, Policja, Straż Miejska, sądy, Szkoly i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Placówki ochrony zdrowia, Media
4.2.3.	Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, zgodnie z corocznie aktualizowaną diagnozą problemów i potrzeb oraz wynikającymi z niej celami i kierunkami interwencji.	Koordynacja: Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miasta, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Miejska, sądy, Szkoly i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Placówki ochrony zdrowia, Media

4.2.4.	Kontynuacja działań prewencyjnych wśród młodzieży w zakresie edukacji nt. szkodliwości substancji psychoaktywnych (dopalaczy), narkotyków, alkoholu i innych uzależnień – informacja o zagrożeniach zdrowotnych i prawnych.	Koordynacja: Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Policja	Urząd Miasta, m.in. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Wydział Oświaty, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pogotowie ratunkowe, Placówki ochrony zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Media
4.2.5.	Realizacja cyklicznych zajęć dla dzieci (od najmłodszych klas szkoły podstawowej) – profilaktyka przeciwko stosowaniu cyberprzemocy, a także reagowania na nią.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Oświaty Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Policja	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Instytucje kultury, Media
4.2.6.	Realizacja cyklicznych zajęć dla rodziców z zakresu monitorowania cyberprzemocy i reagowania na nią.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Oświaty Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Policja	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Instytucje kultury, Media
4.2.7.	Kontynuacja zajęć prewencyjnych dla dzieci (przedszkola, pierwsze klas szkoły podstawowej) z zakresu bezpieczeństwa drogowego, sytuacji kryzysowych, pierwszej pomocy itp.	Koordynacja: Urząd Miasta, w szczególności Wydział Oświaty Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Policja, Straż Miejska, Straż pożarna	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Media

4.2.8.	Lobbowanie za zwiększeniem liczby funkcjonariuszy policji w szczytowych okresach sezonu turystycznego lub przywróceniem posterunków policji w sąsiednich gminach.	Burmistrz	MSWiA, Policja Gminy z terenu powiatu tatrzańskiego
4.2.9.	Monitorowanie sprzedaży alkoholu na terenie miasta – egzekwowanie kar za sprzedaż nieletnim i nietrzeźwym, tworzenie miejsc publicznych wolnych od sprzedaży alkoholu itp.	Koordynacja: Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii Realizacja: Wydział Miasta, w szczególności Wydział Ewidencji i Pozwoleń, Policja, Straż Miejska	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Organizacje pozarządowe, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Media
4.2.10.	Organizacja zajęć dla seniorów z zakresu rozpoznawania oszustw i przestępstw wymierzonych w osoby starsze – rozpoznawanie metod przestępczych i sposoby reagowania na nie.	Koordynacja: Policja Realizacja: Organizacje działające na rzecz osób starszych, Policja	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gmina Miasto Zakopane, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Straż Miejska, Media

Zgodność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 jest spójna z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym:

I Nowe dokumenty strategiczne:

1. **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),** będąca obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 nawiązuje do niej w szczególności w zakresie celów i kierunków interwencji:

- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, w tym w Obszarze Spójność społeczna:
 - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne,
 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;Spójne kierunki interwencji dotyczą takich działań, jak:
 - 1. Aktywna polityka prorodzinna,
 - 2. Poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych,
 - 3. Wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz zapewnienie spójności działań na rzecz integracji społecznej,
 - 4. Rynek pracy zapewniający wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich dla rozwoju Polski;
- Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu;

2. **Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność,** uwzględniająca szczegółowe rozwiązania we wszystkich najważniejszych sferach życia osób starszych, m.in. w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia, przeciwdziałania samotności, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a także dostosowania infrastruktury do potrzeb i możliwości takich osób. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 nawiązuje do niej w szczególności w obszarach:

Obszary dotyczące ogółu osób starszych:

- III.2 Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej,
- III.3 Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej,
- III.4 Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji,
- III.6 Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej,

- III.7 Działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze);

Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnych osób starszych:

- IV.2 Zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgniacych, dostosowanych do potrzeb niesamodzielnych osób starszych,
- IV.3 Sieć usług środowiskowych i instytucjonalnych udzielanych niesamodzielnym osobom starszym,
- IV.4 System wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne;

3. **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej**, zaktualizowany dokument z 2014 roku, wskazujący nowe szanse na zatrudnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz większą dostępność lepiej zaplanowanych usług społecznych, jednocześnie mający za zadanie wzmocnić konkurencyjność podmiotów nastawionych na realizowanie celów społecznych. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 nawiązuje do niego w szczególności w zakresie celów:

- 1. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego,
- 2. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

4. **Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”** (projekt do konsultacji społecznych, 29 sierpnia 2019 r.), która kładzie nacisk na zrównoważony rozwój Małopolski w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 nawiązuje do niej w szczególności w zakresie celów i kierunków rozwoju:

- Cel strategiczny: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie:
 - Kierunek polityki rozwoju 1. Małopolskie rodziny,
 - Kierunek polityki rozwoju 2. Opieka zdrowotna,
 - Kierunek polityki rozwoju 3. Edukacja,
 - Kierunek polityki rozwoju 5. Wspieranie aktywności zawodowej
 - Kierunek polityki rozwoju 6. Bezpieczeństwo mieszkańców;
- Cel strategiczny: System zarządzania strategicznego rozwojem w województwie dostosowany do wyzwań dekady 2020-2030:
 - Kierunek polityki rozwoju 2. Współpraca i partnerstwo;

5. **Strategia Rozwoju Miasta Zakopane na lata 2017-2026**, będąca podstawowym dokumentem strategicznym na szczeblu lokalnym, obejmującym katalog priorytetów rozwojowych miasta oraz sposobów ich realizacji, wskazująca kierunki rozwoju Zakopanego jako inteligentnego miasta. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 nawiązuje do niej w szczególności w obszarach:

- Smart People: Obywatelskie Zakopane:
 - Cel strategiczny 2: Zwiększenie sprawności obiegu informacji między urzędem miasta i obywatelami,
 - Cel strategiczny 3: Wzrost poziomu partycypacji społecznej,
 - Cel strategiczny 4: Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych;

- Smart Living: Przyjazne Zakopane:
 - Cel strategiczny 6: Rozwój przestrzeni publicznych,
 - Cel strategiczny 7: Rozwój infrastruktury społecznej oraz zwiększanie dostępu do infrastruktury społecznej,
 - Cel strategiczny 8: Zwiększanie poziomu bezpieczeństwa publicznego;
- Smart Governance: Współzarządzane Zakopane:
 - Cel strategiczny 11: Zacieśnienie współpracy międzyinstytucjonalnej celem osiągnięcia efekty synergii w zarządzaniu miastem,
 - Cel strategiczny 13: Zarządzanie partycypacyjne;

II Dokumenty strategiczne z okresem obowiązywania do 2020 roku:

6. **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020**, która nastawiona jest na wzmacnianie woli działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i zwiększania poziomu zaufania społecznego, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 nawiązuje do niej w szczególności w następującym zakresie:

- Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne:
 - 2.1. Wspieranie mechanizmów współpracy instytucji publicznych z obywatelami,
 - 2.2. Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej,
 - 2.3. Wzmocnienie integracji i solidarności społecznej;

7. **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020**, która obejmuje cele i działania poświęcone budowaniu kapitału ludzkiego w pięciu etapach życia: wczesne dzieciństwo, edukacja szkolna, edukacja na poziomie wyższym, aktywność zawodowa, uczenie się dorosłych i rodzicielstwo, starość. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 nawiązuje do niej w szczególności w zakresie celów:

- Cel 1. Wzrost zatrudnienia (m.in. efektywna aktywizacja zawodowa osób niepracujących i poszukujących pracy, dostosowanie rynku pracy do zmiany struktury demograficznej, wyrównywanie szans różnych grup społeczno-demograficznych na rynku pracy, w tym osób z niepełnosprawnościami),
- Cel 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych (m.in. wdrożenie koncepcji srebrnej gospodarki, promowanie edukacji osób starszych, wspieranie aktywności społecznej i obywatelskiej osób starszych, zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych, w tym opieki zdrowotnej, opieki długoterminowej),
- Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. wzmocnienie potencjału podmiotów działających w obszarze polityki społecznej i integracji społecznej, rozwój współpracy, ograniczenie skali ubóstwa i zagrożenia ubóstwem, w szczególności wśród dzieci, osób starszych i z niepełnosprawnościami, wzmocnienie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności, aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami, wsparcie dla osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie),
- Cel 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;

8. **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji**, którego głównym celem jest wsparcie i inkluzja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz wzrost spójności społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 nawiązuje do niego w szczególności w zakresie celów:

- Cel operacyjny 1: Usługi dla aktywności i profilaktyki (ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży, aktywizacja rodziców, profilaktyka zapobiegająca ubóstwu),
- Cel operacyjny 3: Aktywna osoba, zintegrowana rodzina - odpowiedzialne lokalne środowisko (wieloaspektowe wsparcie, aktywizację i integracja osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem),
- Cel Operacyjny 4: Zapobieganie niepewności mieszkaniowej (zapewnienie dostępu do mieszkań, zapobieganie bezdomności, powodującej wykluczenie społeczne),
- Cel Operacyjny 5: Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni (zapewnieniem osobom starszym, z niepełnosprawnościami i zależnym różnorodnych form opieki, aktywnego spędzania czasu oraz włączania się w życie publiczne i zawodowe);

9. **Strategia rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Tatrzańskiego na lata 2014-2020**, której misją jest wspieranie każdego z mieszkańców powiatu w jego dążeniu do godnego życia. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 nawiązuje do niej w szczególności w zakresie obszarów i celów:

Obszar II: pomoc osobom niepełnosprawnymi i ich rodzinom oraz osobom starszym:

- Cel główny II.1.: Zwiększony dostęp do pełnej oferty rehabilitacyjnej społecznej, zawodowej i zdrowotnej dla osób niepełnosprawnych:
 - Cel szczegółowy II.1.1: Wspieranie rozwoju kompetencji życiowych i psychospołecznych osób niepełnosprawnych adekwatnie do stopnia ich niepełnosprawności, podtrzymujących zdolność do samodzielnego życia,
 - Cel szczegółowy II.1.2: Wspieranie rozwoju kompetencji zawodowych i uczestnictwa w świecie pracy osób niepełnosprawnych,
 - Cel szczegółowy II.1.3: Organizowanie działań zmierzających do poprawy stanu zdrowia fizycznego i psychicznego osób niepełnosprawnych,
 - Cel szczegółowy II.1.4: Zapewnienie opieki osobom starszym i niepełnosprawnym niezdolnym do samodzielnej egzystencji zgodnie z obowiązującymi standardami;

Obszar III: współpraca podmiotów realizujących politykę społeczną powiatu ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień lokalnego rynku pracy:

- Cel główny III.1.: Poprawa skuteczności oddziaływania instytucji pomocy i integracji społecznej w podejmowanych zadaniach pomocowych:
 - Cel szczegółowy III.1.1: rozwój interdyscyplinarnych, systemowych metod wsparcia na rzecz rodzin zagrożonych,
 - Cel szczegółowy III.1.2: Rozwój interdyscyplinarnych, systemowych metod wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych i ich rodzin;

Obszar IV: Infrastruktura społeczna oraz profesjonalizacja usług pomocy społecznej:

- Cel główny IV.1.: Zapewnienie warunków do realizacji zadań powiatu w zakresie pomocy społecznej:
 - Cel szczegółowy IV.1.1: profesjonalna kadra instytucji działających w obszarze integrującej polityki społecznej,
 - Cel szczegółowy IV.1.2: Różnorodność istniejących i nowych form usług i świadczeń adekwatnych do potrzeb mieszkańców powiatu wymagających wsparcia.

System wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025

System wdrażania

Instytucją zarządzającą wdrażaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem. Do jego zadań należy w szczególności:

- realizacja przypisanych mu zadań i projektów,
- koordynacja współpracy oraz ciągłe pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji zadań zapisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- monitorowanie i ewaluacja procesu realizacji zadań określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przygotowywanie sprawozdań,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych zadań od partnerów realizacyjnych i odbiorców działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, koordynacja procesu jej aktualizacji (współpraca z Radą Miasta Zakopane, która będzie wsparciem merytorycznym dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, a do jej zadań należy w szczególności podejmowanie uchwał w zakresie aktualizacji dokumentu),
- poszukiwanie (wraz z Urzędem Miasta Zakopane oraz innymi podmiotami) innych niż budżetowe źródeł finansowania realizacji zadań i projektów,
- zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Realizacja zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 powinna się odbywać poprzez budowę i rozwijanie sieci aktywnej współpracy międzysektorowej i międzyorganizacyjnej, czyli zgodnie z kluczowymi zasadami polityki krajowej i europejskiej. Podstawową zasadą, określającą sposób postępowania w trakcie jej wdrażania, winna być zasada partnerstwa. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 zawiera bowiem wiele działań, za realizację których odpowiadać będą inne niż Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej instytucje polityki społecznej, a także organizacje pozarządowe i pozostałe podmioty. Wiele zadań, w tym z zakresu ochrony zdrowia, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, aktywizacji bezrobotnych, czy specjalistycznego wsparcia rodzin realizowanych będzie np. przez powiat tatrzański i jego instytucje. Wynika to z założenia, że kierunki interwencji zapisane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane **wynikają nade wszystko ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców, a nie są prostym przełożeniem kompetencji określonych w ustawie jedynie dla gminy**. Skuteczność prowadzonych działań będzie zatem warunkowana sprawnością i efektywnością mechanizmów współdziałania między zaangażowanymi stronami. Wszyscy partnerzy realizujący zadania i projekty zdefiniowane w dokumencie są proszeni o aktywną współpracę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Projekty i zadania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 będą realizowane w różnych okresach czasowych: od akcji jednorazowych, poprzez działania realizowane przez kilka tygodni, miesięcy, rok, kilka lat, aż do zadań ciągłych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 będzie wdrażana przy wykorzystaniu zróżnicowanych instrumentów, obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Są to m.in. programy branżowe,

uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, projekty (w tym wykorzystujące zewnętrzne źródła finansowania), projekty międzysektorowe i międzyorganizacyjne, w tym zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym.

Monitoring, ewaluacja i aktualizacja dokumentu

Podstawą skutecznego wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie realizowanych działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami.

Sprawozdawczość (na potrzeby monitoringu, jak również ewaluacji) będzie realizowana w **okresach rocznych**, w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową, opracowywaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, na podstawie własnych danych i informacji, statystyki publicznej (generowanej przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych oraz gminę i jej jednostki), a także statystyk realizatorów i partnerów realizacyjnych. Analiza powinna uwzględniać mierniki przyporządkowane każdemu z celów operacyjnych, zdefiniowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025. W wyborze mierników przyjęto zasadę ich ograniczonej liczby dla każdego z celów. Przy doborze wskaźników kierowano się adekwatnością, uwzględniono również ograniczenia związane z dostępnością i możliwością pozyskiwania danych. Ponadto, dla kluczowych mierników określone zostały ich wartości bazowe oraz docelowe. Wskaźniki te wspomagają faktyczny pomiar postępów w realizacji Strategii.

Tabela 11 Kluczowe wskaźniki realizacji wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025

Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2025)
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności (dane BDL GUS lub Urzędu Miasta)	-1,4 (2018)	+0,1
Saldo migracji ogółem (dane BDL GUS lub Urzędu Miasta)	0,3 (2018)	0,5
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej (dane MOPS) + dodatkowo w rozróżnieniu na powody wsparcia	744 (2018)	700
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej (dane MOPS) + dodatkowo w rozróżnieniu na powody wsparcia	459 (2018)	430

* Ocena efektów i postępów w realizacji Strategii winna uwzględniać różne uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na wartości wskaźników (np. kondycja gospodarki lokalnej i sytuacja na rynku pracy, zmiany w kryterium dochodowym i świadczeniach z pomocy społecznej).

W miarę możliwości, sprawozdawczość zostanie oparta także o raport z realizacji poszczególnych działań, przygotowywany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie informacji własnych oraz otrzymanych od partnerów realizacyjnych i podmiotów zaangażowanych. W takim przypadku będą oni proszeni o przedstawienie okresowych raportów z realizacji własnych działań, określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025, z wykorzystaniem zestandaryzowanego formularza sprawozdawczego.

Sprawozdawczość zostanie skoordynowana z nałożonym na gminy, zgodnie z dyspozycją art. 28aa. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy.

Monitoring prowadzony będzie w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji Strategii – pozwoli to wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji zadań lub podmiotów odpowiedzialnych/współpracujących przy realizacji zadań.

Ponadto, zakłada się, że w połowie okresu obowiązywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025, tj. na przełomie 2022 i 2023 roku, oraz po zakończeniu jej realizacji, tj. po 2025 roku - dokonana zostanie ewaluacja, rozumiana jako ocena interwencji według jej rezultatów, oddziaływania oraz potrzeb, które miała spełnić. Prowadzona ewaluacja służyć będzie, w odróżnieniu od sprawozdawczości, usprawnieniu projektów oraz programów oraz będzie próbą odpowiedzi na pytanie, jak można udoskonalić realizowane przedsięwzięcia lub wprowadzić nowe rozwiązania. Ewaluacja będzie miała na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie ich adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Ewaluacja realizowana będzie w formie spotkania strategicznego z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane.

Ramy finansowe realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 wskazuje zadania i projekty zarówno o charakterze inwestycyjnym, jak i działania tzw. „miękkie”.

Realizacja celów i kierunków interwencji Strategii będzie finansowana z następujących źródeł:

- z budżetu Gminy Miasto Zakopane w dyspozycji Urzędu Miasta Zakopane, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i jednostek organizacyjnych,
- z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych (m.in. środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - PFRON, programy operacyjne na lata 2014-2020 i nowe, programy i konkursy poszczególnych ministerstw, w szczególności Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego, programy i konkursy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego i jednostek wojewódzkich, programy i konkursy Starostwa Powiatowego w Zakopanem i jednostek powiatowych),
- ewentualnie ze środków zaangażowanych w partnerstwo publiczno-prywatne.

Wedle Banku Danych Lokalnych GUS, na szeroko pojmowaną pomoc społeczną (łącznie w działach: 852 - Pomoc społeczna, 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej i 855 - Rodzina) Gmina Miasto Zakopane przeznaczyła w 2018 roku 30,2 mln zł. Wyraźny wzrost wydatków na przełomie 2015 i 2016 roku wynika z wdrożenia nowych rozwiązań i programów na szczeblu rządowym. W 2018 roku znaczącą część wydatków stanowiły właśnie wypłaty w ramach programu „Rodzina 500+”. Od 2017 roku wypłaty te księguje się w dziale 855 – Rodzina. Od 2 lat wydatki na politykę społeczną utrzymują się na podobnym poziomie, z niewielkim wzrostem. W 2017 roku były o 0,8 mln zł mniejsze niż w 2018 roku. Szczegółowe zestawienie zawarte zostało w poniższej tabeli.

Tabela 12 Wydatki Gminy Miasto Zakopane na politykę społeczną w latach 2012-2018 (w zł)

Wydatki	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dział 852	10 848 177	11 380 428	11 425 421	12 215 684	24 493 903	6 823 298	7 672 756
Dział 853	267 455	17 700	69 900	84 900	128 400	0,00	0,00
Dział 855	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	22 610 598	22 581 498
Wydatki łącznie	11 115 633	11 398 128	11 495 321	12 300 584	24 622 303	29 433 897	30 254 254

Zgodnie z powyższym, biorąc również pod uwagę, że od lipca 2019 r. wsparcie w ramach programu „Rodzina 500+” jest wypłacane już na pierwsze dziecko, szacuje się, że wydatki na pomoc społeczną/realizację niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą wynosić rocznie około 33-35 mln zł. Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak np. sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 500 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp. Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

Planowane wydatki budżetowe Gminy Miasto Zakopane na pomoc społeczną obejmują w szczególności realizację 4 celów strategicznych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

RODZINA - Kompleksowa polityka prorodzinna

OSOBY STARSZE - Wysoka jakość życia seniorów

OSOBY ZAGROŻONE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁ. - Spójność i integracja społeczna

WSPÓŁPRACA - Skuteczna współpraca na rzecz bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców

Cel strategiczny nr 1 obejmuje w szczególności zadania z zakresu promocji i wsparcia rodziny, w tym również związane z wypłatą świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500+”, będące głównie w kompetencjach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i innych instytucji polityki społecznej, dlatego na jego realizację przeznaczone zostanie ok. 76% wszystkich wydatków gminy na pomoc społeczną. Jest to parytet oparty na szacunkach kosztowych dotychczasowej realizacji zadań wchodzących w skład tego celu, jak również na prognozach związanych z zapotrzebowaniem na usługi wobec rodzin.

Cel strategiczny 2 dotyczy działań w zakresie polityki senioralnej, której realizatorami są instytucje polityki społecznej, w tym m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ale również inne instytucje publiczne, np. placówki ochrony zdrowia, instytucje powiatowe, oraz organizacje pozarządowe i podmioty prywatne, dlatego na jego realizację przeznaczone zostanie ok. 10% wszystkich wydatków gminy na pomoc społeczną. Należy również zaznaczyć, iż oszacowanie to uwzględnia stale rosnącą liczbę osób starszych, a tym samym stały wzrost zapotrzebowania na różnorodne usługi społeczne dla tej grupy mieszkańców.

Cel strategiczny nr 3 dedykowany jest osobom zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym osobom z niepełnosprawnościami, zawiera zadania pozostające w kompetencji instytucji publicznych, w tym na poziomie powiatowym, np. Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem, także organizacji pozarządowych i podmiotów prywatnych, dlatego na ich realizację przeznaczone zostanie ok. 6% wszystkich wydatków gminy na pomoc społeczną. Parytet ten uwzględnia rosnącą liczbę osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami i długotrwałą chorobą, ale jednocześnie statystycznie niewielki odsetek tych potrzebujących w całej strukturze społecznej gminy. Jednocześnie obejmuje również działania związane z aktywizacją zawodową – w tym przypadku widać znaczące zmniejszenie środków wynikające z malejącej wagi problemu bezrobocia.

Cel strategiczny nr 4 obejmuje w szczególności zadania zarządcze i w zakresie bieżącego funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zadania związane ze współpracą z organizacjami pozarządowymi, ale również z zakresu bezpieczeństwa publicznego i zdrowotnego, za które odpowiedzialne są inne podmioty niż tylko z zakresu pomocy społecznej, dlatego na jego realizację zostanie przeznaczone ok. 8% wszystkich wydatków gminy na pomoc społeczną.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025 zawiera szereg zadań wykraczających poza klasyfikowaną budżetowo pomoc społeczną, np. działania z zakresu oświaty i wychowania, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego czy kultury fizycznej, stąd też wydatki będą pochodzić również z innych kategorii budżetowych, a także ze środków innych instytucji i podmiotów.

Tabela obrazuje prognozowane wydatki budżetu Gminy Miasta Zakopane na pomoc społeczną w każdym roku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społ. – w podziale na cele strategiczne.

Tabela 13 Ramy finansowe realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2020-2025

Każdorocznie w okresie od 2020 do 2025:		
Cel	Prognozowane wydatki [zł]	Procent wszystkich wydatków gminy na pomoc społeczną
RODZINA - Kompleksowa polityka prorodzinna	25 840 000	76%
OSOBY STARSZE - Wysoka jakość życia seniorów	3 400 000	10%
OSOBY ZAGROŻONE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM - Spójność i integracja społeczna	2 040 000	6%
WSPÓŁPRACA - Skuteczna współpraca na rzecz bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców	2 720 000	8%
RAZEM	34 000 000	100%